

Kab seki

Pol ch

Pol l

press

NNNN

SVENSK WASHINGTON

1981-01-20 JAN 81 10 01

CABINET STOCKHOLM

FOER BERG, POL I OCH PIERRE, PRESSBYRAAN ANG. WALLENBERG

P R I M O.

CHRISTIAN SCIENCE MONITOR HAR I GAARDAGENS TIDNING NEDAN UNDER SECUNDO AATERGIVNA ARTIKEL OM WALLENBERG. UTOEVER DEN MED VAART 62 I FREDAGS INSAENDA NEW YORK TIMES-ARTIKELN AER DETTA DET ENDA SOM STAATT OM FOERHOEREN I STOCKHOLM, I DEN FOER OSS TILLGAENGLIGA PRESSEN. WASHINGTON POST HADE ENDAST ETT KORTFATTAT BYRAAMEDDELANDE OEVER HELGEN.

S E C U N D O.

CIT. RAOUL WALLENBERG LIVES - AS A CAUSE. THIS MUCH WAS PROVED BEYOND REASONABLE DOUBT AT AN EMOTIONALLY CHARGED, CHAOTIC TWO-DAY PUBLIC HEARING INTO THE MYSTERY OF SWEDEN'S "LOST HERO OF THE HOLOCAUST."

AND ON SATURDAY NIGHT A TORCHLIGHT ON THE SOVIET EMBASSY MARKED THE 36TH ANNIVERSARY OF WALLENBERG'S CAPTURE BY THE RED ARMY.

WHETHER WALLENBERG IS ACTUALLY ALIVE - NOW AGED 69, AFTER 35 YEARS IN THE SOVIET PRISON SYSTEM - REMAINS A MATTER OF SPECULATION. IF HE IS, WHETHER THE HEARING HAS DONE ANYTHING TO IMPROVE HIS CHANCES OF RELEASE IS PROBLEMATICAL.

THE SOVIET NEWS AGENCY TASS DESCRIBED THE PROCEEDINGS IN THE SWEDISH CAPITAL AS "A PROVOCATION."

COMMENTING ON THIS, DR. GIDEON HAUSNER, CHAIRMAN OF THE ISRAEL RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION AND ONE OF AN INTERNATIONAL PANEL OF "EXPERTS" HEARING EVIDENCE AIMED AT PROVING WALLENBERG IS STILL ALIVE, SAID: "WE REGRET THAT THEY SEE IT IN THIS LIGHT. NO PROVOCATION WAS INTENDED."

GREVILLE JANNER, BRITISH MEMBER OF PARLIAMENT WHO CHAIRED THE SECOND DAY OF THE HEARING, ADMITTED THAT NOT ALL THE EVIDENCE PRODUCED AT THE HEARING WAS RELIABLE.

"NONE OF US HERE WOULD LIKE TO HAVE TO RELY ON SUCH EVIDENCE IN A COURT OF LAW," SAID MR. JANNER, A QUEEN'S COUNSEL. "EACH INDIVIDUAL STRAND OF EVIDENCE IS WEAK. BUT PUT ALL THE STRANDS TOGETHER AND YOU HAVE A POWERFUL CASE."

THE MOST POWERFUL STRAND WAS ANDRE SHIMKEVICH, AN INSURANCE SALESMAN FROM PARIS. SHIMKEVICH, A SURPRISE WITNESS, WAS JAILED FOR ANTI-SOVIET ACTIVITIES WHILE LIVING IN THE SOVIET UNION IN 1930. HE WAS RELEASED IN 1957.

IN DECEMBER 1947. SHIMKEVICH SAID, HE SHARED A CELL IN MOSCOW'S LUBYANKA PRISON WITH RAOUL WALLENBERG. THE ONLY OFFICIAL SOVIET STATEMENT ON WALLENBERG SAYS HE DIED IN JULY 1947.

A SPECIAL MISSION TO SAVE THE LIVES OF JEWS DOOMED UNDER ADOLF EICHMANN'S EXTERMINATION PROGRAM. IN THE FINAL YEAR OF THE GERMAN OCCUPATION OF HUNGARY, WALLENBERG USED AMERICAN MONEY AND SWEDISH PASSPORTS TO SAVE THE LIVES OF AN ESTIMATED 100,000 JEWS.

THE DASHING YOUNG SWEDE, MEMBER OF A WEALTHY BANKING FAMILY, RAPIDLY BECAME A LEGEND IN THE JEWISH COMMUNITY FOR HIS DARING IN FACING UP TO EICHMANN AND THE GERMAN SS. BUT WHEN THE RED ARMY MARCHED INTO BUDAPEST IN 1945, WALLENBERG WAS ARRESTED AND TAKEN TO MOSCOW. HE WAS ACCUSED OF SPYING BUT NEVER PUT ON TRIAL.

INITIAL TIMID ATTEMPTS BY THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY TO CLARIFY HIS FATE MET WITH SILENCE. AS PRESSURE MOUNTED AND AS WALLENBERG SLOWLY BECAME A "CAUSE CELEBRE" IN THE WEST, THE SOVIET UNION IN 1957 PUT OUT ITS STATEMENT THAT HE HAD DIED OF A HEART ATTACK.

"WEAK STRANDS" OF EVIDENCE WERE PRODUCED AT THE HEARING CLAIMING THAT WALLENBERG IS, IN FACT, STILL ALIVE AFTER HAVING BEEN SHUNTED THROUGH 12 PRISONS AND THREE PSYCHIATRIC HOSPITALS.

A CONVERSATION WITH "I.L." PRODUCED BY NAZI-HUNTER SIMON WIESENTHAL, CLAIMED A SOVIET GENERAL NAMED GENNADI N. KUPRIYANOV DIED UNDER QUESTIONING BY THE KGB AFTER BEING QUOTED IN THE WEST AS HAVING SAID HE HAD MET WALLENBERG ON TWO OCCASIONS IN THE 1950S IN THE SOVIET PRISON SYSTEM.

AN ANONYMOUS STATEMENT FROM ANOTHER FORMER SOVIET CITIZEN CLAIMED THAT IN 1976 WALLENBERG WAS KEPT IN TOTAL ISOLATION IN CELL NO. 77 IN SPETS KORPUS JAIL IN GORKI PRISON AREA.

CRONID LUBARSKY, A RUSSIAN DISSIDENT NOW LIVING IN WEST GERMANY, SAID A RELIABLE SOURCE IN MOSCOW HAD TOLD HIM: "IN 1978 IN BLAGOVESHCHENSK SPECIAL PSYCHIATRIC HOSPITAL ONE OLD SWEDE WAS HELD. HIS PHYSICAL STATE WAS VERY BAD."

DR. HAUSNER TOLD ME AFTER THE HEARING: "WALLENBERG WAS NOT KILLED BY THE RUSSIANS BECAUSE AFTER STALIN'S DEATH THINGS CHANGED. EXTERMINATION WAS NO LONGER USED. HE HAS BEEN KEPT IN JAIL INSTEAD. WHY? WHO KNOWS? PERHAPS THE RUSSIANS ARE AFRAID THEY WILL LOSE FACE IF THEY HAVE TO ADMIT THAT THEY MADE A MISTAKE IN DECLARING HIM DEAD."

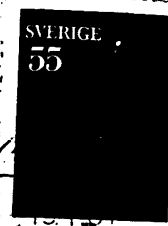
THE HEARING ASKED SWEDISH FOREIGN MINISTER OLA ULLSTEN TO RAISE THE RAOUL WALLENBERG CASE ONCE AGAIN WITH THE RUSSIANS.
SLUT CIT.

WACHTMEISTER

INK UTRIKESDEP		
Dnr 225 216		
20 JAN 1981		
Avd	Gr 2	Mat Em I

Pol 1, Mossberg
Bogor 1

Utrikesminister Olaf Björk

Utrikesdepartementet

Slutbrev

Ink. Utr.min.

1981-01-20

Gejlsberga Eker 14/1 A

Om Ola Olustan ska
besöka Sovjet sö påmen
dom om angående Raol-
Vallenberg varför han
han fängslades hur dom
påstår att han är död (-var
är han begravd skulle inte
hans stoft skickas hem
till Sverige (var dog han
är ?

Göran Gustafsson
Hjälmsjö Eker
705-40 61 rubra

1981-03-09
Pol 1, Mossberg/bm
Standardbrev tit
se 81.03.01

UTRIKES

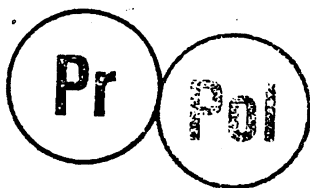
DEPARTEMENTET

Press- och informationsenheten
Pressbyrå

PROMEMORIA

1981-01-20

P2 En I

Departementsrådet Göran Berg
Pol I

Uppgifter lämnade av ev. Wallenberg-vittne

Den 19 januari 1981 tog en person, som uppger sig heta Khalil Midani (reservation för stavningen) kontakt med pressbyrån per telefon och uppgav sig ha uppgifter om Raoul Wallenberg.

Midani är från Sudan, men är sedan 1978 svensk medborgare. Han var officer i Sudan och uppgav att han under 1969-1970 befann sig i Sovjetunionen som flygofficer för att tränas flyga planet Mig 21.

I Kirgisien, i södra Sovjetunionen skall han ha varit stationerad på en flygbas och har där i närheten av basen träffat på en person som uppgett sig vara svensk. Basen, eller trakten där basen ligger, skall heta Tukmak eller Dogmak (oklart eftersom Midani talar svenska med stark brytning).

Han uppger att han varit på promenad utanför basen och då träffat två kvinnor som hade med sig en person som på engelska uppgett att han var svensk men som inte nämnt sitt namn. Mannen rörde sig i frihet.

Midanis berättelse är rörig och ofullständig och jag ville inte ge mig in på någon mer utförlig utfrågning.

Han uppgav adress och telefon till: Renstiernas gata 36, 602 12 Norrköping, tel: 011/107262.

C. J. Jernaeus

Clas Jernaeus

kh

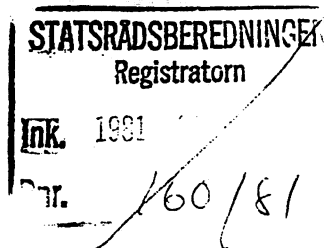
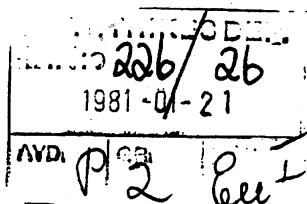
1 biaga ✓

Brønnøysund 15/1

Til den svenske regjering

Stockholm

v/ Statsministeren

Tirsdag 13/1 1981 ble det sendt et

program i NRK fjernsynet der Raoul Wallenberg ble satt i fokus. Skulle det ikke snart være på tide at den svenske regjering virkelig satte noe inn på å få Wallenberg løslatt etter så mange år i russisk fangenskap.

Dette mennesket fortjener en bedre behandling enn å bli glemt, mens tiden og årene går. Kan en uavhengig stat hvor demokrati og menneskeretter har stått sentralt, være bekjent av at slike forbrytelser mot et enkeltmenneske finner sted.

Vi håper at den svenske Stat nå bringer denne saken til en ende, og satseralt på å få Wallenberg løslatt. Vi tror han lever, og at det bare er vi som kan komme ham til hjelp.

Vennelig hilsen

Morten A. Kravik
for Petter Berkelom
Og B. S. d.
Håkon Spursnes.
Og Håkon
Tor C. G. Kravik

Radio- og TV-programmene

Diplomat som forsvant

I januar 1945 ble den svenske diplomaten Raoul Wallenberg ført ut av Budapest med russisk militæreskorte. Siden har ingen sett ham!

I 1944 ble Wallenberg involvert i kampen for å redde jødene under den andre verdenskrig. Han ble sendt av den svenske regjering til Budapest med diplomatpass fra den svenske ambassade. Hans oppdrag gikk ut på å redde jødene i Budapest fra den visse død i nazistenes utrydningsleire.

Med fare for sitt eget liv, klarte han å utstyre tusenvis av jøder med det som senere er kalt et Wallenberg-pass, så de kunne få reise ut av Budapest og til trygge områder. Han gikk til og med så langt som til å true nazilederne for å oppnå det han ville, blant dem Eichmann.

Da de russiske troppene nådde Budapest på slutten av krigen, så Wallenberg dem som selve redningen. Det siste man så til Wallenberg, var da han forlot Budapest sammen med en militær eskorte den 17. januar 1945. Han kom aldri tilbake.

Denne filmen belyser mysteriet om hvor Wallenberg ble av, og om han, som mange hevder, fortsatt lever i russisk fangenskap. Den britiske reporter John Bierman har snakket med medlemmer av Wallenbergs familie, et-

Den svenske diplomat og krigshelt som forsvant sporløst fra Budapest i januar 1945.

terforskeren etter nazi-forbrytere, Simon Wiesenthal, som nå etterforsker Wallenberg-mysteriet, mange jøder som har Wallenberg å takke for at de er i live, Avram Kalinski som hevder å ha sett Wallenberg i Vladimir-fengslet i 1959 og en annen som hevder å ha sett ham så sent som i 1975.

Programmet er produsert av BBC.

FJERNSYN tirsdag kl. 20.10.

Gammel kriminalfilm

P 2

Eu I

Pol

Avsändningsort

dr Berg/EH Pol I

Ärende

Datum

1981-01-21

Avd

P

Grupp

2

Mål

EH -

Adress

Svensk
WASHINGTON

Pol a

Text

Dnr.... Mats Bergquist från Berg Pol I.
Re Wallenberg.

Wingstrand i Bonn har meddelat följande:

Cit. PRIMO. Jag talade 9 januari med chefen för Suchdienst i Muenchen, som sade att rykten visserligen ofta kommit till hans öron om förekomsten av s.k. isoleringsläger eller "Schweigelager" i Sovjet, bl.a. i närheten av Kavaganda i Sibirien. Han hade dock inga som helst konkreta informationer om att det verkligen existerade sådana läger. Suchdiensts kontakter med personer som återvände från Sovjet var huvudsakligen begränsade till militärer, varav knappast några tillhört kategorin "prominenz". Min sagesman trodde att ryktena om förekomsten av Schweigelager kanske främst var ett uttryck för önske tänkande hos personer i Förbundsrepubliken och annorstädes, som fortfarande forskade efter i Sovjet försvunna anhöriga.

SECUNDO. Jag har även talat med chefen för Sovjet-referatet i Auswaertiges Amt. Denne, som själv tjänstgjort många år i Sovjet, hade endast läst i västliga tidningar om förekomsten av dylika läger. Några konkreta informationer därom hade man icke i Auswaertiges Amt. Han rådde oss att kontakta CIA i Washington. Slutcit.

Cabinet

for summer 7 v 0 0114901

→ Pol I

fa

Svenska Regeringen bör kräva att få se journalen

bevis på Raoul Wallenbergs

INR JURIKESDE	
225	7/22/
22 JAN 1981	
Avd	Gr 2
EU	

1 k. 11 tr min.

1981-01-22

d. d. -
använder
attest för
arkivhan, och
här alltså ej
bevisar
M

Wallenbergshearingen i Stockholm betecknas i Moskva som "en antisovjetisk provokation." Förhören kommer inte att resultera i några nya informationer om diplomaten Raoul Wallenberg som försvann för 36 år sedan. Det låter verkligen mystiskt och cyniskt.

På 30-talet träffade jag Raoul Wallenberg. Jag minns honom som en behärskad, stark ung man, 3 år yngre än jag, alltså nu 68 år.

Wallenberg var utbildad arkitekt i USA, men han trivdes inte med sitt alltför stillasittande yrke. Han önskade ~~en~~ en UD-tjänst. Genom sin fars kusin, Jacob Wallenberg, och USA:s president, Franklin Roosevelt, bereddes han en diplomatbefattning i Ungern.

I juli 1944 anlände han till Budapest. På mindre än 7 månader hade han räddat bortemot 100.000 människor till livet genom att förse dem med särskilda svenska skyddspass. Han visade en djärvhet och ett mod i medmännisklighetens tjänst som gör honom värdig Nobels Fredspris.

Den 16 januari 1945 befriade ryssarna Budapest. Dagen efter den 17 januari eskorterades Raoul Wallenberg bort från Budapest av sovjetiska officerare och soldater. Chauffören berättade att de anlände till Ljubljankafängelset i Moskva den 31 januari. Efter den dagen har han varit totalt försvunnen. I början av 1946 försäkrade Sovjets minister i Stockholm, Alexandra Kollontaj, min släkting, professor Alfred Petersson, att Wallenberg var väl ombudertagen i Moskva och skulle när som helst återvända till Sverige. Jag var vittne till hennes försäkran och vi tveklade inte ~~då~~ på hennes ord.

I juni 1946 lovade Stalin att han personligen skulle undersöka fallet men inga besked kom. I väntan på att Stalin ändå skulle höra av sig avstod Svenska Regeringen att göra några påtryckningar.

Inte förrän 1957 kom ett besked. Raoul Wallenberg hade dött i Ljubljankafängelset den 17 juni 1947.

~~Men~~ Under en resa i Sovjet fick vi veta att ingen läges i graven utan dödsattest, där dödsorsaken och även begravningsplatsen finns bokförd.

De sovjetmedborgare vi talade med tyckte att Svenska Regeringen skulle kräva att få veta vad Raoul Wallenberg dömts för till fängelse. Vad han dog av efter bara 2 år i fångenskap? Och var han finns begravd? De bör också begära att få återbörda hans kvarlevor till fosterjorden.

Det finns journaler och bokföring som en svensk delegation bör kunna få ta del av.

I höstas lovade Sovjets president Leonid Bresjnev att undersöka fallet Raoul Wallenberg. Det hoppas vi nu att han gör och undanröjer all oro och misstänksamhet som ^{nu} råder litet varstans i världen. Vad jag kunde förstå är det även sovjetmedborgarnas önskan.

Iwo Wiklander

for. Stm 1

T. & EU +
(Pol)

VAR FINNS WALLENBERGS KVARLEVOR?

När jag för ett par år sedan besökte Moskva talade jag om Wallenbergsfallet med många sovjetmedborgare, däribland flera akademiker. De uttryckte sin förvåning över att den svenska regeringen inte hade preciserat sina frågor till Sovjet, som 1957 meddelade att Wallenberg hade dött i Ljubljankafängelset i Moskva den 17 juni 1947. Varför hade då svenskarna inte krävt svar på följande självklara frågor:

1. Vilket brott hade Wallenberg dömts för eftersom han satt i fängelse?

2. Var finns dödsattesten?

3. Var ligger Wallenberg begravd?

De sovjetmedborgare jag talade med underströk att även i Sovjet bokförs dödsfall och jordfästningar. Man menade också att Sverige hade rätt att begära att Wallenbergs kvarlevor återbördades till hemlandet.

Det skulle vara värdefullt om vår nuvarande utrikesminister ville besvara frågan varför man ej tillställt sovjetregeringen ovanstående formulär?

Iwo Wiklander

(Pol)

Iwo Wiklander

Stockholm

Broder!

Du tycker väl att jag är en underlig människa som inte låter höra av mig trots att det är många månader sedan Du skickade mig Din Hammarskjöldbok.

Anledningen till dröjsmålet är att jag varit sjuk som Du kanske sett i tidningarna. Men jag var inte värre därän än att jag omedelbart läste Din bok. Det var en utomordentligt fängslande läsning. Du kunde komma med ett material, exempelvis om det Hammarskjöldska hemmet, som var helt nytt för mig och som belyste en del av de sidor hos Dag som hade tett sig svärbegripliga för mig.

Jag tror att Din bok kommer att ^(inte) göra bilden av Dag Hammarskjöld mera mänsklig. Hans personlighet har därigenom blivit mindre beundransvärd. Alla Dags vänner känner säkert tacksamhet för Din insats.

Det gör i alla fall

Din tillgivne

Tage Erlander
Tage Erlander

□ Iwo Wiklander har på Zindermans förlag utgett en närbild av Dag Hammarskjöld med titeln *Det ska jag förklara senare*. Det var ett stående svar Hammarskjöld hade till hands när han blev utfrågad om sitt privatliv, enkanterligen varför han inte som sig bör inträtt i det äkta ståndet eller ens gjort halvhjärtade närmanden till kvinnor.

Omslaget visar en bild av en skalkaktigt leende Hammarskjöld som tittar fram från en dörröppning, glad och fritidsklädd, förmodligen på sitt skånska nöjesreservat Backåkra. Tar jag fel? Bilden skulle ha passat bättre på en bok av konstnären Bo Beskow som ordnade det här sommarvistet åt sin hustru när han blivit generalsekreterare i FN. Med Iwo Wiklander hade Hammarskjöld planerat att bygga en lappkäta i norra Jämtland där de båda vännerna skulle leva vildmarksliv. Därav blev intet, Beskow vann.

□ Iwo Wiklander, avlägsen släkting till Dag Hammarskjöld, är på lediga stunder historieforskare och författare men till professionen tekniker vid Sveriges Geologiska Undersökning, där han huvudsakligen arbetar med ädelmetallanalys.

Föremålet för hans analys i denna bitvis briljanta bok uppfyller alla de krav man ställer på en ädelmetall under förutsättning att denna kan ha sprickor i godsef.

Iwo Wiklander är begåvad, berest, beläst och framför allt beundrad med Dag Ham-

Dag Hammarskjöld var mån om att stänga dörren till sitt privatliv. En av dem som släppte in var avlägsne släktingen Iwo Wiklander.

Hans enda stora kärlek var FN-stadgan

marskjöld, vars mor hette Almqvist och var avlägsen släkting med Wiklanders mor med samma namn, ett oroligt, smått demoniskt inslag i Hammarskjölds arvsmassa eftersom en annan amerikafarare, Carl Jonas Love Almqvist, finns med som en kvist på släktträdet.

□ Det var Hammarskjölds mor Agnes som sammanförde den 20-åriga jämtan Iwo med den 31-åriga Dag, den gången statssekreterare hos Wigforss. Wiklander hade danats i en fattig, lungotskostande, proletär Norrlandsmiljö och fick när han, bjuden på middag i det Hammarskjöldska hemmet, använde ett folkligt ord för samlag uppleva att Dags far, patriarken och förre statsministern Hjalmar Hammarskjöld, i en atmosfär av iskallt ogillande bröt upp från bordet. Dag hade suttit tyst och försagd under incidenten men islossning inträdde. De båda omaka herrarna blev goda vänner.

Ibland kom flickor på tal. Dag erkände i en ofullgången bikt att han varit samman med en sexuellt aktiv ung dam men inte lyckats genomföra samlaget. Han ville inte se nederlaget upprepat utan gick sedan helt upp i karriären och i sina intellektuella intressen. Märkvärdigt

nog lät Dag Hammarskjöld sig övertalas av den unge släktingen att konsultera en läkare i ärendet. Han befanns fysiskt frisk men hänvisades till en psykiater för att bli fri från sin låsning. Därvid stannade det men den motvillige patienten måste ha haft ett stort förtroende för sin vän med det katastrofala ordvalet.

Inget i denna framställning tyder på att Hammarskjöld var homosexuell. Han var ett neutrum och hade i sitt liv en enda stor kärlek, FN-stadgan. Han avskydde personlig publicitet och upplevde det aldrig som ett tvång att i samband med utfrågningar ligga med damtidningsredaktörer, vare sig manliga eller kvinnliga.

□ Vad som inte alls stämmer med den skålska omslagsbilden är vad Wiklander berättar om Hammarskjölds avvisande hållning till så kallade vanliga människor som störde honom i hans ämbetsutövning. För dessa påträngande individer framstod han som sur och retlig. I FN-huset blev Hammarskjöld innerligt avskydd av dess befullmäktigade skoputsare som till den föregående generalsekreterarens belåtenhet blankat hans skor. Man måste, ju upphöjdare man är, vara gemen därefter och

Trygve Lie var i ordets alla betydelser gemen. Icke så Hammarskjöld. Vid ett besök hos Ben Gurion i Israel knöt denne hustru Barbara på Hammarskjöld ett köksförkläde och befallde honom, under en skur av frågor varför han inte gift sig att skala potatis. Han skulade och teg. Hammarskjöld måste ha känt sig som åskguden Thor hos jättarna då han utklädd till fruntimmer listade till sig sin stulna hammare. Generalsekreteraren med det svåruttalade namnet döptes snart av amerikanska journalister till Mike Hammer, gissningsvis efter namnet på Mickey Spillane, fascistiska privatpolis och den karhjärte Mike Hammer.

□ Mike Hammer var förresten också impotent och skulle neka ha betett sig som Dag Hammarskjöld den gången en kvinnlig anställd vid FN-sekretariatet, utklädd till skurkärning, tog sig in i hans våning, lade sig naken i sängen och vid upptäcelsen sent på natten framtalade frågan: "Hur är det egentligen fatt med er, när det gäller flickor?" Iwo Wiklander var med och kan vittna om Hammarskjölds till hysteri gränsans ursinne.

□ Ett liknande utbrott av dålig humör noteras när en FN-anställd dam för Hammarskjöld berättade att hans vän Mr Wiklander ställt till med ett uppträde utanför en exklusiv restaurang i närheten för att man insläppt in en slusk i hans sällskap. Hammarskjöld vägrade skandal, infämt påpassad som han var av skvallertidningar, och ilade till platsen för att skälla Iwo. Slusken var mycket riktig, en luffartyp i stoppad tröja, opressade byxor och oborstade skor och så saknade han strumpor.

Lunchgästen, som till sist släppts in, godtogs dock av Hammarskjöld. Slusken het Albert Einstein.

Stig Ahlgren
Veckojournalen nr 20

Per Meurling:

Skandalen i Hjordgalleriet

Vid Bryggargatan ligger Hotell Savoy. Hotellet var på 40-talet under den stora kampen mot nazismen mycket populärt bland författarna i Klara. När jag bodde där kom Rulle Värnlund – som Agneta Pleijel, Aftonbladets kulturchef, just håller på att göra en bok om – dit varje morgon. Han medförde vanligen en låda pilsner, som han sittande på min sängkant konsumerade under stoiska klagomål över tidens ondska och teatrarnas vägran att spela hans pjäser. Andra kända namn, som gärna besökte hotellet, var Hedenvind-Eriksson och den längre fram så berömda poeten Erik Lindgren.

Ofta kom dessa besökare inte längre än till portierlogen. Där stod nämligen en ytterst vänlig och språksam man, som hette Iwo Wiklander. Han såg ut som Carl Jonas Love Almquist, ett släktdrag, som inte är någon tillfällighet, ty Iwo härstammar från samma släkt. Han var mycket radikal och alltid, då han hade möjlighet till det, villig att bisträcka en nödställd författare och Klarabohem med en femma eller tia. Men det viktigaste var kanske ändå den sympati, med vilken han följde de olika skribenternas produktion. Som minne härav äger han åtskilliga nu sällsynta böcker med personlig dedikation.

Men varför tala om den snö, som föll i fjol? De, som närmast kände Iwo Wiklander, visste att han hade en mani.

Han skrev. På den tiden var det mest allmogedramer, men det mesta hamnade i skrivbordslådan. Det avskräckte dock inte denna entusiast.

Iwo Wiklander fortsatte oförtrutet att skriva.

Det finns ett ordspråk, som säger, att om man färdas hela dagen och först mot aftonen kommer fram, så är det tillräckligt.

Ären går. Iwo är inte längre portier utan laboratorieassistent på det metallurgiska området. Han har rest och upplevt mycket, bl a besökt USA, där han genom Dag Hammarskjöld, en nära vän till honom blev bekant med både Einstein och Oppenheimer. Nu nyligen var

han inbjuden till Sovjet för att hålla föredrag om Hedenvind-Eriksson, som han stod mycket nära och om vilken han har otroligt mycket både allvarligt, roligt och rörande att berätta. Få personer kan skildra sina bekanta med så mycket humor och värme som Iwo.

Nu har emellertid vad Iwo Wiklander så länge längtat efter inträffat. Zindermans ger ut hans första roman. Den heter SKANDALEN I HJORTGALLERIET och har alla förutsättningar att bli en bestseller.

Hjordgalleriet är som bekant den av hjorthuvuden längs väggarna smyckade sal i slottet Fontainebleau, där den landsflyktiga svenska drottningen Kristina år 1657 lät sina knektar avrätta sin italienske överhovstallmästare Giovanni Monaldesco. Det är den dramatiska och gåtfulla händelse, som står i centrum för Wiklanders roman och i vilken dess olika trådar löper samman.

Man är – om man bortser från Eyvind Johnson och sådana mästare – inte bortskämd med, att historiska romaner byggs på allvarliga studier och samtidigt äger något av spänningen i Alexander Dumas DE TRE MUSKETÖRERNA. Det är emellertid fallet med Wiklanders bok.

Wiklanders porträtt av drottning Kristina är högst realistiskt. Man får se henne ätande med smutsiga händer, än dyrbart klädd, än iförd karlkläder, än på jakt, än invigande ett kloster, än exerceerande sin livvakt, ständigt läsand, upptagen av metafysiskt grubbel, sysselsatt med politiska intriger och plågad av ekonomiska bekymmer, men alltid även

Iwo Wiklander, en gång välkänd portier på ett hotell i Klara, sedermera laboratorieassistent men framförallt litterärt orienterad har nu debuterat med en historiskt realistisk och spännande roman, där slottet hämtats från drottning Kristinas landsflykt på ett franskt slott.

under sin landsflykt drottning i varje tum. Mordet på Monaldesco hade ingenting med svartsjuka eller dylikt, som man gjort gällande, att göra, utan var från Kristinas synpunkt endast det rättvisa straffet för ett oförläpligt politiskt förräderi. Men Wiklanders skildring av själva mordscenen är i sin brutalitet en av höjdpunkterna i hans bok. Mindre lyckad är kanske den inflätade kärlekshistorien mellan Monaldesco och en ung, vacker holländska, Ina van Greken, dotter till en av cheferna för Ostindiska kompaniet. Wiklander hemfaller här åt en viss sötaktig sentimentalitet, vilken kanske inte riktigt svarar mot tidsandan.

Utomordentligt fängslande är däremot beskrivningen av Maria van Heiden, som förklädd till man studerat medicin i Salamanca, är specialist på kosmetika och hälsoörter och som uppfinner en brandspruta. Till hennes gestalt knyter Wiklander en del filosofiskt kritiska reflexioner om religionen i allmänhet och katolicismen i synnerhet.

Vad Wiklander velat ge är i själva verket en omfattande tidskrönika. Därför får vi följa hans personer till ett spanskt kloster, vars ritual ingående och med stor sakkännedom beskrivs, vidare till en adelsfest, till det kusliga livet ombord på en galär, till köpmanslivet i Amsterdam och till många andra miljöer. Insamlandet av alla de lokal- och sakuppgifter, vilka ingår i dessa skiftande skildringar, måste ha kostat mycket möda.

Den nu utgivna romanen tycks endast vara inledningen till en större krönika. Man kan endast gratulera författaren till, att hans stora kärlek till litteraturen nu krönts med denna framgång.

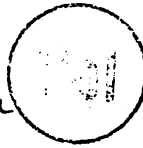
1981-03-04
Pol 1, Mossberg/bm
Skr tit

Sheldon A. Berger
65 Paerdegat Second
Brooklyn, New York 11236
212-251-1672

1/611991

22 December '80

Prime Minister
Government of Sweden
Stockholm, Sweden

226 547
1981-01-22
P 2. EU¹

1981 . . . 05
11/81

Dear Mr. Prime Minister:

I am urging you, and the Government of Sweden to put pressure on the Russians, and to get the rest of the world also to put pressure on the U.S.S.R., to free Raoul Wallenberg. This man, a humanitarian and a compassionate one has done a lot for mankind during the Second World War, in Hungary. It is a disgrace that this man - a fellow countryman of mine - I am Swedish - I was born in Borås - that he lives in a prison camp in Russia. I hope that you will do all that is in your power to have Raoul Wallenberg where he belongs - in our glorious country. Thank you.

S A Berger

adress T.

1981-01-28
Pol 1 Mossberg/bm
Skr tit

701 So. Kramercy Drive
Los Angeles, Ca. 90005

Jan. 15, 1981

Swedish Foreign Ministry

Box 16121-

10323 - Stockholm, Sweden

INK UTRIKESDEP		
Dnr 226 129		
27 JAN 1981		
Avd	Dnr	En
✓	2	1

Dear Sir:

Pol

Please send address of Ingrid
Gärde Widemar, or ordförande i
föreningen för Raul Wallenberg,
(in Stockholm)

Please send to

Bernice Ringman ✓

701 So. Kramercy Drive

Los Angeles, Ca

90005

Thank You.

SVERIGES AMBASSAD

1981-01-20

LONDON

Departementsrådet Berg

Utrikesdepartementet

28

IN KOM UD		
1981-01-22		
AVD.	GR.	MAL.
0	2	En I

Brittisk publicitet kring Wallenberg-hearingen i Stockholm
tel. 35 A 1981-01-15
(5 bil.) ✓

Broder,

./. I anslutning till ovan citerade telegram följer härmed fem klipp ur brittisk press om den Wallenberg-hearing, som hölls i Stockholm dagarna 15-16 januari 1981.

Lars-Åke Nilsson
✓

Lars-Åke Nilsson

cp

FILE 1581-08-17

Missing diplomat nominated for prize

Stockholm, Jan. 16.—Mr. Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat said by the Soviet Union to have died in one of its prisons in 1947, was nominated for the Nobel Peace Prize today as part of a campaign to determine the wartime hero's fate.

National Raoul Wallenberg committees will also try to have the case taken up by the human rights commissions of the United Nations and the Council of Europe and will seek to visit the Soviet Union to study evidence there.

The moves were announced after a two-day hearing here organized by the Swedish Wallenberg Association and the International Sakharov Com-

mittee. It discussed evidence that Mr. Wallenberg, credited with saving more than 30,000 Jews from the Nazis in Budapest before being arrested by Soviet Troops in 1945, was still alive inside a Soviet prison.

"Each individual statement examined under a legal spotlight is found wanting", Mr. Greville Janner, MP for Leicester West and chairman of the British Wallenberg Committee, said after the meeting.

The hearing was organized by the Wallenberg national committees and produced statements, mainly from anonymous sources, that Mr. Wallenberg lived on after 1947.

Yesterday, Mr. Simon Wiesenthal, the so-called "Nazi

hunter", said Mr. Wallenberg was still alive.

Although the Soviet authorities claim that Mr. Wallenberg died of a heart attack in 1947, Mr. Wiesenthal, who has been investigating the case since 1971, said the Russians "have never given convincing proof of his death".—Reuter and Agence France-Presse.

Soviet anger: The Russians have denounced the hearings in Stockholm as a provocative anti-Soviet hullabaloo (Michael Binyon writes from Moscow). They described those people attending the meeting such as Mr. Winston Churchill, MP for Stretford and Mr. Janner as "rabid anti-communists".

WALLENBERG 'IS ALIVE IN JAIL' AFTER 35 YEARS

By NICHOLAS COMFORT in Stockholm

RAOUL WALLENBERG, the Swedish diplomat, is likely to be alive despite Russian assertions that he died in a Moscow prison, an international hearing decided in Stockholm yesterday.

The hearing, led by a panel of 20 lawyers, politicians and journalists from eight Western countries, determined that there was enough evidence to disprove the Soviet claim that he died in a Moscow prison in July, 1947.

The panel is trying to shed new light on the fate of Wallenberg who was taken to Moscow after Russian troops entered Hungary at the end of the 1939-45 war.

Wallenberg—68 yesterday, if he has survived—is credited with saving up to 100,000 Hungarian Jews from Nazi persecution.

The hearing reached its conclusion at the close of a session in which a Russian now living in Paris said he had seen Wallenberg late in 1947. The veteran tracer of war criminals Mr Simon Wiesenthal enlarged on evidence that a Russian general had been detained with the Swede and American delegates detailed recent reports of his survival.

'Silent cell'

However, the hearing, in the gilt-pillared Hall of Mirrors in Stockholm's Grand Hotel, suffered from the limited time allowed for evidence and an absence of clear rules of procedure.

It was punctuated by disputes over how far American correspondents could question witnesses frightened of interrogation after their experience in Russian custody and which of the former prisoners could describe accurately the way Russian prisons and camps were run.

But Mr Andrei Shimkevich, and the only man at the hearing claiming actually to have

seen Wallenberg in prison, spoke of being with him for two days in December 1947 in a "silent" cell in Moscow's Lubyanka Prison.

An American scientist, Mr Marvin Makinen, stated that he had shared a cell in Vladimir Prison in 1962 with a Latvian who told him he had made contact there with the Swede whose name was later given by another inmate as "Van den Berg."

Mr Leo Milton, an American who spent 22 years in Soviet prisons and camps after his father had gone to work in Russia, said in a written statement that an ex-prisoner in touch with their former guards had learned that in 1976 Wallenberg was in the Spets Corpus prison near Gorki.

An unnamed Russian lawyer gave evidence in writing that in 1972 he had visited a KGB camp to see a client and that the commandant, after a number of drinks, boasted that a Swede in his care had survived more than 20 years in the system. The prisoner was said to be unwell but refusing to go to hospital in case he was poisoned.

Unsources information from Eastern Europe circulated by the organisers of the hearing said Wallenberg was now in relatively good health and well treated.

It was suggested that he had recently been in a Leningrad prison hospital and might still be there.

Some of this evidence was questioned, but often through isolated comment from the floor rather than the deliberate

critical analysis the chairman, Mrs Ingrid Widemar, Swedish Supreme Court judge, had hoped for.

Most of the controversy surrounded Mr Wiesenthal's report of a conversation with a witness known simply as "IL" who had spoken of disclosures by Gen. Gennadi Kuprianov, that he had been detained with Wallenberg three times between 1953 and 1956.

However, nothing of what Wallenberg may have said to the general, who reportedly died in KGB custody in 1979, was reported to the hearing.

The general's statements indicated that he had expected Wallenberg to be released by 1971 as he had been sentenced to 25 years after his detention in Budapest in 1945.

Talks on envoy missing in Russia

From David Noble
in Stockholm

The international Raoul Wallenberg committee is to make a new approach to the Soviet Union about the fate of the Swedish diplomat who was arrested in 1945 by Soviet security forces in Budapest.

After a two-day hearing in Stockholm the international panel said they want to discuss with the Russians new evidence that Wallenberg is still alive. The Soviet authorities maintain that Wallenberg died of a heart attack in a Moscow gaol in 1947. But there have been persistent reports that he is alive in a Russian prison camp.

The hearing nominated Wallenberg for their year's Nobel Peace Prize.

The panel, which included the hunter of Nazi war criminals, Simon Wiesenthal, said they also plan to mount a campaign to get the United Nations and the European Court of Human Rights to take up the Wallenberg case. Raoul Wallenberg was in the Hungarian capital in the closing stages of the war on a humanitarian mission to save the lives of Budapest Jews threatened by a last-minute Nazi pogrom.

Wallenberg was funded by money from the US, but had the full support of the Swedish Government in issuing special diplomatic visas to Jews to keep them out of the clutches of the Nazis. He is reported to have saved almost 100,000 Jews before being picked up by the Russians in mysterious circumstances.

The aim of the Stockholm hearing was to prove that he is still alive. But much of the evidence presented was just a repeat of earlier reports. A new witness who gave evidence said he had met Wallenberg in a Russian gaol late in 1947 — six months after the Russians claimed the diplomat had died.

In the meantime, the Soviet news agency Tass has called the Stockholm hearing a "provocation." Tass political commentator Vladimir Serov said elements in the West to use their case for their own nefarious purposes. He referred to British MP Winston Churchill, who has given his support to the Wallenberg Association, as a "rabid anti-Communist."

The Swedish Government is conducting its own secret inquiry into the Wallenberg case.

TLc President 1981-01-17

Chandler 1981-01-16

OVERSEA

Inquiry into fate of Soviet prisoner

From David Noble
in Stockholm

An international two-day hearing opens here today on the case of the missing Swedish diplomat, Raoul Wallenberg, who disappeared in the Russian prison system after being arrested by Soviet military police in Budapest in January, 1945.

Successive Swedish governments and members of Wallenberg's family, one of the wealthiest in Sweden, have made strenuous efforts over the past 35 years to obtain information on Wallenberg's fate. The Russian authorities claim that the Swedish diplomat, apparently arrested on suspicion of being a spy, died in a prison camp in July, 1947, but there have been persistent reports over the years that he is alive and still being held in gaol.

"The aim of the hearing is to prove that Raoul Wallenberg, who would now be 68 years old, is still alive, and that we have evidence to that effect," said Mrs Ingrid Garde Widemar, president of the Swedish Raoul Wallenberg Association:

At the time of his arrest, Wallenberg was in the Hungarian capital on a mission sponsored by the US War Refugee Board, and supported by the Swedish Government, to save the Jewish population of the city from a last-minute mass murder programme planned by the fleeing Nazis. According to reliable estimates, the Swedish diplomat managed to save, directly or indirectly, the lives of 100,000 Jews.

The reasons for his arrest by Soviet military police entering the city on the heels of the fleeing German garrison are still unclear. However, it is believed that they were suspicious of his motives and the support he was receiving for his humanitarian efforts from Jewish organisations in the US.

The Raoul Wallenberg Association maintains that it has evidence refuting the Russian claim that the diplomat is dead. Mrs Widemar said that one report indicated that Wallenberg was alive as late as 1979 and being held in prison camps in the region of Moscow and Leningrad.

A secret Russian document, allegedly smuggled out of the Soviet Union last week and now being circulated in the Swedish capital, says that Wallenberg was convicted on espionage charges in 1945 and sentenced to 25 years' imprisonment. The document, according to Swedish press reports, was written by a dissident Soviet General, Gennadij Nikolajevitz Kuprianov, who died in KGB custody in June 1979, of a "heart attack."

The document states that Wallenberg was definitely alive in 1956, nine years after the Russians claimed that he had died, and was being detained in a block of the Vladimir Prison. Kuprianov said that he was detained in the same prison as the Swedish diplomat and had spoken to him several times.

The report is only one of several. In January 1979, an American Russian-language newspaper, *Novoje Russkoje Slovo*, published an article by another former Soviet camp inmate, Abraham Kalinski, now living in Israel, who said that he had also met the Swedish diplomat.

The hearing is scheduled to end tomorrow, and on Saturday a torchlight vigil is planned outside the Russian Embassy in Stockholm. The embassy has made no comment on the Wallenberg hearing, and has not acknowledged invitations to send observers.

Against RSC boss

Thursday January 15 1981

Osly Telgraph 1991-01-15 p2

The mystery of the missing Swedish war hero

ON Jan. 17, 1945, Raoul Wallenberg, a Swedish merchant banker, given diplomatic status to help save Jews from deportation by the Nazis from Budapest to an almost certain death, reported to the Russian forces which were capturing the city.

The arrival of the Red Army concluded a busy six months during which Wallenberg had, by standing up to Adolf Eichmann and the quising "Arrow Cross" movement, preserved the lives of 20,000 Jews by his own efforts and had saved 80,000 more.

Survivors describe how the tall blond Lutheran in the face of threats, gunfire and attempts on his life calmly went on handing out Swedish passports to Jews being herded on "death marches" and into trains bound for Auschwitz, leading them instead to a free enclave in Budapest.

Yet his departure for the Red Army headquarters at Debrecen that day 36 years ago marks not simply a triumphant end to a tale of heroism but also the beginning of one of the most disturbing mysteries of the century, and what may turn out to be a story of even greater courage and endurance.

For Wallenberg never returned, and despite a Russian statement 12 years later that he had died in Moscow's Lubjanka prison in 1947, there have been persistent reports that he survived and may still be held somewhere in the Soviet Union.

★

THE impressive feature of these reports, some 15 of which are particularly seriously, is that they are consistent with each other, even though many of the sources had never previously heard of Wallenberg.

His half-sister, Mrs Nina Lagergren, has been able to plot clearly the moves within the Soviet penal system which Wallenberg has reportedly made during the period when its political masters have deemed him dead.

Why the Russians should have arrested him in the first place is unclear. They may have been suspicious because his presence in Budapest was originally sought by the American War Refugee Board.

But in Stockholm today an international commission will begin the most determined and thorough effort yet to weigh the official Russian position (itself a reversal of earlier statements) against the subsequent evidence. The two-day hearing has been arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association, in co-operation with the International Sakharov Committee.

The 21-strong panel includes jurists, human rights campaigners, Wallenberg's half-brother and a retired ambassador who served with him in Budapest.

While the panel is anxious to

publicise the issue in the hope of shaming the Russians into telling the whole story, it is as keen to determine the veracity of reports that Wallenberg survived.

"We have to examine the witnesses and the evidence from a critical point of view," says Mrs Ingrid Widemar, the Swedish Supreme Court judge who will preside at the hearing.

The first substantial evidence dates from 1955 when foreigners released from captivity in Russia—Finns, Frenchmen, Swiss, Austrians, Germans and stateless—told of seeing, meeting or hearing of Wallenberg in prison in the city of Vladimir.

The Swedish Government, which had been quietly but persistently raising the issue, stepped up its pressure on Moscow and received

NICHOLAS COMFORT

on an international
commission, which opens
in Stockholm today, to
investigate the
disappearance of Raoul
Wallenberg 36 years ago.

early in 1957 the statement from the then Deputy Soviet Foreign Minister, Mr Gromyko, that he appeared to have died in the Lubjanka prison 10 years before.

Then in 1961 a Swedish psychologist, Prof. Nanna Svartz, was astounded to hear from a Russian counterpart that Wallenberg was undergoing treatment in a Soviet mental hospital. Stockholm immediately sought his release, but after a frosty interview with Mr Khrushchev the Soviet professor said he knew nothing of the case and had been mistranslated.

A Polish Jew, Abraham Kalinsky, reported, once safe in Israel in 1978, that he had seen Wallenberg three times in Vladimir, most recently in October 1959.

Mr Greville Wynne, the British businessman convicted of spying, recalled in a recent BBC documentary which did much to raise interest in the case that in 1963 a fellow prisoner in the Lubjanka had shouted to him that he was the Swede.

However the most dramatic recent report comes from the dissident Jan Kaplan, who got word to relatives in Israel that in 1975 he had met in Butyrka prison in Moscow a Swede who had been detained for 30 years. Kaplan had never heard of Wallenberg and his family did not know of the interest in the case, but when word got out he was rearrested.

Previous reports have suggested that Wallenberg has undergone various kinds of medical treatment. However survivors of the Soviet penal régime say that anyone who can get through the first couple of years could keep going indefinitely, and the recent release of two Spaniards after 35 years reinforces the hope that Wallenberg too might be alive, though by now approaching 70.

Mrs Widemar makes it clear that, on the standards she would have to apply in court, the Russians' explanation of Wallenberg's fate falls well short of being inadmissible.

It is based on a handwritten note from the then medical superintendent of the Lubjanka to his subsequently-liquidated superior that "the prisoner Wallenberg (sic) who is known to you, died suddenly in his cell last night, probably following an occurred myocardial infarction."

The 1957 statement has never convinced Wallenberg's family, who feel that it was too convenient an explanation of the Russians, given that they had first said he was safe (in 1945) and then (a month after his alleged death) that he was not in Soviet hands and must have died in the fall of Budapest. The fact that his reported death could not be confirmed by any living witness was also noted.

Mrs Widemar finds it inconceivable that, in a country whose highly bureaucratic system embraces the prisons, no other records exist, while Mr Simon Wiesenthal, the tracer of war criminals, points out that Gromyko's claim that Wallenberg had been cremated conflicts with standard Soviet procedure for disposing of bodies of political prisoners.

★

IN fairness to the Russians, one can argue that if Wallenberg did die as they said, the statement made in 1957 that he was not in Soviet hands was almost truthful, though none the less outrageous, and that without his body or documentation there is nothing they can do to convince world opinion.

However this does not take into account the reports that Wallenberg survived, which have grown in frequency since 1970 when his mother despaired of the Swedish Government's strategy and called in Wiesenthal.

International interest now has grown to the point where last autumn the Swedes raised the case at the Madrid conference on the Helsinki agreements and were backed by seven countries including Britain.

There has been no indication that the Soviet position will change after the conference assemblies next Monday, but the hope of the Stockholm Commission is that growing pressure will force a rethink in the Kremlin.

Avsändningsort

ds Mossberg/EH Pol

Ärende

Datum

81-01-22

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk
PARIS

SK

Pol n

Text

Dnr .För Berner från Pol I. Re Wallenberg.

Schiemkevitj säger sig i mars 1958 ha lämnat Sovjet via Helsingfors. Där skall han omedelbart ha kontak franska ambassaden. Med tanke på frågetecknen kring hans berättelse kunde det vara av värde om denna uppgift kunde kontrolleras via Quai d'Orsay.

Cabinet

7 Hurst Springs
Bexley
Kent
United Kingdom

A.A.
8-01-26
m

16th January 1981

RAOUL WALLENBERG ESQ

INK UTRIKES	
Dnr. 226-132	
23 JAN 1981	
Avd	Gr 2

Dear Sir

We have seen on British television, a programme about Raoul Wallenberg which we are most concerned about.

For the great risk undertaken and service he did for the Jewish people his reward has been detention and possibly, death in a Russian prison. Although this may be a delicate matter for you to pursue with Russia you must have the support of America and other European countries in demanding a full investigation and hopefully Mr Wallenberg's release if he is still alive.

I have written direct to the Kremlin about this affair which I doubt if they will reply to, but, I hope that my protest and hopefully many others will cause them sufficient embarrassment to induce them to publish the facts.

It takes a great deal of courage to be a Raoul Wallenberg or a Russian dissident.

Yours faithfully

J. Miller (Mr)

Swedish Minister of Foreign Affairs
Box 16121, S103.23
Stockholm
Sweden.

Avsändningsort

Pol 1, depr Berg/bm

Ärende

Datum

1981-01-23

Avd

P

Grupp

2

Mål

E u I

Pol 1

Adress

Svensk WIEN

Text

Dnr Re Wallenberg från Berg, Pol 1.

P R I M O

Som framgått av pressen blev ett av de mest uppmärksammade inslagen under Wallenberg-hearingen Simon Wiesenthals uppgifter om general Kuprianov, varom Kalinski talati sina vittnesmål och pressuttalanden. Enligt Wiesenthals källa skulle Kuprianov ha avlidit i samband med eller strax efter KGB-förhör med honom angående Wallenberg.

Under hearingen förklarade Wiesenthal att den person som lämnat uppgifterna var ytterst angelägen om att vara anonym p g a risken för repressalier mot kvarvarande släktingar i Sovjet.

Vid samtal jag hade efter hearingen med såväl Wiesenthal som en del medlemmar av kommittén framkom att personen i fråga skulle vara Kuprianovs sekreterare, för vilken Kuprianov efter varje KGB-förhör om Wallenberg hade dikterat ner vad som inträffat. Sekreteraren hade lyckats få utresetillstånd och befann sig nu i Väst-tyskland.

Wiesenthal lovade att till henne framföra ett önskemål från UD:s sida att - givetvis under löfte av den allra största diskretion - få till stånd ett samtal mellan henne och en representant för departementet.

Wiesenthal skulle, så fort han fått besked från henne härom, kontakta svenska ambassaden i Wien.

S E C U N D O

Vid hearingen framträdde som bekant ett nytt vittne, André Shiemkevitj. Tips om denne har kommit via Wallenbergs sekreterare i Budapest, fru Elisabeth Kassar.

Med tanke på vissa frågetecken kring Shiemkevitjs berättelse vore det av värde om ambassaden kunde utbe sig om ett samtal med fru Kassar. Hon var i Stockholm under hearingen, men vi fick endast tillfälle till ett kortare telefonsamtal med henne.

Hon säger sig gå i god för Shiemkevitjs trovärdighet. Hon träffade Shiemkevitj 1968, och denne hade då nämnt om Wallenberg för henne, men först nyligen, inför hearingen, hade hon kommit att tänka på honom. Varför inte förr?

Hennes adress är Hotel Schneider, Lech am Arlberg, tel. 05583-601.

CABINET

Avsändningsort

Pol 1, depr Berg/bm

Ärende

93

Pol h

1981-01-23

Avd

P

Grupp

2

Mål

EUI

Adress

Svensk NEW YORK

Text

Dnr För generalkonsul Friedman. Re Wallenberg-
ärendet. Från Berg, Pol 1.

PRIMO Under Wallenberg-hearingen i förra veckan läste Lena
Biörck-Kaplan upp "vittnesmål" om Wallenberg som hon fått
- tydligen per telefon - från i USA bosatta sovjet-
emigranter. Se vårt enclair 41.

Hon förklarade i ett samtal med mig, att hon erhållit
dessa uppgifter från annonsering ang. Wallenberg-vittnen
som den amerikanska Wallenberg-kommittén företagit i
tidningar. Lena Biörck-Kaplan förklarade att hon hade
flera uppgifter än dom hon hade haft tillfälle läsa
upp under hearingen samt att hon efter återkomsten till
New York skulle ha kontaktat flera av dessa vittnen för
att få kompletterande uppgifter.

Vi kom överens om att hon skulle ta kontakt med Dig för
att överlämna allt detta material.

SECUNDO Ett av vittnena vid hearingen, Marvin W. Mäkinen, nämnde
vid samtal med oss att han haft kontakt med en litauer,
Sakalys, som nyligen flytt från Sovjet via Finland. Denne
Sakalys har ju tidigare varit aktuell för Er. Han lär
kunna nås via Mr. A. Simutis, consul general of Lithuania,
41 W 82 St. N.Y., N.Y. 10024. Det vore värdefullt om Du
kunde söka utröna var Sakalys nu befinner sig och i före-
kommande fall även kontakta honom och höra vad han kan
ha att berätta.

CABINET

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1981-01-23

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu⁻

Adress

Svensk NEW YORK

Pol

Text

41. För Friedman från pol 1.

Här följer Lena Björk-Kaplans tre vittnesmål från Wallenberg-hearingen:

Primo.

From persons whose identity cannot be revealed for security reasons, we have received the following information:

In 1973-1974 Raoul Wallenberg was imprisoned in Irkutsk. Thereafter he has been kept in prisons in the Gorkij, the Kirov and the Moscow Regions.

In 1980 at one time, Raoul Wallenberg was moved from the Moscow Region to a prison in the Leningrad Region, for treatment in its hospital. He might still be in that prison, an isolated building within a series of buildings, where he is being kept, not only highly isolated but also extremely well watched. In day time, however, he is with a group of other foreigners, a fairly great number of those being of Polish origin. All his co-prisoners are of advanced age and have been kept in Soviet prisons for many years.

Through contacts with prison guards' relatives we learned that Raoul Wallenberg is in relatively good health - both physically and psychically - and that he is being well treated.

About two years ago, an official personality, supposedly a priest, had the opportunity of talking to Raoul Wallenberg and of informing other persons about that meeting. The information then was passed on.

./...

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

8/01/83

Klockan

1615

Sign

M

Secundo.

This is to confirm our telephone conversation of December 16, 20.30 p.m.

I am an American citizen, born in America. In the 30ies my father took me to the Soviet Union, where he - along with other Americans was going to build factories during the Soviet first 5-year-plan. I was also working for the Russians. Only in 1976 I was allowed to return to America.

Before World War II I was imprisoned and remained in prison for 22 years. Many of these years I spent in "Spets Korpus" in the Gorkij prison region. I there came across a lot of foreigners, amongst them a Swede whose name - as I learned from the co-prisoner I made friends with - was Raoul Wallenberg. The secrecy surrounding this man does indicate that he definitely is somebody. He was given better food, allowed to read books and rest whenever he wanted. The guards were not allowed to speak to him.

I am in underground connection with my friend, the former co-prisoner, who is now released but still lives in the Soviet Union. He in his turn has continued contact with certain prison guards, and he told me that for example in 1976 Raoul Wallenberg was kept in cell No 77, and that the cells above, below and on both sides were empty. It was proved that the underground communications function, when we got some Belgians out that way. My friend is confident in his connections - in the Soviet Union there are human beings too.

My reason for not coming forward with my knowledge about Raoul Wallenberg before is that nobody asked me and that people here did not know very much about him.

When I went to New York the other day, however, I met someone in the Freedom House who brought up the question of Raoul Wallenberg. I told this person that I had asked my friend for news which he gave me as recently as in February (1980). He then informed about Raoul Wallenberg having a tooth extracted in the prison, but not having been returned to his cell after that operation. According to the latest information, he was sent to Kirov, but that information did not indicate whether Raoul Wallenberg is still there, in Kirov.

As soon as I hear from my friend again, you'll be informed.
I feel it my duty to help you to get Raoul Wallenberg released.

Leo Milton

Tertio.

Mr Ivanov (fictitious) is a Russian lawyer who since a couple of years lives in the United States. In 1972 he had a client who was of Chinese Descent and who therefore was being kept in a prisoncamp for foreigners. The lawyer had reason to go and talk to his client in the spring of 1972 and received permission for such a visit. The camp was located in Moldavia off the railroadstation of Potma. The camp was different from other camps that the lawyer had visited earlier in that the guards did not wear the regular uniforms but instead wore KGB uniforms. This camp apparently had two parts-one larger, outer camp with many hundreds of prisoners and one smaller, isolated camp with few prisoners. The General Director who Mr Ivanov went to see was very reluctant to allow the lawyer to see his client and the lawyer, well prepared, for such problems, proceeded to pour the vodka he had brought. As the General Director got warmed up by the vodka he started to boast about how important he was since he was responsible for "the prisoners of the State" being held in the smaller camp. The lawyer asked who these people were. The Director answered that these were very important foreigners and Mr Powers had been there, indeed he had personally escorted Mr Powers to the ceremony of exchange... and then there was a Sede who had been in camps for more than 20 years. According to the Director the Sede was still there but he was ill and refused transfer to the hospital since he was afraid of getting poisoned. The prisondirector also added that these were such important prisoners that they were held in complete isolation from each other and from the outside camp. While the men in the outside camp worked and moved around in a larger area, those in the inside camp did not work and were confined to cells.

CABINET

1980-01-21

W

INK. UTRIKES DEP.		
D.N:o 20/181		
1981-01-24		
AVB.	OR.	MAN
1	2	Eu

Pol

Kabinettssekreterare Leif Leifland.

Leif Leifland

a. a.
W
Av en tillfällighet kom jag att bli inkopplad på Wallenberg-hearingen. Ingrid Gärde bad mig vara med i våras för att, om det be-
hävdes medverka som erfaren domare. I denna reservegenskap ingick jag även i den s.k. panel som uppsatts inför hearingen den 15-16 januari 1981. Jag hade en helt passiv medverkan ~~och~~ deltog även i uppvaktningen för utrikesministern. Jag hade under de båda dagarna riklig tid för eftertanke. Tycker att jag bör orientera Dig om erfarenheterna av sammankomsten.

Det var ~~mångsidig~~ ^{en/} ~~intrycksmassa~~ ^{frekvent} som vältrade över ~~en~~. Å ena sidan fanns en mängd idellistisk entusiasm och offervilja - frivilligt arbete av stor omfattning utförs - å andra sidan närmast dilettantism av olika grader. Organisationen, på sitt sätt imponerande, saknade då det gällde det materiella innehålllet i mitt tycke nästan all stadga. Vart man ville komma med det hela, blev aldrig klart för mig. Möjligheterna till opinionsskapande tillvaratogs i mitt tycke ganska ryckigt. Chansen med hela världspressen, ^{där} ~~bonde~~ kunnat utnyttjas bättre. Professionell var väl egentligen endast ~~karaden~~ åklagarfenomen Gideon Hausner, som imponerade storligen.

Hela tillställningen gav mig endast en praktisk konklusion. Om Sovjet hittills fäst sådant avseende vid att förkväva alla upplysningar om W, kommer de självfallet icke att lämna ^{ut} några, med mindre de ser någon klar fördel för sig själv däri eller de eljest finnas sig pressade därtill för att undgå något ännu obehagligare. Sverige, som aldrig gjort något utöver att snacka i saken, har givetvis inga effektiva medel att få Sovjet på andra tankar än ~~den~~ de hittills visat upp. Det fordras tyngden av en världsmakt för att få Sovjet ~~in~~ ^{ut} i ljuset i denna sak. Endast USA torde ha resurser därför. Det finns ett intresse för W i USA, även ~~högt~~ ^{ut} upp, har jag förstått, men hur få någon att svara? Det sas av amerikanerna på hearing att USA kan ej väntas göra något ^{om ut} utan att Sverige tar initiativet. Med "att göra något" menas ej att nämna W:s namn i något anförande i ett internationellt forum utan att ställa Sovjet mot väggen genom en väl underbyggd note, tex. gemensam svensk och amerikansk. Skälet härför ligger ju i att W:s uppdrag föranletas av att USA ¹⁹⁴⁴ bad om hjälp för sitt hjälpprogram i Ungern av Sverige, som såsom neutralt land ställde en legationssekreterare till förfogande. Att denna fick det öde som det blev beror säkerligen :

främst på att USA hade en andel i det ursprungliga uppdraget. Sverige har givetvis första hand intresset men USA ett medansvar, som motiverar att nu, innan det med absolut säkerhet är för sent, göra en ^{gemensam} främstöt. Utan politisk uppbackning från USA är ju såvitt en utomstående lekman kan bedöma, allt verkningslöst. Och det är ju verkan i Sovjet som nu måste till. Är det helt otänkbart att UD sonderar den nya USA-administrationen om det finns något underlag för en ~~gemensam~~ eller en svensk av USA formellt stödd aktion? Chansen finns där väl just nu, när USA går att omvärdera sina relationer till Sovjet. Den chans att lyckas som finns - 10 % ? - är ju att USA är villig att baka in ^{kravet på} sanningssena information från Sovjet om W i en större affär, kanske omfattande SALT, veteimport och vad vet jag annat. Först om Sovjet ser att ärliga upplysningar om W är en lönsam bit i ett större sammanhang, finns det någon chans att få dem att verkligen säga något. Det måste vara den nakna sanningen. Är det otänkbart att Sverige som i stort sett icke gjort annat än snällt frågat i Moskva nu i tolfte timmen skulle kunna rycka upp sig så långt att man verkligen på diplomatisk väg undersökte vilka möjligheter det finns att få den tyngd i aktionen som amerikansk medverkan skulle ge.

Det kan ju inte vara något brott mot neutraliteten att medge att i denna aktion, nu fyrtio år gammal, fanns en svensk-amerikansk samverkan framkallad av de dåtida krigsförhållandena,

Ursäkta att jag blandar mig i Dina döraner. men jag satt två dagar och hörde på denna historia och tycker det vore fel att fördölja den enda reflexion som en tänkande person kunde göra i sammanhanget. Per Anger, som är på ett annat sätt engagerad, delar helt min bedömning.

Detta brev är också att se mot bakgrund av att utrikesministern vid uppvaktningen mycket klart sade i från - även om en massa förskönande uttryck omgav anrättningen - att någon åtgärd egenetligen inte kunde förväntas från Sverige. Kanske någon gång i framtiden sedan Gromyko avgått. För mig hade uttalandet karaktären av dödsdom över alla nu pågående strävanden. Jag förstår att helt ensidiga svenska demarcher är helt meningslösa, Det är därför jag undrar om man inte kunde pröva ett något djärvare grepp. Det kan inte vara så mycket att förlora därmed.

Som sagt de bästa välsningar och jag skall hålla mig borta från den utrikes politiska scenen, som jag ej kan så mycket om, i fortsättningen

Oin. Ljung

Anty. Petré
regeringsråd

UTRIKESDEPARTEMENTET

BR

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol 1

~~XXXX~~

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

A. A.
81-02-02
lu

0	2	Eu
---	---	----

Svensk Wien 1981-01-26

Inkom UD -"-

Cabinet Stockholm

P R I M O. Advaktar Wiesenthals besked

S E C U N D O. Fru Kassar ej känd på Hotel Schneider vid telefonkontakt med Lech am Arlberg.

Roberntz

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1981-01-21

a.a. 810204 /
delgivet evl.
"pressögrans"
"matladd" *CT*

Pressombudsmannen Erik Pierre
Press- och informationsenheter.
UTRIKESDEPARTEMENTET

91-10

INKOM UD		
1981-01-26 02-18		
AVD. <i>P</i>	GR. <i>2</i>	MAD <i>ten I</i>

Wallenberg-hearingen

(5 bil.)

Ulla Britta,

Bifogat översändes fem artiklar ur några av de ledande
tidningarna på Östkusten om den Raoul Wallenberg - hearing,
som hölls i Stockholm 15-16 januari.

Med vänlig hälsning

Ulla Britta Johansson

Ulla-Britta Johansson

NEW YORK, N.Y.
TIMES

MORNING - 841,890
SUNDAY - 1,403,077

JAN 16 1981

Swedish Hero: Still Alive in the Soviet?

By JOHN VINOCUR

Special to The New York Times

STOCKHOLM, Jan. 15 — An international panel called on the Soviet Union today to reopen the case of Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat presumed to have disappeared in Soviet prisons after saving thousands of Jews from the Nazis in the final days of World War II.

After a hearing in which the panel was told that Mr. Wallenberg had been seen alive in the Soviet Union after the Soviet authorities reported him dead, the group concluded that the original Soviet statement could not have been true and that "tragic misinformation" had been advanced about the diplomat's fate.

"We have every reason to believe that he is still alive," said a resolution adopted by the panel, which was headed by Ingrid Garde Widemar, a Justice of the Swedish Supreme Court and chairman of the Swedish Raoul Wallenberg Association, which sponsored the meeting.

The Soviet Embassy here described the hearing as an anti-Soviet provocation.

Bluff and Heroism

A member of a prominent family of bankers and industrialists, Mr. Wallenberg would be 69 years old today. The Swedish Government sent him to Budapest in mid-1944 at the request of the United States War Refugee Board and the World Jewish Congress to try to save Hungarian Jews from deportation to Nazi extermination camps. With what was described as bluff, heroism and contempt for convention, Mr. Wallenberg managed to issue protective passes to about 20,000 Jews and to assist indirectly perhaps 100,000 more.

When Soviet troops entered Budapest in January 1945, Mr. Wallenberg and his driver were placed under what was described to the Swedish Foreign Ministry a month later as Soviet protection. It was assumed that the Soviet Union regarded him as a possible spy for the United States.

But in 1947, Andrei V. Vyshinsky, the Soviet Deputy Foreign Minister at the time, told the Swedish Government that the diplomat was not in the Soviet Union and was unknown to the Soviet authorities.

'I Met Raoul Wallenberg'

However, the Russians changed their story in 1957, when reports from returning prisoners of war mentioned Mr. Wallenberg. Foreign Minister Andrei A. Gromyko reported that a search of prison archives showed that Mr. Wallenberg had died of a heart attack in his cell in

Raoul Wallenberg

July 1947 at the age of 35.

The most unusual testimony presented to the panel today was a report from Andre Shimkevich, who said that he served 27 years for espionage in Soviet jails from 1930 to 1957.

"I met Raoul Wallenberg in December 1947," Mr. Shimkevich said. "Nothing is forgotten in prison."

He said that they shared the same cell for two days, five months after the diplomat's reported death. Mr. Wallenberg, the witness said, told him that he was a diplomat under investigation for spying. Mr. Shimkevich declined to reply to reporters' questions about whether he had told of the meeting before, and, if not, why he had withheld the information.

General Is Reportedly Hounded

Other testimony came from Simon Wiesenthal, who runs the Jewish Documentation Center in Vienna. He said that Gennadi N. Kupriyanov, a Soviet general sentenced to prison for participation in an alleged plot, told a reliable informant now in the West that he had spent time

with Mr. Wallenberg in 1953, 1955 and 1956.

The name of the informant was not disclosed at his request, Mr. Wiesenthal said, but according to one account, the general, who had been released from prison, died in 1979 after being hounded by the Soviet secret police for discussing his acquaintance with the Swede.

An American, Marvin W. Makinen, a professor of biophysics at the University of Chicago, who was arrested by the Soviet authorities in 1961 and served 28 months in prison on espionage charges, told the panel a cell mate spoke to him of the presence of a Swede at a time when officials in Stockholm knew of no other possible Swedish prisoners in the Soviet Union except Mr. Wallenberg.

"We've had no satisfactory evidence from the Soviets about his fate, and considerable material indicating that Raoul Wallenberg did not die as we've been told," said a member of the panel, Gideon Hausner, the chief Israeli prosecutor in the trial of Adolf Eichmann. "Therefore, we cling to the idea that he is alive."

BALTIMORE, MD.

SUN

MORNING - 178,987

EVENING - 171,142

SUNDAY - 369,139

JAN 16 1981

Panel thinks Wallenberg is alive, asks Soviet Union to reopen case

Stockholm (NYT) — An international panel called on the Soviet Union yesterday to reopen the case of Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat presumed to have disappeared in Soviet prisons after saving thousands of Jews from the Nazis in the final days of World War II.

After a hearing in which the panel was told Mr. Wallenberg had been seen alive in the Soviet Union after Soviet authorities reported him dead, the group concluded that the original Soviet statement could not have been true and that "tragic misinformation" had been advanced about the diplomat's fate.

"We have every reason to believe that he is still alive," said a resolution adopted by the panel, which was headed by Angrid Garde Widemar, a justice of the Swedish Supreme Court and chairman of the Swedish Raoul Wallenberg Association.

The Soviet Embassy here described the hearing as an anti-Soviet provocation.

A member of a prominent family of bankers and industrialists, Mr. Wallenberg would be 69 years old today. The Swedish government sent him to Budapest in mid-1944 at the request of the United States War Refugee Board and the World Jewish Congress to try to save Hungarian Jews from deportation to Nazi extermination camps. With what was described as bluff, heroism and contempt for convention, Mr. Wallenberg managed to issue protective passes to about 20,000 Jews and to assist indirectly perhaps 100,000 more.

When Soviet troops entered Budapest in January, 1945, Mr. Wallenberg and his driver were placed under what was described to the Swedish Foreign Ministry a month later as Soviet protection. It was assumed that the Soviet Union regarded him as a possible spy for the United States.

But in 1947, Andrei Y. Vyshinsky, the Soviet deputy foreign minister at the time, told the Swedish government that the diplomat was not in the Soviet Union and was unknown to the Soviet authorities.

However, the Russians changed their story in 1957, when reports from returning prisoners of war mentioned Mr. Wallenberg. Foreign Minister Andrei A. Gromyko reported that a search of prison archives showed that Mr. Wallenberg had died of a heart attack in his cell in July, 1947, at the age of 35.

The most unusual testimony presented to the panel yesterday was a report from Andre Shimkevich, who said that he served 27 years for espionage in Soviet jails from 1930 to 1957.

"I met Raoul Wallenberg in December,

1947," Mr. Shimkevich said. "Nothing is forgotten in prison."

He said that they shared a cell for two days, five months after the diplomat's reported death. Mr. Wallenberg, the witness said, told him that he was a diplomat under investigation for spying. Mr. Shimkevich declined to reply to reporters' questions about whether he had told of the meeting before, and, if not, why he had withheld the information.

Other testimony came from Simon Wiesenthal, who runs the Jewish Documentation Center in Vienna. He said Genadi N. Kupriyanov, a Soviet general sentenced to prison for participation in an alleged plot, told a reliable informant now in the West that he had spent time with Mr. Wallenberg in 1953, 1955 and 1956.

PHILADELPHIA, PA.
INQUIRER

MORNING - 418,148
SUNDAY - 844,472

JAN 16 1981

Swedes probing fate of anti-Nazi

By Rolf Soderlund
Associated Press

STOCKHOLM, Sweden — Foreign Minister Olof Ullsten said yesterday that Sweden had never accepted Soviet declarations that Raoul Wallenberg, the diplomat credited with saving 20,000 Jews from Nazi execution in World War II, died in a Moscow prison in 1947.

In a statement presented at the opening of a two-day international hearing on the Wallenberg mystery, Ullsten said that despite the Soviet claim, "new information" received in recent years "has prompted the Swedish government on two occasions to direct inquiries to the Soviet government."

The hearing, led by a panel of 20 lawyers, politicians and scientists from eight Western countries and sponsored by the Swedish Raoul Wallenberg Association, seeks to shed new light on the fate of Wallenberg, who fell into the hands of the Red Army in Hungary in 1945.

After denying for 12 years any knowledge of Wallenberg, the Soviet Union in 1957 said that he had died in 1947 in Moscow.

But there have been persistent reports that Wallenberg is still alive in the Soviet Union. In November, Wallenberg's sister said she had "recent evidence he is alive and fairly

well." He would be 68.

In Moscow, the Soviet news agency, Tass, called the Stockholm hearing "provocative" and said "there is and can be nothing new in this matter."

Tass said the Soviet government had carried out a thorough investigation and determined that Wallenberg died in 1947. Reports that he has since been seen alive "were at variance with reality," Tass said.

Ullsten called the Soviet attitude "unhelpful" and "all the more unacceptable when we consider the humanitarian mission which Raoul Wallenberg performed so splendidly in saving the lives of thousands and thousands of human beings from

Nazi concentration camps."

Wallenberg arrived in Budapest in 1944 on a U.S.-sponsored mission to save Jews from the Nazi gas chambers. He and his aides managed to save about 20,000 Jews by issuing them special passports of Swedish papers.

An American delegate, Rabbi Abraham Cooper of the Simon Wiesenthal Center for Holocaust Studies at Yeshiva University of Los Angeles, urged that President-elect Ronald Reagan "take steps on behalf of the Wallenberg family to reunite Raoul with them."

Cooper said "the American government has a responsibility to work

toward the immediate resolution of the Raoul Wallenberg tragedy" because his mission to Hungary was sponsored by the American War Refugee Board.

"It is difficult to understand why the Russians kept Raoul Wallenberg," Swedish industrialist Marcus Wallenberg, a cousin, told the hearing. "A big power that cannot be generous enough to admit a mistake must be condemned," he said.

Nina Lagergren, Wallenberg's sister, did not reveal her "recent evidence" that Wallenberg was still alive, but said it came from witnesses who saw her brother alive in Soviet prisons.

Press Intelligence, Inc.

WASHINGTON, D.C. 20005

Front Page	Edit Page	Other Page
---------------	--------------	---------------

BALTIMORE, MD.

SUN

MORNING - 178,987

EVENING - 171,142

SUNDAY - 369,139

JAN 17 1981

Long-missing Swede nominated for Nobel

Stockholm (Reuter)—Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat the Soviet Union said died in one of its prisons in 1947, was nominated for the Nobel Peace Prize yesterday as part of an international campaign to determine the wartime hero's fate.

National "Raoul Wallenberg committees" also will try to have his case taken up by the human rights commissions of the United Nations and the Council of Europe and will seek to visit the Soviet Union to study evidence there.

The moves were announced after a two-day hearing here which discussed evidence that Mr. Wallenberg, credited with saving more than 30,000 Jews from the Nazis in Budapest, Hungary, before being arrested by advancing Soviet troops in 1945, may still be alive in a Soviet prison.

Tass, the Soviet news agency, said yesterday the hearing was a provocative venture in which nations such as the United States, Britain and Israel were using the issue to damage Soviet-Swedish relations and encourage anti-Soviet feelings.

BOSTON, MASS.
CHRISTIAN SCIENCE
MONITOR

MORNING - 174,191

JAN 19 1981

Monday, January 19, 1981

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

Wallenberg — a Swedish hero whose cause lives on

By Chris Mosey

Raoul Wallenberg lives — as a cause. This much was proved beyond reasonable doubt at an emotionally charged chaotic two-day public hearing into the mystery of Sweden's "lost hero of the Holocaust."

And on Saturday night a torchlight on the Soviet Embassy marked the 36th anniversary of Wallenberg's capture by the Red Army.

Whether Wallenberg is actually alive — now aged 69, after 35 years in the Soviet prison system — remains a matter of speculation. If he is, whether the hearing has done anything to improve his chances of release is problematical.

The Soviet news agency Tass described the proceedings in the Swedish capital as "a provocation."

Commenting on this, Dr. Gideon Hausner, chairman of the Israel Raoul Wallenberg Association and one of an international panel of "experts" hearing evidence aimed at proving Wallenberg is still alive, said: "We regret that they see it in this light. No provocation was intended."

Greville Janner, British member of Parliament who chaired the second day of the hearing, admitted that not all the evidence produced at the hearing was reliable.

"None of us here would like to have to rely on such evidence in a court of law," said Mr. Janner, a Queen's Counsel. "Each individual strand of evidence is weak. But put all the strands together and you have a powerful case."

The most powerful strand was André Shimkevich, an insurance salesman from Paris. Shimkevich, a surprise witness, was jailed for anti-Soviet activities while living in the Soviet Union in 1930. He was released in 1957.

In December 1947, Shimkevich said, he shared a cell in Moscow's Lubyanka prison with Raoul Wallenberg. The only official Soviet statement on Wallenberg says he died in July 1947.

Wallenberg was attached to the Swedish Embassy in Budapest with a special mission to save the lives of Jews doomed under Adolf Eichmann's extermination program. In the final year of the German occupation of Hungary, Wallenberg used American

"Weak strands" of evidence were produced at the hearing claiming that Wallenberg is, in fact, still alive after having been shunted through 12 prisons and three psychiatric hospitals.

A conversation with "T. L.," produced by Nazi-hunter Simon Wiesenthal, claimed a Soviet general named Gennadi N. Kupriyanov died under questioning by the KGB after being quoted in the West as having said he had met Wallenberg on two occasions in the 1950s in the Soviet prison system.

An anonymous statement from another former Soviet citizen claimed that in 1976 Wallenberg was kept in total isolation in cell No. 77 in SpetsKorpus jail in the Gorki prison area.

Cronid Lubarsky, a Russian dissident now living in West Germany, said a reliable source in Moscow had told him: "In 1978 in Blagoveshchensk special psychiatric hospital one old Swede was held. His physical state was very bad."

Dr. Hausner told me after the hearing: "Wallenberg was not killed by the Russians because after Stalin's death things changed. Extermination was no longer used. He has been kept in jail instead. Why? Who knows? Perhaps the Russians are afraid they will lose face if they have to admit that they made a mistake in declaring him dead."

The hearing asked Swedish Foreign Minister Ola Ullsten to raise the Raoul Wallenberg case once again with the Russians.

Focus

money and Swedish passports to save the lives of an estimated 100,000 Jews.

The dashing young Swede, member of a wealthy banking family, rapidly became a legend in the Jewish community for his daring in facing up to Eichmann and the German SS. But when the Red Army marched into Budapest in 1945, Wallenberg was arrested and taken to Moscow. He was accused of spying but never put on trial.

Initial timid attempts by the Swedish Foreign Ministry to clarify his fate met with silence. As pressure mounted and as Wallenberg slowly became a "cause célèbre" in the West, the Soviet Union in 1957 put out its statement that he had died of a heart attack.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Pressbyrån

Delgivning

Rapport/Handbrev ...

Telegram ...

PM ...

Klipp/Annat mtrl ...

Hemligstämpling ...

Handläggare:.....

Ärende:.....

Datum:.....

...Utrikesministern

...Kabinettssekr.

...Statssekr. Blix

...Statssekr. Thorsson

...Bitr. kabs. Hegardt

...Polchefen

37. Chefen Pol I

...Chefen Pol II

...Chefen Pol III

...Chefen Pol IV

...Chefen Pol V

...Expeditionschefen

...Rättschefen

...Protokollchefen

...Arkivchefen

...Tham

...Gullers

...Lundquist

...Naessén

...Stjernberg

...Belfrage

...Molander

...Asp-Johnsson

...Pressbyrån

...Pressrummet

...Inf.byrå

...*Anders Mörkwa*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dagens Nyheter

...Ledarred.

...Santesson

...Mellbourn

...Dahlberg

Svenska Dagbladet

...Ledarred.

...Forslind

...Lindmarker

Aftonbladet

...Ledarred.

...Ljunglöf

Expressen

...Ledarred.

...Klein

Arbetet

...Ledarred.

...Stiernlöf

Kvällsposten

...Ledarred.

...Bergengren

Sydsvenskan

...Ledarred.

...Sundberg

Göteborgs-
Posten

...Ledarred.

...Berg

...Mattsson

...Borgström

TT

...Utrikes

...Inger Persson

.....

Aktuellt, TV 1

...Stig Fredriksson

Rapport, TV 2

...Olle Stenholm

Eko-redaktionen

...Bengt Lindroth

Regeringskansliet

Försvarsstaben ...info

.....

.....

.....

.....und

.....

Utrikespol ...Sparring

institutet ...Hellner

SAF.....

LO.....

TCO.....

Saco/SR....

SJF.....

C.....

Fp.....

M.....

S.....

VpK.....

Övriga:

RIKSDAGEN

Kammarkansliet

Fråga

Nr

1980/81:233

Datum

1981-01-23

[besv 1981-02-13]

Till

Utrikesminister Ola Ullsten

Pol

1981-01-26

Ärendemening (ifylls av kammarkansliet)

Om offentliggörande av återstående handlingar rörande ~~Raoul Wallenberg, m.m.~~
Raoul Wallenberg, m.m.

Fråga

I samband med Raoul Wallenberg-Hearingen i Stockholm framlades ytterligare bevis för att Raoul Wallenberg levde efter den tidpunkt Sovjetunionen förklarat honom död.

Hur avser utrikesministern att fullfölja arbetet för att få Raoul Wallenberg frigiven?

När kommer resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet att offentliggöras?

Namn

Parti

Bänknr

Olle Wästberg

fp

25

Olle Wästberg i Stockholm

Överlämnas den 1981-01-23

Enligt uppdrag

[Signature]

Kabinettssekreterarens kansli

Kr Stjernberg/EL

Om offentliggöranda av återstående handlingar rörande
Raoul Wallenberg, m m

Överlämnas till Pol för utarbetande av svar i samråd
med arkivchefen och ambassadör Jödahl.

Tid för frågans besvarande och för genomgång hos utrike
ministern meddelas senare.

Ex till:

Kabinettssekreteraren

Statssekr u-avd

Bitr kabinettssekreteraren

Exp ch

Rolchefen

Rättsch

Pressch

Chefen Pol I

Ds Mossberg, Pol I *handläggare* 3041

Sakk Berglund

Sakk Tham

Inf sekr Gullers

Professor Carlgren

Amb Jödahl

Kr Stjernberg

UTRIKESDEPARTEMENTET

A3

Ärende:

Kopia till:

Kabs

~~XXXXXX~~~~XXXX~~

Pol 1

~~XXXX~~

Atgärd: (se regler på blankettkopia)

81-01-28 ds Mossberg/EH Pol I

P

2

Eut

SVENSK BANGKOK 1981-01-27

INKOM UD 1981-01-27

Pol

CABINET STOCKHOLM

LEIFLAND FRAAN OEBERG.

HAAKAN DAMM HAR AV SIN VAESTTYSKE KOLLEGA MOTTAGIT FOELJANDE BREV CIT. THE EMBASSY OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY HAS LEARNT THROUGH A MEMBER OF THE GERMAN BUNDESTAG, MR RALPH HERBERHOLZ, THAT THE RELATIVES OF THE SWEDISH DIPLOMAT RAOUL WALLENBERG ATTACH MUCH IMPORTANCE TO INFORMATION THE GERMAN NATIONAL HORST THEODOR MULLE MAY PROVIDE ON MR WALLENBERGS FATE.

MR MULLE IS A RESIDENT IN BANGKOK HIS ADRESS IS: 255 MUBAN, MITHAPAB, PRAKHANONG, BANGKOK.

WHILE BEING AT THE EMBASSY ON 16 JANUARY 1981 MR MULLE DECLARED THAT HE HAD HEARD THE NAME OF RAOUL WALLENBERG WHEN HE WAS A POLITICAL PRISONER AT THE PODMAR PRISON BAIKAL LAKEY SOVIET UNION BETWEEN 1950-56. HOWEVER HE DENIED EVER HAVING SEEN WALLENBERG. ACCORDING TO MR MULLE MR WALLENBERG HAS NOT BEEN IN THIS PRISON DURING HIS IMPRISONMENT.

MR MULLE RECALLS THE NAMES OF OTHER PRISONERS WHO MIGHT BE ABLE TO PROVIDE MORE INFORMATION THEN HE ON THE FATE OF MR WALLENBERG. AMONG OTHERS HE MENTIONED:

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			
-2-				

✓
IGOR MERMELSTEIN HUNGARIAN, JEW, INTERPRETER WITH THE SOVIET ARMY
 IN HUNGARIA, CONVICTED TO 25 YEARS, RELEASED BEFORE 1956, EMIGRATED
 POSSIBLY TO ISRAEL, NO ADDRESS.

MR MULLE DECLARED THAT HE IS READY TO ANSWER MORE QUESTIONS
 REGARDING THE FATE OF MR WALLENBERG IN CASE THE LATTERS RELATIVES OR
 AUTHORITIES CONCERNED SHOULD WISH SO.

THOUGH I HAVE SOM DOUBTS WHETHER MR MULLES INFORMATION WILL BRING
 MORE LIGHT INTO THE WALLENBERG CASE. I DID WANT TO PROVIDE YOU
 EVEN WITH THE TINIEST BIT OF INFORMATION, HOWEVER SCARCE THAT MAY BE.

SHOULD THERE BE ANY DIFFICULTIES IN CONTACTING MR MULLE PLEASE DONT
 HESITATE TO LET ME KNOW. SLUTCIT.

ANSER DU ATT VI BOER KONTAKTA MULLE FOER SAMTAL?

OEBERG

Handläggare: ds Mossberg

P2Eu^I

Utkast till svar av utrikesministern på fråga om
Wallenberg i Europarådet

The Swedish Government has devoted great efforts to bring clarity about the fate of Raoul Wallenberg. For many years we have examined and tried to verify all information that has become available.

The case of Raoul Wallenberg has been the object of a great number of inquiries and demands to the Soviet Government. Although the Soviet Government has declared their conclusion that Raoul Wallenberg died in 1947, the Swedish Government has never accepted this as the final answer in this case.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government on ^{Several} (two) occasions to direct inquiries to the Soviet Government. Furthermore, I have personally raised Raoul Wallenberg's case with the Soviet Foreign Minister. The unhelpful Soviet attitude is unacceptable. Therefore it is our determination to pursue this matter with all possible energy and try every road that we think can lead us further in this tragic case. In this spirit we continue to examine all new relevant information.

1981-01-28

P2 Eu I

Handläggare: ds Mossberg

Ex t
Kabinettssekr.
Polchefen
Chefen Pol 1
Mossberg
Up. 81-01-24/6

STRÄNGT FÖRTROLIG

Samtal med Marvin W. Makinen ✓

Marvin W. Makinen, som tidigare hörts av ambassaden i Washington, (se PM Leifland 1963-12-20 och PM Eckerberg 1964-11-25) deltog i Wallenberg-hearingen i Stockholm den 15-16 ds. I anslutning härtill önskade Makinen göra vissa kompletteringar till sina tidigare vittnesmål. Han hade nämligen av Guy von Dardel fått en översättning av uppteckningen av sitt andra samtal och ville komplettera denna.

I första hand var Makinen förvånad över att det av uppteckningen inte framgått att namnet Wallenberg hade nämnts vid samtalet. Han var själv säker på att så hade skett, inte minst därför att han erinrade sig att han missuppfattat namnet och trott det vara Van den Berg. Det hade förvånat honom att en svensk hade ett holländskt namn.

Vidare hade det förvånat honom att han tillsagts att inte tala med någon om Wallenberg. Detta hade han mycket svårt att förstå.

Förutom klarlägganden på dessa punkter berättade Makinen nu åter sin historia, varvid han nu kunde uppge namnet på den fransman, som enligt Kruminch skulle ha suttit tillsammans med Wallenberg i Vladimir Dennes namn var Philip Evgenij Brik. Han hade franskt pass, var möjligen av ryskt ursprung och skulle varit

affärsman. Han hade gripits direkt på flygplatsen. På fråga om anledningen till att Makinen nu kunde erinra sig namnet, svarade han att Brik förekommer i Powers bok, och att detta hade påmint Makinen om Brik.

Makinen hade hört talas om att litauern Sakalys hade flytt från Sovjet via Finland och Sverige, och erfarit att denne visste något om Wallenberg. Han hade därför sökt Sakalys och haft ett telefonsamtal med denne. Sakalys hade därvid uppgivit att han talat med tre personer som suttit tillsammans med Wallenberg. Den ene ska ha varit en person vid namn Medzegin, som också suttit med Gerald Brooks. Sakalys kunde nås via Litauens general-konsul i New York, MR.A. Simutis, 41 W 82 Str. N.Y. N.Y. 10024.

Makinen ville också - utan att som han sade vilja undergräva någons trovärdighet - framhålla att Wynne var mycket intresserad av publicitet. Den incident i Ljubjanka där Wynne enligt uppgift stött på någon som sagt sig vara svensk, hade Wynne inte relaterat för Makinen när de båda satt tillsammans i Vladimir. Detta trots att de direkt talat om en svensk som skulle ha suttit länge. Att inte nämna detta då fann Makinen märkligt.

Om Kalinsky hade Makinen noterat att denne i sin beskrivning av Vladimir-fängelset hade numrerat cellerna från fel håll. Makinen fann det helt ofattbart att någon som suttit där kunde göra ett sådant misstag.

Vidare hade Makinen funnit en inkonsistens i historien om Kaplan. Denne hade ju i brevet till dottern skrivit att han aldrig haft problem av politisk art med myndigheterna. Emellertid var det så, enligt Makinen, att Lefortovskaja-fängelset, där Kaplan redan varit en gång när han skrev brevet, enbart hade fångar som begått militära eller politiska brott. Detta hade dock Makinen hört under sin egen fängelsevistelse, och han tillstod att förhållandet 1975 kunde varit annorlunda.

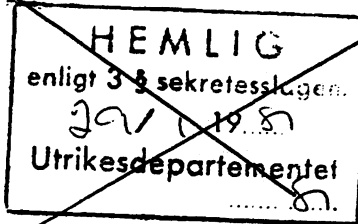
Makinen pekade slutligen på en inkonsistens i en historia som Lena Biörck-Kaplan återgav vid hearingen den 15 januari. Historien om en lägerchef som skryter för en besökande advokat om att han haft både Powers och en svensk i sitt läger led enligt Makinen av det felet att Powers aldrig satt i läger.

Makinen förklarade sig beredd att svara på ytterligare frågor om så behövdes. Hans adress är: Marvin W. Makinen Department of Biophysics and Theoretical Biology, University of Chicago, Cummings Hife Science Center, 921 E 58th Str. Chicago 60637 tel. 312-753-8377.

Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol I

1981-01-28

29 JAN. 1981

FÖRTROLIG

Wallenberg-hearing i Stockholm den 15-16 januari 1981
(4 bil.)

./1

Den svenska Wallenberg-föreningen anordnade tillsammans med den internationella Sacharov-kommittén, Köpenhamn den 15-16 januari en Wallenberg-hearing på Grand Hote i Stockholm. Vid denna hearing framträdde en rad kända personligheter samt några vittnen, som själva träffat eller hört talas om Wallenberg. Program och deltagarförteckning bifogas (bil. 1).

./2

Simon Wiesenthal presenterade ett antal vittnesut-sagor. Gideon Hausner talade om internationella strävanden att ta upp saken med ryssarna bl.a via Carter och Helmut Schmidt. Ett nytt vittne framträdde, den numera i Frankrike bosatte André Shienkevitch. Samma drag av de olika utsagorna bifogas (bil. 2).

./3

Hearingen fick en möjligen något oförtjänt god publicitet i pressen. En viss valhänthet i organisationen gav hela evenemanget en lätt kaotisk karaktär, vilket irriterade många journalister. Att detta inte avspeglades mer i tidningarnas referat torde kommitté ha anledning att känna viss tacksamhet för.

Utrikesministern sände ett budskap till hearingen (bil. 3), vari han välkomnar alla ansträngningar som kan bringa klarhet i Wallenbergs öde, samt förklarar att regeringen kommer att granska all ny relevant information som kommer fram under hearingen.

./4

Hearingen antog en resolution (bil. 4) som överlämnades vid besök hos utrikesministern den 16 januari. Från detta besök har särskild uppteckning gjorts.

Ur efterforskningssynpunkt kan hearingen inte sägas ha lett till några omedelbara framgångar. Vissa nya uppslag framkom dock.

Det nya vittnet, Shiemkevitj gav ett inte helt övertygande intryck. Även om en del av det han sade och inte sade kan förklaras av en inte onaturligt nervositet så föreföll vissa av hans uppgifter något fantasifulla. Shiemkevitj hörs vidare av oss via ambassaden i Paris.

Att notera från övriga utsagor är inte minst de olika uppgifterna om tiden efter 1975, bl.a. från Lubarski och Lena Björk-Kaplan. Försök görs nu att höra båda dessa och få fram mer preciserade uppgifter.

Uppgifterna från Wiesenthal om Kuprianov härstammar från Kuprianovs sekreterare, som vi fått adressen till och likaledes söker höra närmare.

Vidare har vi i anslutning till hearingen haft ett par samtal med Makinen, varvid framkommit dels ett par nya uppslag, dels vissa intressanta uppgifter om andra vittnen (bl.a. Wynne, Kalinsky och Kaplan).

Mathias Mossberg

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM January 15-16, 1981

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

P R O G R A M

The proceedings will take place at Grand Hotel,
Spegelsalen, Blasieholmshamnen 8

The aim of the hearing is to demonstrate the general and universal concern for Raoul Wallenberg's fate, and the strong international efforts which are made to get the Soviet Union to release him. The hearing will also review to the mass media representatives and to the public his outstanding mission in Budapest, and the evidence that he is still alive in the Soviet Union after 35 years.

The public sessions of the hearing will take place on January 15. During these sessions there will be presentations by the participants, as well as discussions and questions from the Panel, the Public and the Press.

January 16 is reserved for closed meetings of the Panel and Board members, for the Press Conference and individual interviews with Panel members.

Thursday, January 15:

9.30-9.45	Assembling and Registration
9.45	Opening Remarks Ingrid Gärde Widemar, Justice, Chairman
of the Raoul Wallenberg Association, Sweden
Øjvind Feldsted Andresen, Chairman of the
International Sakharov Committee, Denmark
10.00-12.30	The Raoul Wallenberg Committees' activities
and the worldwide efforts for the release of
Raoul Wallenberg

Questions and Discussion |
| 12.30-14.00 | Lunch break |

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION

Box 16076, 103 22 STOCKHOLM

National Giro Account 90 02 52-8

Chairman Ingrid Gärde Widemar

14.00-17.00 The Case of Raoul Wallenberg Moderator Guy von Dardel
Framework with Interviews and Documentation

17.00-17.30 Questions and Discussion
Conclusions and Resolution
Final Remarks

Friday, January 16:

9.30 Panel and Board members in Closed Session

10.30-11.00 Press Conference

Final Meeting - Panel and Board members in Closed Session

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM January 15-16, 1981

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

Participants

Per Anger, Ambassador, Sweden

Lena Biörck-Kaplan, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, New York

Harald Blomberg, Dr, Psychiatrist, Sweden

Guy von Dardel, Professor, Nuclear Physicist, Sweden
brother of Raoul Wallenberg

Roland Gottlieb, Consul General, Sweden

Gideon Hausner, Dr, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, Israel

Greville Janner, Q. C., M. P., Chairman of Raoul Wallenberg Committee,
Great Britain

Annette Lantos, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, California

Kronid Lubarski, Expert on Soviet Prison System

Yuri I. Luryi, Professor, Expert on Soviet and International Law, Canada

André Lwoff, Professor, Nobel Prize in Medicine, Chairman of
Raoul Wallenberg Committee, France

Marvin W. Makinen, Dr, USA

Elizabeth Moynihan, Secretary of the Senators' Free Raoul Wallenberg
Committee, USA

Gustaf Petrén, Justice, Sweden

Maurice Samuelson, The Raoul Wallenberg Committee, Great Britain

Nanna Svartz, Professor, Sweden

Elie Wiesel, Professor, USA

Simon Wiesenthal, Documentation Center, Austria

Harald Wigforss, Editor-in-Chief, Sweden

Olle Wästberg, Member of Riksdagen, Sweden

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION

Box 16076, 103 22 STOCKHOLM

National Giro Account 90 02 52-8

Chairman Ingrid Gärde Widemar

Executive secretary Sonja Sonnenfeld

Jan. 15, 1981.

SUMMARY OF THE DAY'S DISCUSSIONS

which brought forward evidence that Raoul Wallenberg did not die in July 1947, as the Russians claim, and there was strong proof that he was alive as late as 1978.

The day's discussions included presentations by Gideon Hausner, Simon Wiesenthal, Elie Wiesel, Greville Janner a. o.

The morning session was chaired by Ingrid Gärde Widemar and the afternoon session by Raoul Wallenberg's brother Guy von Dardel.

Although it was recognized that no complete proof can be obtained under the circumstances, it was the Panel's unanimous conclusion that sufficient evidence exists to totally negate the Soviet assertion that Raoul Wallenberg died in 1947.

It was agreed that the Soviet Union should be asked to reexamine the case and to let Raoul Wallenberg return to his family.

- 1) Cronid Lubarsky: In 1978 in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital, where no other political prisoners were held, there was an old Swede, believed to be Wallenberg. The address of the hospital is USSR, R.S.F.S.R., Amur Region, Blagoveshchensk, uchr UV-14.
- 2) General G. Kuprianov's notes, as relayed by I.L. on January 1, 1981, to Simon Wiesenthal (synopsis): Kuprianov met Wallenberg in 1953 during a transport between the prisons of Vechne Uralsk and Alexandrovski Central. Kuprianov and Wallenberg were together three weeks in the same compartment.
The second time they met in 1955 in a transport from Vershne Uralsk to the Vladimir prison, also for weeks.
In 1956 they met briefly at the dentist's.
General Kuprianov died in May, 1979.
(pseudonym)
- 3) Read by Lena Biörck-Kaplan: Mr. Ivanov, a Russian lawyer, was told in the spring of 1972, on occasion of a visit to a camp located in Mordovia off the railroad station of Potma (a camp for foreigners) that there was a Swede there who had been in camps for more than 20 years, according to the Director of the prison.
- 4) Read by Lena Biörck-Kaplan: An American citizen (born in US), imprisoned in the Soviet Union for 22 years, met Wallenberg in "Spets Korpus" in the Gorkij prison region. According to later information - obtained through the underground - in 1976 Raoul Wallenberg was kept in cell No. 77, and the cells above, below and on both sides were empty.
According to latest (underground) information, obtained in February 1980, Wallenberg had a tooth extracted in the prison, but was not returned to his cell, but was sent to Kirov.
- 5) During my imprisonment in the Soviet Union in Vladimir and in the Mordovian Republic from 1961 - 1963, I had learned from three different Soviet prisoners of a Swedish prisoner who had been in Vladimir in the late 1950's. By one of the Soviet prisoners, this Swedish prisoner was called "van den Berg".
Summary of statement by Marvin W. Makinen.

André Schimkévi tsch was born in Paris by Russian parents. He was brought up in France. His father and mother separated and his father returned to the Soviet Union. Schimkévi tsch was 16 years old when he was sent to the Soviet Union to visit his father, but was shortly after arrested, accused of espionage and sent to prison in 1930. Sch. spent 28 years in Soviet prisons and in December 1947 he spent two days together with Raoul Wallenberg in a cell of the Ljubjanka prison in Moscow.

Sch. and W. introduced themselves to each other, but they were not allowed to communicate any further.

They were separated after two days, and Sch. was moved to another prison.

Schimkévi tsch was released in 1958 and he then returned to France.

ACCOUNT OF A CONVERSATION WITH "I. L." on January last 1981

(I L is an acquaintance of the Soviet General G Kuprianov of Leningrad.)

"General Kuprianov always made daily notes and "I L" at one time asked him his notes concerning Raoul Wallenberg. Kuprianov (K) said that he had in fact met Wallenberg the first time ^{in 1953} during a transport between the prisons of Verchne Uralsk and Alexandrovski Central which lasted for about three weeks. K and Wallenberg were in the same compartment all the time, night and day. The second time they met in 1955 in a transport from Vershne Uralsk to the Vladimir prison, which also lasted a few weeks. In the prison of Vladimir W was kept in Korpus II and K in Korpus III. One year later, in 1956, they met again briefly at the dentist without being able to speak to each other, as the guards prevented conversation.

K had been arrested in 1946 in connection with the "Leningrad case", when a number of prominent communists were arrested and some executed. The only survivor was K. That he survives, he believes is due to the fact that he was a "Hero of the Soviet Union". K was released after Stalin's death when Chruschov disclosed the terror reign of Stalin at the 20th Party Congress. After his release in 1956 he lived in Leningrad.

On January 1st 1979 appeared an article in the American Russian immigrant paper "The New Russian Word" about K and his coprisoner W. The first week of February 1979 K was summoned to the KGB and interrogated by an officer who was relatively friendly. K was however warned of having contacts with journalists from the West, and questioned about his connections with W. Only at that occasion did K learn that Wallenberg never came back to Sweden. He said "We knew that he was sentenced to 25 years in 1945 or 1946 and should thus have been released in 1970 or 71." the Swedish daily /

In May 1979, immediately after the article in Svenska Dagbladet, K was again summoned to the KGB for questioning. They showed him the article and accused him of collaboration with Western journalists, and ~~xxx~~ among other things of providing them with a photograph of himself. The KGB-interrogator asked: "You who have been rehabilitated must help to refute these American-Israeli provocations." K answered: "We have already acknowledged the crimes of Beria, why cannot we then also acknowledge the crime against Wallenberg?" The KGB colonel cried: "We are not here to discuss the possible crimes of Beria, but the crimes of the American and Israeli intelligence agencies against the Soviet Union." The KGB officer ordered K to deny all statements in the Western press, and to disclaim absolutely that he had ever met anybody by name of Wallenberg.

K further stated:

"I was given a few days to propose a suitable wording of the denial. I answered that I had no intention to deny anything. The colonel threatened that I would no doubt be ready to give in at the next questioning. I do not know if I will be able to manage that questioning.

K was brought to the last questioning a few days later. 5 days afterwards his wife was called from the hospital and asked to come and visit her husband who was sick. When she arrived he was dead and already in the morgue. She asked to be allowed to see him and could also identify her husband. But she was not told when he had died. The cause of death was given as infarctus of the heart.

During the hours when Mrs K was at the hospital the KGB searched their apartment and took away all papers in their home. Mrs K was ordered that if Western journalists came and asked for documents she was not supposed to send them away but to tell them that she had to look for the documents, and ask the journalists to leave her their name and address so that she could get in touch with them in a few days. In the meantime she should inform the KGB.

On at least one occasion Mrs K received such a visit, but when she tried to get his name and address the journalist got suspicious and never showed up again.

Редактор Кронид Любарский

Wolfratshauser Str. 68/III • 8000 München 70 • Tel. (89) 723 25 34

Editor Cronid Lubarsky

ГОД ИЗДАНИЯ

Издается 2 раза в месяц

The statement of Cronid Lubarsky

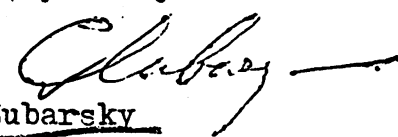
I got from the reliable source in Moscow the following information which I checked carefully:

In 1978 in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital one old Swede was held. His physical state was very bad. He was in confinement for a long time (may be since the II World War). His name was unknown to my informants, but they speculate that this man could be Wallenberg. The Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital is situated in Amur region of the RSFSR, its address has to be as following:

USSR, RSFSR, Amur region, Blagoveshchensk, uchr.UV-14

For a long time the Blagoveshchensk SPH was the single SPH (i.e. the psychiatric hospital of the prison type) where no one political prisoner was held (at least known to us). May be it was not by chance. But recently a big group of the political prisoners was transferred to Blagoveshchensk from Kazan SPH. It happened 22 November 1980. Among the transferred people was Victor Ryzhov-Davydov from Kyibishev. I think that it means that at the time being there isn't Wallenberg in Blagoveshchensk SPH (even if he was there). The Soviet authorities never will put Wallenberg together with well known dissidents.

Please, if anybody wants to publisize this statement, divide clearly the definite information and the speculation (my or my informants').

Cronid Lubarsky

8.1.81

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM JAN 15 - 81

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

Maj 1980.

Mr Ivanov (fictitious) is a Russian lawyer who since a couple of years lived in the United States. In 1972 he had a client who was of Chinese Descent and who therefore was being kept in a prisoncamp for foreigners. The lawyer had reason to go and talk to his client in the spring of 1972 and received permission for such a visit. The camp was located in Moldavia off the railroadstation of Potma. The camp was different from the camps that the lawyer had visited earlier in that the guards did not wear the regular uniforms but instead wore KGB uniforms. This camp apparently had two parts-one larger, outer camp with many hundreds of prisoners and one smaller, isolated camp with few prisoners. The General Director who Mr Ivanov went to see was very reluctant to allow the lawyer to see his client and the lawyer, well prepared, for such problems, proceeded to pour the vodka he had brought. As the General Director got warmed up by the vodka he started to boast about how important he was since he was responsible for "the prisoners of the State" being held in the smaller camp. The lawyer asked who these people were. The Director answered that these were very important foreigners and Mr Powers had been there, indeed he had personally escorted Mr Powers to the ceremony of exchange.... and then there was a Sede who had been in camps for more than 20 years. According to the Director the Sede was still there but he was ill and refused transfer to the hospital since he was afraid of getting poisoned. The prisondirector also added that these were such important prisoners that they were held in complete isolation from each other and from the outside camp. While the men in the outside camp worked and moved around in a larger area those in the inside camp did not work and were confined to cells.

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION

Box 16076, 103 22 STOCKHOLM

National Giro Account 90 02 52-8

Chairman Ingrid Gärde Widemar

Executive secretary Gustaf Föllin

Washington, December 30, 1980

The Raoul Wallenberg Committee:

This is to confirm our telephone conversation of December 16, 20.30 p.m.

I am an American citizen, born in America. In the 30ies my father took me to the Soviet Union, where he - along with other Americans was going to build factories during the Soviet first 5-year-plan. I was also working for the Russians, Only in 1976 I was allowed to return to America.

Before World War II I was imprisoned and remained in prison for 22 years. Many of these years I spent in "Spets Korpus" in the Gorkij prison region. I there came across a lot of foreigners, amongst them a Swede whose name - as I learned from the co-prisoner I made friends with - was Raoul Wallenberg. The secrecy surrounding this man does indicate that he definitely is somebody. He was given better food, allowed to read books and rest whenever he wanted. The guards were not allowed to speak to him.

I am in underground connection with my friend, the former co-prisoner, who is now released but still lives in the Soviet Union. He in his turn has continued contact with certain prison guards, and he told me that for example in 1976 Raoul Wallenberg was kept in cell No 77, and that the cells above, below and on both sides were empty. It was proved that the underground communications function, when we got some Belgians out that way. My friend is confident in his connections - in the Soviet Union there are human beings too.

My reason for not coming forward with my knowledge about Raoul Wallenberg before is that nobody asked me and that people here did not know very much about him.

When I went to New York the other day, however, I met someone in the Freedom House who brought up the question of Raoul Wallenberg. I told this person that I had asked my friend for news which he gave me as recently as in February (1980). He then informed about Raoul Wallenberg having a tooth extracted in the prison, but not having been returned to his cell after that operation. According to the latest information, he was sent to Kirov, but that information did not indicate whether Raoul Wallenberg is still there, in Kirov.

As soon as I hear from my friend again, you'll be informed.
I feel it my duty to help you to get Raoul Wallenberg released.

Leo Milton

INFORMATION FROM EAST EUROPEAN COUNTRIES

From persons whose identity cannot be revealed for security reasons, we have received the following information:

In 1973-1974 Raoul Wallenberg was imprisoned in Irkutsk. Thereafter he has been kept in prisons in the Gorkij, the Kirov and the Moscow Regions.

In 1980, at one time, Raoul Wallenberg was moved from the Moscow Region to a prison in the Leningrad Region, for treatment in its hospital. He might still be in that prison, an isolated building within a series of buildings, where he is being kept, not only highly isolated but also extremely well watched. In day time, however, he is with a group of other foreigners, a fairly great number of those being of Polish origin. All his co-prisoners are of advanced age and have been kept in Soviet prisons for many years.

Through contacts with prison guards' relatives we learned that Raoul Wallenberg is in relatively good health - both physically and psychically - and that he is being well treated.

About two years ago, an official personality, supposedly a priest, had the opportunity of talking to Raoul Wallenberg and of informing other persons about that meeting. The information then was passed on.

Statement by Marvin W. Makinen at the Wallenberg Hearing,
Stockholm, January 15, 1981.

As an exchange student from the Free University of Berlin traveling in the Soviet Union, I was arrested in the city of Kiev on July 27, 1961. Subsequently I was brought to the prison in the city of Vladimir~~ka~~ to begin to serve my sentence of 8 years of imprisonment. It was in this prison, in Building No. 2, that I first learned of a Swedish prisoner, who had been in Vladimir. This was told to me for the first time by a cellmate, a Soviet prisoner, with whom I shared cell ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ No. 33 in Building No. 2 from the latter part of December, 1961, to March, 1962. When I once asked him whether other foreign prisoners had been in Vladimir, he told me that there had been a Swedish prisoner but that he knew no further details of the prisoner. At that time it was common knowledge among Soviet prisoners that Francis Gary Powers was in Vladimir, and he told me that he was in cell number 31, just two cells away. We also determined ourselves the nearby cell locations of two German students and two Dutch prisoners.

After the release of Francis Gary Powers in February, 1962, I stayed in cell No. 33 but determined that ~~Powers~~ Powers' cellmate remained alone in cell No. 31. When my cellmate was transferred to labor camp in March, 1962, I was transferred to cell No. 31 which was occupied by Powers' former cellmate, a Latvian, Zygurd Kruminsh. I knew that he had been Powers' cellmate, and he did not deny this ~~from~~^{to} me. We occupied cell No. 31 together for the next 10 months, whereupon he was released from prison by a pardon of the Supreme Soviet.

Since I had ~~ex~~ heard of a Swedish prisoner through my first Soviet cellmate, I asked Kruminsh whether he had ever known of this person. Kruminsh told me that several years earlier while he had been a prisoner trustee in Building 2, he had met a Swedish prisoner

Statement of Marvin W. Makinen (continuation):

January 15, 1981

He claimed that he did not learn the prisoner's name and that/he he thought that was no longer in Vladimir. My estimate of his contact with the Swedish prisoner was 1956-1959.

In July, 1963, I was transferred to labor camp in the village of Leplei (Potma region) in the Mordovian ~~Autonomous~~ Autonomous Republic. I arrived in August, 1963. After approximately one week ~~xx~~ there, a prisoner inquired from me ^{about} who had been my cellmates in Vladimir. He had previously been in Vladimir and had been transferred himself to labor camp only about 6-10 months before me. When I told him ~~xx~~ of Kruminsh, his comment was ~~xx~~ clear, "He ~~got to sit~~ with all the foreigners. He sat with you, he sat with Powers, and he sat with the Swedish prisoner van den Berg."

Marvin W. Makinen

1945	Ljubljanka
1946	"
1947	" Lefortovskaja "a prison in Moscow"
1948	Vladimir Chalmer-Ju near Vorkuta Ljubljanka
1949 "	Butyrka Vladimir
1950	Vladimir
1951	Vladimir Butyrka Vershne Uralsk
1952	Vladimir Vershne Uralsk
1953	Transport Vladimir Ljubljanka Vershne Uralsk.
1954	Vladimir Alexandrovski Central
1955	Vladimir Alexandrovski Central
1956	Vladimir
1957	Vladimir
1958	Vladimir

1959	Vladimir
1960	
1961	Moscow Psych. Hospital
1962	Wrangel Island Butyrka
1963	Butyrka
1964	Mordovia
1965	Butyrka
1966	Zidovo (Irkutsk)
1967	Vladimir Zadidovo (Irkutsk) Zabaikalie, east of Irkutsk
1968	Vladimir ?
1969	
1970	
1971	Mordovia
1972	Mordovia
1973	Mordovia Irkutsk
1974	Irkutsk
1975	Butyrka
1976	Spets Korpus Gorkij
1977	

1978

Special Psychiatric Hospital in Blagoveshchensk
(close to Chinese border)

1979

1980

Moscow and Leningrad Region

at one time (1980) for treatment in Prison Hospital
in Leningrad Region

B:13

*The Minister
for
Foreign Affairs*

1981-01-15

The Wallenberg hearing
Grand Hotel
STOCKHOLM

The Swedish Government welcomes all efforts that can bring clarity about the fate of Raoul Wallenberg. For many years the Swedish Government has examined and tried to verify all information that has become available. Although the Soviet Government has declared their conclusion that Raoul Wallenberg died in 1947, the Swedish Government has never accepted this as the final answer in this case.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government on two occasions to direct inquiries to the Soviet Government. Furthermore, I have personally raised Raoul Wallenberg's case with the Soviet Foreign Minister. The unhelpful Soviet attitude is all the more unacceptable, when we consider the humanitarian mission which Raoul Wallenberg performed so splendidly in saving the lives of thousands and thousands of human beings from Nazi concentration camps.

I need not tell you that the Swedish Government will examine all new relevant information that emerges during your hearing.

Ola Ullsten

Ola Ullsten

D: 11 4
6-7 2

**Resolution on the Raoul Wallenberg hearing
in Stockholm, January 15th-16th 1981.**

At the public hearing held in Stockholm on January 15th-16th 1981 sufficient evidence has been offered to prove that the statement of the Soviet Authorities concerning Raoul Wallenberg's alleged death in July 1947 could not have been correct. Many former prisoners in the Soviet Union have seen Raoul Wallenberg alive subsequent to this date.

One explanation may be that a tragic misinformation was given by a prison doctor at the Ljulbjanka jail in the Stalin period. There is evidence that Raoul Wallenberg lived after the 17th of July 1947 and there is every reason to believe that Raoul Wallenberg is still alive.

The hearing requests the Soviet Authorities to re-examine the case promptly and to return Raoul Wallenberg to his family [REDACTED]

Avsändningsort

ds Mossberg/EH Pol I

Ärende

Datum

1981-01-28

Avd

P

Grupp

2

M&I

Eu -

Adress

Svensk
BANGKOK

Pol -

Text

H
Dnr....

Re Wallenberg. Från Pol I

Mulle har hörts av oss två gånger, 1957 och 1958. Äv
Mermelstein har hörts. En kontakt med Mulle för att
utröna om han har något nytt att berätta kan dock int
skada.

Cabinet

Politiska avdelningen
Enhet I
d Mossberg/EH

1981-02-28

Avt Grupp Mål

5

P 2 En I

Generalkonsuln
Nils-Rune Larsson

MUENCHEN

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-hearingen i Stockholm
(1 bil.)

Broder,

Under den Wallenberg-hearing som hölls i Stockholm den 15-16 ds framträdde bl.a. en person vid namn Cronid Lubarski och gav vissa uppgifter om Wallenberg. Hans vittnesmål framgår av bifogade uppteckning.

./1

Lubarski skulle enligt uppgift ha varit en central gestalt i dissidentkretsar i Moskva, tills han någon gång under slutet av 70-talet fick lämna Sovjet. Han arresterades 1972 och dömdes till 5 år, vilka han också avtjänade. Enligt Disa Håstad, som känner honom sedan länge, skulle han vara en tillförlitlig person.

Under Wallenberg-hearingen gav han ett studdtals något märkligt intryck, därigenom att han vid ett par tillfällen öppet ifrågasatte andra vittnens uppgifter. Detta ledde till en öppen debatt mellan Lubarski och andra i panelen om vissa vittnens trovärdighet, vilket föreföll något egendomligt.

Enligt Disa Håstad kunde en förklaring härtill vara dels att Lubarski inte fått tillfälle att läsa in sig på fallet före hearingen, dels att han drevs av en närmast extre sanningsiver.

Ifylls av postexp

Avsändt med

☒ sv korr☐ ett korr☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändt datum

30/1 87

Sign

hr

I alla händelser vore det av stort intresse att få närmare information om de uppgifter Lubarski lämnat i sitt vittnesmål till hearingen, samt inte minst mot bakgrund av ovanstående, att allmänt höra honom och få veta mer om hans person. Det vore ~~oerhörd~~ värdefullt om Du kunde söka kontakt med honom och ~~be om ett~~ **läsa** samtal. Inte minst intressant är givetvis att få veta mer om Lubarskis källor.

Mathias Mossberg

Редактор Кронид Любарский

Wolfratshauser Str. 68/III • 8000 München 70 • Tel. (89) 723 25 34

Editor Cronid Lubarsky

ГОД ИЗДАНИЯ

Издается 2 раза в месяц

The statement of Cronid Lubarsky

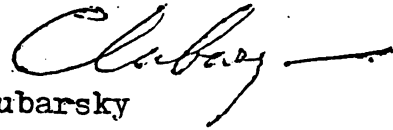
I got from the reliable source in Moscow the following information which I checked carefully:

In (1978) in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital one old Swede was held. His physical state was very bad. He was in confinement for a long time (may be since the II World War). His name was unknown to my informants, but they speculate that this man could be Wallenberg. The Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital is situated in Amur region of the RSFSR, its address has to be as following:

USSR, RSFSR, Amur region, Blagoveshchensk, uchr.UV-14

For a long time the Blagoveshchensk SPH was the single SPH (i.e. the psychiatric hospital of the prison type) where no one political prisoner was held (at least known to us). May be it was not by chance. But recently a big group of the political prisoners was transferred to Blagoveshchensk from Kazan SPH. It happened 22 November 1980. Among the transferred people was Victor Ryzhov-Davydov from Kyibishev. I think that it means that at the time being there isn't Wallenberg in Blagoveshchensk SPH (even if he was there). The Soviet authorities never will put Wallenberg together with well known dissidents.

Please, if anybody wants to publisize this statement, divide clearly the definite information and the speculation (my or my informants').

Cronid Lubarsky

8.1.81

Political Department
First division

Day	Avd	Grupp	Mål
January 28, 1981			
61	P	2	Eu ^I

Ms. Bernice Ringman
701, So. Gramercy Drive
Los Angeles, Ca. 90005

Dear Ms. Ringman,

Referring to your letter of January 15 I have the
pleasure of sending you the address of Mrs. Ingrid
Gärde Widemar:

The Raoul Wallenberg Association
Box 16076
103 22 Stockholm
Sweden

Yours sincerely,

Mathias Mossberg
First secretary

ifylles av postexp

Avsändt med

☐ av kurir☐ ett kurir☒ luftpost☒ vanlig post

Avsändn datum

28/1-81

Sign

JA

UTRIKESDEPARTEMENTET HS	Ärende:		
Kopia till: Kabs Berg Jödahl	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) <i>a. a.</i> <i>81-02-03</i> <i>hm</i>		
	P	2	Ecc

(Pol)

Svensk Bern 1981-01-29
 Inkom UD - " -

9

Cabinet Stockholm

För Jödahl, hbr Jödahl-Nilsson 81-01-14. Wallenberg-handlingarna.

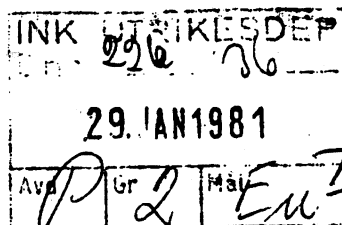
Efter samtal med ambassadör Ritter idag kan jag meddela att schweiziska utrikesdepartementet inte längre gör någon erinran mot offentliggörande av bilagorna departementets skrivelse 51-04-21 under förutsättning att sambandet med denna skrivelse inte framgår.

Nilsson

Johnson ✓

Ink. Utr.min.

1981-01-28

E. Manson Johnson
1123 Bay Drive
Land O'Lakes, FL 33539
1-813-996-5012

January 19, 1981

*förfrågan om
R. Wallenberg*

OLA ULLSTEN
% FOLKPARTIET
P.O. Box 6508
111 83 Stockholm, Sweden

*Pol i
Berg*

1981-03-04
Pol 1, Mossbe
Hbr tit

Dear Ola Ullsten:

WHAT HAPPENED TO RAOUL WALLENBERG? I have been working on a book and teleplay by that title for the past few years now. I feel a great deal of compassion for Raoul Wallenberg. He is a forgotten hero who I want to be remembered in this country. In a newspaper article last week, I read that you were a delegate to a recent hearing on Raoul Wallenberg. I too feel Raoul Wallenberg is still alive, or, at least, we have not been told the truth about him. But I need your help to bring it to the attention of the American people. Raoul Wallenberg should never be forgotten.

I need all of the information that you can provide me on Raoul Wallenberg. It would be most helpful if you could be of service in putting me in contact with as many of his relatives as possible. If you have any comments that I might add to the book and subsequent screenplay, I would be delighted to have them. Also, if you know of any sources for funding for a project such as this I could certainly use some assistance.

So far my battle to find out what happened to Raoul Wallenberg has been met with the same obstacles his family has met. All my letters to the Soviet Union have been unanswered. But I have been able to come up with some very interesting leads from Soviet dissidents who now live in the United States. The picture that I can put together is that as of 1972 Raoul Wallenberg was still alive and being held captive by the Soviet Union.

I feel that the only way to get any world-wide attention on Raoul Wallenberg is to run full page challenges in leading newspapers to the Soviet Union to explain what they did with Raoul Wallenberg. I feel that a massive advertising campaign such as this might produce some positive results. This would be a natural by-product of my book and the subsequent screenplay based on my book. Unfortunately, I have exhausted all of my funds and am now in the process of

trying to get some investors together to make this dream of mine a reality. I pray that I will be able to find sufficient funds to properly present the story of Raoul Wallenberg to the entire world.

If you can be of any help to me in my plight to determine what happened to Raoul Wallenberg, I would be very appreciative.

Thank you for your time and consideration!

Respectfully,

A handwritten signature in cursive script that reads "E. Manson Johnson". The signature is written in dark ink and is positioned below the word "Respectfully,".

E. MANSON JOHNSON

1981-10-26 Pol 1 MM/AM
Hbr Berg-tit. u/GB

Departementsrådet Göran Berg
Utrikesdepartementet

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg
(2 bil)✓

22

INKOM UD		
1981-01-29		
AVD.	GR.	MAL.
p	2	ku I

Sal

Broder,

Auswärtiges Amt har gett mig en kopia av ett brev adresserat till dem och till svenska ambassaden från en herr Arwed Gulentz, som berättar att han suttit i samma läger som Raoul Wallenberg. Gulentz vistades själv från november 1944 till 1949 i läger 27 Krasnokorsk. Detta läger var delat i två delar, d v s en militäravdelning och en interneringsavdelning. Gulentz satt i militäravdelningen. Eftersom han kunde ryska och rumänska blev han med tiden anlitad som tolk i interneringsavdelningen. Där lärde han känna Raoul Wallenberg. Under upprepade sovjetiska förhör av Wallenberg - med Gulentz som tolk - kunde Gulentz fastställa att Wallenberg beskyldes för spionage för de allierades räkning. Wallenberg bestred detta och sade att hans verksamhet var av enbart humanitär natur.

Några veckor efter Gulentz lärt känna Wallenberg förflyttades denne till Ljubljanka. Gulentz fick aldrig mera några direkta nyheter om Wallenberg.

I samband med att Gulentz avlade ett besök i Göteborg 1954 blev han intervjuad av Dagens Nyheter och Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning och berättade då vad ovan anförts.

Gulentz säger att syftet med hans brev är att framhålla att Sovjets påstående att man ej känner till Wallenbergs existens är en lögn.

./1-2

Jag bifogar Gulentz' brev och ett svar från mig.

Här tillika. hälsningar!

Två

John W.

John Wingstrand

Arwed L. G U L E N T Z
Roß Str. 11
3330 Helmstedt

Bil. handbrev *Wingsstrand*
Berg u. *81-01-27*
3330 Helmstedt den 16.1.1981 P 2 Ev

(10)

An das
Deutsche Außenministerium Bonn
Ref. Schwed. Botschaft.

Anschriftliches Amt
214-
10.1.1981
A. <i>DE 7 511 PCN</i>

Betr.: Raul Wallenberg, Schweden in den Jahren 1944-45 Moskau
Gef. Lager 27 Krasnokorsk bei Moskau.

Sehr geehrte Herren des Außenministeriums !
Sehr geehrte Herren der Schwedischen Botschaft in Deutschland !

Ich nehme Bezug auf eine Sendung des Nord-Deutschen Rundfunks am Freitag den 16. Jan 1981 um 12.45 Uhr. Die Sendung behandelte u.a. die damalige Entführung des Schwed. Diplomaten Raul W A L L E N B E R G nach der SU. Als Ehem. Angehöriger der deutschen Luftwaffenmission in Bucarest Rumänien, bin ich nach der Kapitulation der Rumänen, im Jahre 1944 Aug. (24-25 Aug. 44) nach einer Dienstreise in Budapest/Ungarn, in meiner ehem. Dienststelle in Bucarest, von Rum. Truppen in Gef. genommen worden.

Ca. Nov. 1944 waren die Rumänen gezwungen, alle deutschen Kriegsgefangenen an die Russen auszuliefern. Nach einem Transport von etwa 21 Tagen über Foxani, kamen wir in Moskau an. Es bestand dort bereits ein Lager, ca. 14 Km. außerhalb von Moskau. Das Lager 27 Krasnokorsk. (Offz. und Generallager.) Das Lager war zur der betr. Zeit schon in zwei Hälften getrennt, einmal das Militärlager, dann durch einen Zaun getrennt, das s.g. Interniertenlager. Im Laufe der Zeit, hatte ich, wegen meiner Russ. und Rumän. Sprachkenntnisse, die Gelegenheit auch das abgesperrte Internierungslager betreten zu können. Auch war ich verschiedentlich herangezogen, als Dolmetscher zu fungieren. (Täglich wurden von Seiten der Pol.-Abt. NKWD. Verhöre der Offz. und der Internierten, durchgeführt.)

Bei dieser Gelegenheit lernte ich u.a. auch Herrn Raul Wallenberg kennen. Erst im Laufe der wiederholten Vernehmungen, habe ich feststellen können, was Herrn Wallenberg vorgeworfen wurde. "Spionage" zur Gunsten der Alliierten. Herr Wallenberg, als Schwede, soll angebl. im Raume Ungarns, von den Russen gefasst worden sein. Seine Mission, Lt. seiner eigenen Aussage, war eine rein humane im Rahmen seiner Schwed. Hilfsaufgabe, für bedürftige Flüchtlinge u.s.w. - - - ? Ferner zurückführung von verfolgten Juden aus den Balkanstaaten, nach dem Ausland.

Ich persönlich bin im Jahre 1949 Dez. aus russ. Kgf. nach Deutschland über das Lager Friedland entlassen worden. Über den Verbleib von Herrn Raul Wallenberg, vermag ich bedauerlicherweise nichts konkretes zu sagen. Lediglich, einige Wochen nach dem ich ihn kennenlernte, (Uns verband im Laufe der Zeit, bedingt durch unsere Heimat, Schweden, ein gewisses Zusammengehörigkeitsgefühl) hörte ich von dem Küchenchef der Lagerküche, der einen besonderen Kontakt zu Wachmannschaft hatte, daß verschiedene Leute aus dem Internierungslager, darunter auch mein Freund Herr Wallenberg, abtransportiert worden wären, und zwar Lt. Wachmannschaften, zur "Lubjanka" das s.g. Pol. Staatsgefängnis in Moskau. Von da an habe ich bedauerlicherweise nie mehr

Raul wallenberg

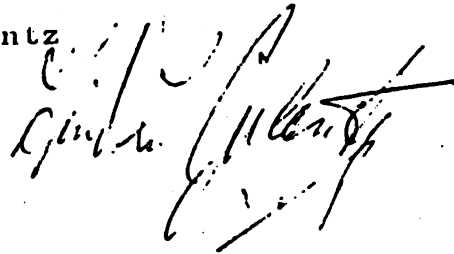
Als ich im Jahre 1954 Okt. von Cuxhafen/Nordsee, nach Göteborg/Schweden zurückkam, wurde ich, etwa nach zwei Wochen, von Seiten der Schwed. Presse, im Rahmen von Interviews, über Herrn Raul wallenberg befragt. Bei der Presse handelte es sich um "Dagens Nyheter" und Göteborgs-Handels och Sjöfartstidningen". Leider konnte ich der Presse auch nicht mehr sagen, als ich bereits jetzt mitteile.

Der Grund meines Schreibens an Sie, ist lediglich der, dazu beitragen zu können, daß das Schicksal, und der Frage "Wallenberg" zu einem vernünftigen Resultat zu verhelfen. wenn die SU. heute behaupten möchte, in etwa von der Existenz eines Herrn Wallenberg nichts zu wissen, ist dieses eine L U G E. In dieser Angelegenheit stehe ich Ihnen, meine Herren auch weiterhin zur Verfügung, um endlich diese, nicht nur für die Weltöffentlichkeit, sondern auch für die Familie Wallenberg, schmerzliche Ungewissheit, Klarheit zu verschaffen.

Ihnen stets zu Diensten!

Mit freundlichen Grüßen

A.L. Gulentz

KÖNIGL.

SCHWEDISCHE BOTSCHAFT

Bil. handbrev

Wingstrand, P 2 tu
Berg d. 81-01-27 (Pd)

Bonn, den 27. Januar 1981

Herrn
Arwed Gulents
Ross-Strasse 11

3330 Helmstedt

Sehr geehrter Herr Gulents,

das Auswärtige Amt hat mir eine Kopie Ihres Schreibens vom 16. Januar 1981 bezüglich Herrn Raoul Wallenberg übermittelt.

Mit diesen Zeilen möchte ich Ihnen sehr herzlich für die interessanten Auskünfte, die Sie sich bemüht haben, uns mitzuteilen, danken. Ich habe sie nach Stockholm weitergeleitet.

Ich wäre Ihnen sehr dankbar, wenn Sie mir vielleicht auch etwas näheres über den Zeitpunkt, als Sie die Vernehmungen von Herrn Wallenberg gedolmetscht haben, sagen könnten.

Mit vorzüglicher Hochachtung

John Wingstrand
Gesandter

UTRIKESDEPARTEMENTET

BJ

Kopia till:

Kabs

~~RIKSGARDE~~

Polch

Pol 1

~~USO~~

S

Ärende:

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

G-a
87-02-03
M

P

2

Eu

SVENSK MADRID 1981 01 30

INKOM UD 1981-01-30 U.

Pol

CABINET STOCKHOLM
RE RAOUL WALLENBERG

FOER POLCHEFEN FRAAN RAPPE

P R I M O DAA JAG TORS DAG AAT LUNCH MED US-AMBASSADOEREN
KAMPELMAN TOG HAN UPP EN SAK SOM UPPENBARLIGEN BEKYMRADE
HONOM.

HAN HADE PAA MORGONEN BLIVIT UPPRINGD AV FRU MOYNIHAN,
MAKA TILL SENATORN OCH ORDFOERANDE I WALLENBERG-
KOMMITTEN I USA. HON HADE SAGT ATT HON VARIT NAERVARANDE
DAA UTRIKESMINISTERN MOTTAGIT DE UTLAENDSKA DELTAGARNA I
WALLENBERGSEMINARIET OCH ATT HAN DAERVID UTTALAT ATT MAN
PAA SVENSK SIDA VARIT BESVIKEN OEVER DEN AMERIKANSKA
DELEGATIONENS STOED I WALLENBERGAERENDET. KAMPELMAN VILLE
NU VETA VAD SOM KUNDE LIGGA BAKOM ETT SAADANYT UTTALANDE.
SJAELV HADE HAN UPPFATTAT VAART SAMARBETE SOM GOTT OCH
HELT I ENLIGHET MED VAD VI KOMMIT OEVERENS OM.

JAG SVARADE ATT JAG VAR OEVERTYGAD OM DET HELA MAASTE
BEROE PAA ETT MISSFOERSTAAND. ENLIGT MIN UPPFATTNING,
HADE SAMARBETET MELLAN DE BAADA DELEGATIONERNA VARIT
FOEREDOEMLIGT, VILKET VI HAERIFRAAN UPPREPADE GAANGER
FRAMHAALLIT HEMAAT BAADE I TELEGRAM OCH MUNTligen. JAG
LOVADE EMELLERTID UNDERSOEKA SAKEN OCH AATERKOMMA.

S E C U N D O. LUNDAVIK, SOM VAR NAERVARANDE NAER UTRIKES-

./2

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		

- 2 -

MINISTERN TOG EMOT WALLENBERG-KOMMITTEN, DRAR SIG DOCK TILL MINNES ATT UTRIKESMINISTERN SADE NAAGONTING I RIKTNING AV VAD FRU MOYNIHAN PAASTAAR. BAKOM DETTA LIGGER FOERMODLIGEN DET FAKTUM ATT WALLENBERG ICKE NAEMNDES I DET AMERIKANSKA OEPPNINGSANFOERANDET MEN VAEL - MED FRAANGAAENDE AV TIDIGARE PLANER - I DET SVENSKA, VILKET KAN HA SKAPAT ETT INTRYCK AV ATT SVERIGE STOD ENSAMT.

VAD SOM BEROERTS I VAARA KONTAKTER MED AMERIKANERNA VAR EMELLERTID INTE ETT AMERIKANSKT OMNAEMNANDE AV WALLENBERG I OEPPNINGSANFOERANDET UTAN PAA ETT SENARE STADIUM I KORG TRE. SAA SKEDDE OCKSAA, OCH FRAAN MADRIDS HORISONT SETT HAR DEN AMERIKANSKA DELEGATIONEN TILL FULLO UPPFYLLET SINA UTFÆSTELSER OM STOED I AERENDET.

MED TANKE PAA ATT FRU MOYNIHANS SYNPUNKTER LAETT KAN VINNA GENLJUD I PRESSEN OCH DRA UPPMAERKSAMHETEN TILL DENNA KAENSLIGA ASPEKT AV WALLENBERG-FALLET TROR JAG ATT DET VORE VAERDEFULLT OM EXEMPELVIS WACHTMEISTER I ETT SAMTAL MED FRU MOYNIHAN KUNDE FOERKLARA SAKLÆGET OCH UNDERSTRYKA ATT KAMPELMAN OCH DEN AMERIKANSKA DELEGATIONEN HAR AGERAT HELT I ENLIGHET MED VAARA FOERVAENTNINGAR.

JAG SKULLE OCKSAA VILJA IFRAAGASAETTA OM DET INTE VORE SKÆL I ATT GENOM FRU LAGERGREN GOERA ETT TILLRAETTA-LÆGGANDE SOM HON KAN VIDAREBEFORDRA TILL OEVRIGA

. / 3

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		

- 3 -

PERSONER SOM VAR NAERVARANDE VID TILLFAELLET. KAMPELMAN
 AER KLART OROLIG FOER ATT VAD SOM SADES SKALL STANNA KVAR
 I BESOEKARENS MINNEN OCH SKADA HANS ANSEENDE I EN FRAAGA
 SOM LIGGER HONOM VARMT OM HJAERTAT.

CRAFOORD-

Ävsändningsort

Pol 1, Mossberg/bm

Ärende

Datum

1981-01-30

Avd

P

Grupp

2

Mål

ENI

Adress

MESK Madrid

(Pol) -

Text

W

Dnr Re Wallenberg.

P R I M O

Vi har idag tillsammans med ert ovancit sänt följande till Washington:

"Riktigt är att utrikesministern i sitt samtal med Wallenberg-kommittén tog upp det amerikanska agerandet. Detta gjordes dock på så vis att han först uttryckte sin tacksamhet över att amerikanerna gjort så mycket. Därefter sade han att han var besviken över att de ej nämnde Wallenberg i sitt inledningsanförande. Detta yttrande torde dock böra tolkas mer som en randanmärkning, en notering av sakförhållandet, än som kritik av det amerikanska agerandet. Tvärtom är vi ju - som utrikesministern också betonade - ytterst tacksamma för deras stöd och engagemang i frågan. Det vore värdefullt om Ni hade tillfälle kontakta fru Moynihan och söka lägga saken tillrätta".

S E C U N D O

Det är också givetvis angeläget Ni lägger saken tillrätta med Kampelman.

Vi kontaktar fru Lagergren som Ni föreslagit.

CABINET

Avsändningsort Pol 1, ds Mossberg/Ia

Ärende	Datum		
	1981-01-30		
Adress	Avd	Grupp	Mål
	P	2	E u I

Adress Svensk PARIS

Text Re Wallenberg.

Vid samtal med ett tidigare hört vittne, Marvin W. Makinen, som deltog i Wallenberg-hearingen, uppgav denne att en person med franskt pass, Philip Evegenij Brik, skulle ha suttit tillsammans med Wallenberg, troligen i Vladimir under 50-talet. Makinen hade tidigare omnämnt att en fransman skulle suttit med Wallenberg men inte uppgivit något namn. Briks namn hade emellertid förekommit i Francis G. Power's bok, och därigenom hade Makinen erinrat sig namnet.

Makinen hade själv inte träffat Brik, men hört om denne från sin cellkamrat Kruminch. Brik skulle ev. ha varit affärsman, och gripits på flygplatsen direkt vid ankomsten till Moskva. Vi har inga andra uppgifter om Brik, om han lever, fortfarande är kvar i Sovjet, eller är åter i Frankrike. Det vore värdefullt om Ni kunde höra er för om Brik hos franska myndigheter.

CABINET

Göran,

Bifogade opus som ju egentligen inte innehåller något intressant i sak, utom den fantastiska uppgiften att RW undervisar i svenska, vore jag tacksam om Du inte delgav med tanterna. Förvirringen skulle då bli mer än total.

a.
a.
a.
a.
a.

tilljine
L-L

SVERIGES AMBASSAD

LONDON

1981-01-28

Departementsrådet Berg

UTRIKESDEPARTEMENTET

57

INKOM UD		
1981-01-30		
AVD.	GR.	MAL
P	2.	Eu I

STRÄNGT FÖRTROLIGT

✓ Wallenberg-hearingen i Stockholm den 15-16 januari 1981
(1 bil.)

Broder,

Financial Times-journalisten Maurice Samuelson är sekreterare i den brittiska Raoul Wallenberg-kommittén. Samuelson skriver dessutom på en bok, som beräknas utkomma kring årsskiftet 1981-82, om Raoul Wallenbers öde.

Jag hade den 26 januari bjudit Samuelson på lunch för att få del av hans intryck från Wallenberg-hearingen i Stockholm nyligen. Vad jag fick höra avvek knappast i något väsentligt från vad jag redan erfarit via Dig och svenska massmedia.

Enligt Samuelson hade hearingens uppläggning och organisation varit litet amatörmässig. Hela arrangementet hade den första dagen riskerat att kollapsa på grund av förvirringen kring vittnet Lipchitz-Shimkevich. Genom att de närvarande journalisterna - för den goda sakens skull - visade återhållsamhet begränsades dock skadeverkningarna.

Samuelson kunde inte förstå annat än att hearingen till följd av den tackning den fick i internationella massmedia hade ökat trycket på ryssarna i Wallenberg-ärendet. Däremot fick man nog konstatera att så mycket nytt i sak inte hade framkommit.

./.

Till sin egen tidning hade Samuelson insänt närslutna artikel, som dock endast återgivits i Frankfurt-editionen.

./...

(POL) P 2 E U C

FINANCIAL TIMES, (FRANKFURT) JAN. 19.

New evidence in saga of missing Swede

BY MAURICE SAMUELSON IN STOCKHOLM

THE STEPSON of a French sculptor claims that he was in prison with Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat whose mysterious fate remains a running sore in Sweden's relations with the Soviet Union.

M Andre Lipchitz, stepson of Jacques Lipchitz, says he met Wallenberg several months after the date on which the Russians say he died. Sweden already discounts the official Soviet version of Wallenberg's fate and the latest evidence, together with more recent information, might prompt the Swedes to make fresh representations.

The Russians, however, have said that they regard the latest attempts to open the case as an "anti-Soviet provocation." Mr Wallenberg, who would now be 68 years old, was arrested in January 1945, in Budapest where he was engaged in operations to save Jews from the Nazis. There have been numerous alleged sightings of him in Soviet prisons over the years, and some people here believe he is still alive.

M Lipchitz, a bachelor in his late sixties, gave his evidence at an international conference organised by Mr Wallenberg's close relatives and sympathisers from several Western countries.

At the conference, M Lipchitz told the press that his name was Andre Shimkevich. However, it has since been learned that he is the stepson of the late Jacques Lipchitz, the Cubist sculptor, and that he spent 27 years as a prisoner in Russia after going there on a holiday in 1929.

Among the places where he was detained were the notorious Solovky Islands in the northernmost regions of the Soviet Union.

He says that he was Mr Wallenberg's cell mate shortly before Christmas in 1947. He remembers the year from the forms recording his transfer into Wallenberg's cell in the Lubyanka, and the time of the year from the extra sugar rations which he says were distributed in December to strengthen prisoners against the cold. The date is crucial because of the Soviet claim that Wallenberg had a fatal heart attack in the Lubyanka on 17 July 1947.

M Lipchitz says he first reported that he had met Mr Wallenberg when he passed through Stockholm in 1958, immediately after he was let out of the Soviet Union. He had also mentioned it much later to friends outside Stockholm, but this is apparently the first time that Mr Wallenberg's family or the Swedish Foreign Office have heard his allegation.

The conference also heard more recent evidence pointing to Mr Wallenberg's possible survival in the so-called Gulag Archipelago of the Soviet penal system. However, it was hearsay evidence, and although the Swedish Foreign Ministry is willing to pursue the matter with Moscow, it says it wants something stronger before doing so. It remains to be seen whether M Lipchitz has provided it.

The Wallenberg affair is a long lasting cause celebre in Sweden, especially as the missing diplomat belongs to the country's most influential business family which has close links with the Royal Family.

One of the first speakers at the inquiry, held in the ornate pillared hall of the Grand Hotel, was Mr Marcus Wallenberg, a commanding patriarch whose position in Sweden resembles that formerly held in Britain by the late Earl Mountbatten of Burma.

operation, under which the Italian concern will design and equip the new blast furnace for the corporation's Sázka site, and re-vamp the 30-year-old blast furnace at the same site.

The unit will produce 1m tonnes a year, bringing Portugal's total capacity to 1.6m tonnes. Schloemann-Seimag of West Germany is supplying the 330m continuous casting and rolling mill, while Voest Alpine of Austria and Kawasaki of Japan, respectively, will supply the new converters and cleaning units.

The Sázka mill is part of a \$1bn long-range national steel plan destined to bring production capacity and diversification up to West European levels. Portugal hopes to accede to the European Economic Community in 1983.

Italimpianti won the blast furnace tender against the competition of Davy International, Nippon Kokan, Nippon Steel, Delattre of France and the German group, GHH.

It is understood that Portuguese steel experts were moved to choose the Italian suppliers partly because they were especially impressed by the new Italimpianti Pombaline works and partly because suppliers' credit conditions offered through a consortium of Italian banks stretched benefits to what has been described as the maximum level of Euromarket tolerance.

There are other advantages for Portugal in the Italimpianti deal: the Italian side has agreed to absorb part of Portugal's future steel surplus and, in return, sell a wide range of manufactured steel products that are not made here.

At the same time, it has undertaken to draw on the Portuguese Metallomechanical industry for components for new steel units it is building in other foreign countries, thus bringing new technology to Portugal and providing increased export opportunities.

Libya suspends gas for Italy

ROME—Libya has suspended natural gas shipments to Italy following failure to agree a new price, the Italian state holding company Ente Nazionale Idrocarburi (ENI) said.

An ENI official said supplies were suspended several days ago. He was confirming a report by the Arab Gas and Oil Bulletin that shipments ceased following the breakdown of price negotiations between ENI and Libya which started last April.

Under an agreement signed last January, Italy was importing 2.5bn cubic metres a year of Libyan gas, he said. Reuter

World Economic Indicators

WORLD ECONOMIC INDICATORS UNEMPLOYMENT

	Dec. '80	Nov. '80	Oct. '80	Dec. '79
UK 000s	2,244.2	2,162.9	2,062.9	1,355.5
%	9.3	8.9	8.5	5.4
Germany 000s	1,118.5	967.5	888.1	867.8
%	4.3	3.7	3.4	3.3
France 000s	1,613.0	1,585.1	1,519.0	1,472.7
%	7.2	7.1	6.8	6.6
Italy 000s	1,795.3	1,796.7	1,784.9	1,672.7
%	8.2	8.2	8.1	7.4
Netherlands 000s	296.7	278.2	269.1	269.5
%	5.8	5.4	5.3	4.1
Belgium 000s	425.3	425.7	425.8	368.2
%	10.5	10.5	10.5	9.1
U.S. 000s	7,924.0	8,095.0	7,827.0	6,944.0
%	7.5	7.4	7.5	5.8
Japan 000s	1,130.0	1,090.0	1,150.0	1,110.0
%	2.0	2.0	2.1	2.1

AN
branch
of wh
These
depos
syndic
major
ably a
availa
the Ba
alread
Senior
01-60€
Hong
3802 C
Pedde
Hong
Tel no
5-2650
Telex:
61684

1981-01-27

HP 1

Departementsrådet Göran Berg

Utrikesdepartementet

Pal

27

1981-01-30		
AVD.	GEN.	MÅL.
P	2	En I

FÖRTROLIGT

Samtal med Wallenbergvittnet Shimkevitch

Broder,

Jag besökte sålunda igår Shimkevitch i hans hem, en villa som ligger i en tämligen burgen förort till Paris, Boulogne sur Seine. Huset där han bor är ritat av Le Corbusier men Shimkevitch bebor endast några ruffiga, ateljéliknande rum, som är fyllda med konstverk, vissa av dem mammans målningar samt några små statyetter av skulptören Lipchitz. (Shimkevitch påstod för övrigt att denne tjänat som en slags styvfar och tagit hand om honom under uppväxttiden när pappan var bosatt i Moskva).

Shimkevitch var uppenbart helt beredd att berätta vad han visste. Han talar mycket snabbt, ibland något osammanhängande och framförallt glider han lätt över från den ställda frågan till något närbesläktat ämne. Man får intrycket att han gärna tänker ut olika konspirationsteorier. Med detta är inte sagt att mannen verkar otillförlitlig. Han upprepar gärna att hans

kontakt med Wallenberg varit mycket kort och ytlig och att han inte genom att nu berätta om detta kan dra några fördelar. Han har det uppenbarligen besvärligt ekonomiskt, anförde hur han berövats vad som borde tillkommit honom efter 'Lipchitz' och moderns död men han bad alls inte om någon ekonomisk hjälp.

Shimkevitch började samtalet med att redovisa hur han fått höra från "kontakter" också i Sovjetunionen, att hans vittnesbörd endast tjänade att störa de svensk-sovjetiska relationerna och att t.o.m. konkreta affärer gått om intet på grund av den nu aktuella uppståndelsen om Wallenberg. Han ville för övrigt själv uttrycka åsikten att den väldiga publiciteten kring Wallenberg inte tjänade dennes intressen - om han nu var vid livet - eftersom ryssarna ju endast i diskreta former kunde medge att ett fel begåtts.

Shimkevitch' egen bakgrund är redovisad i ett 4 timmar långt samtal med tidskriften l'Express. Eftersom jag känner en av chefredaktörerna där, som lovat mig utskrifter av banden från detta detaljerade samtal gick vi inte nämnvärt in på detta ämne. Huvuddragen är ju kända bl.a. från Disa Håstads artikel i DN. Enligt denna arresterades Shimkevitch 1930 då han var 17 år och kommit för att hälsa på sin far i Moskva. Han sattes först i Ljubjanka och flyttades sedan i omgångar till olika läger.

Om mötet med Wallenberg framkom inte mycket nytt. Shimkevitch angav att det gick att precisera datum till mellan den 15 och 24 december 1947, eftersom han tydligt mindes att jul

och nyår, märkbara även för fångarna, infallit omedelbart därefter. Han satt då i Ljubjanka och hade förts in i en tvåmanscell där redan en fånge fanns. Han hade ingen aning om skälet till omflyttningen men förmodade att den kunde berott på något misstag. Shimkevitch upprepade flera gånger att fångarna stod under sträng och ständig uppsikt och var förbjudna att tala med varandra varför kommunikationerna mellan honom och den nye medfången var synnerligen begränsade. Man fick tala med gester och tecken. Han angav sitt eget namn och medfången tecknade sitt namn, Wallenberg. Shimkevitch förklarade för mig att han hört talas om Wallenberg av en tidigare cellkamrat Elagine, en fransk journalist som arresterats i Prag. Denne hade talat om en svensk journalist vid namn Wallenberg, som häktats i Budapest. Varför de talat om just Wallenberg kunde han inte särskilt nöjaktigt ange men menade att det inte borde vara omöjligt att spåra nämnde Elagine för att kontrollera uppgiften.

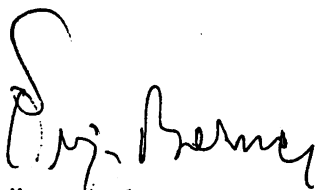
Shimkevitch hade tecknat siffran 58:6 till medfången för att visa att han själv häktats enligt spioneriparagrafen och Wallenberg hade angett att detsamma gällde honom. Detta vore för övrigt föga uppseendeväckande eftersom nästan alla utlänningar i häkte föll under denna paragraf. Wallenberg hade angett att han var "konsul", sålunda ej journalist. Dessa meddelanden hade tagit lång tid att utväxla och mera kom inte ut. Efter två dagar förflyttades Shimkevitch. Inget hade sagts honom om att han borde hålla tyst med att han sett Wallenberg.

Så småningom blev Shimkevitch fri och kom via Helsingfors och Stockholm till Paris. Han påstår sig ha haft kontakt

med franska ambassaden både i Helsingfors och Stockholm för att få pengar till hemresa. Jag har tagit kontakt med Quai d'Orsay och de har lovat forska i sina handlingar om dessa uppgifter stämmer respektive om något annat finns att säga om Shimkevitch. Dennes skildring av Stockholmsvistelsen är densamma som i DN artikeln. En grek, namnet angavs vara Stanouvlou, då köpman med hemvist i Geneve (eller Lausanne), Helsingfors samt Moskva, senare korrespondent för en schweizisk tidning i Moskva, hade satt honom i förbindelse med personer som bjöd honom ut till en slottsliknande byggnad utanför Stockholm, där man åt middag till ljuset av kandelabrar. Att det inte var en dröm bevisas bl.a. av att han där fick en present. Han hävdar bestämt att han därefter någon gång mellan den 15 och 25 mars 1958 åkte tåg i kungaparets svit till Bryssel för någon begravning där och sedan fortsatte till Paris.

När Shimkevitch nyligen var i Stockholm hade han träffat kungens förre handsekreterare C-F. Palmstierna som vid enskilt samtal bekräftat att de träffats men som när andra bad honom skriftligen vidimera detta förnekade all kännedom om Shimkevitch. Shimkevitch fann detta mysteriöst. Han kom för övrigt flera gånger in på temat att ett skäl till ryssarnas vägran att utlämna Wallenberg kan ha varit att någon eller några grupper bl.a. i Sverige vore intresserade att Wallenberg aldrig kom tillbaka. Relata refero.

Jag återkommer i ärendet när jag fått besked från Quai d'Orsay respektive utskriften av l'Express' samtal med Shimkevitch.

Örjan Berner

Ärende	Wallenberg		
	Datum 1981-01-30		
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu-

Adress Svensk WASHINGTON

Text Re Wallenberg.

(Pol) a

W

P R I M O.

Vi har från ESK-delegationen i Madrid idag fått följande meddelande:

Cit. Då jag torsdag åt.....
.....honom varmt om hjärtat. Slutcit.

S E C U N D O.

Riktigt är att utrikesministern i sitt samtal med Wallenberg-kommittén tog upp det amerikanska agerandet. Detta gjordes dock på så vis att han först uttryckte sin tacksamhet över att amerikanerna gjort så mycket. Därefter sade han att han var besviken över att de ej nämnde Wallenberg i sitt inledningsanförande. Detta yttrande torde dock böra tolkas mer som en randanmärkning, en notering av sakförhållandet, än som kritik av det amerikanska agerandet. Tvärtom är vi ju - som utrikesministern också betonade - ytterst tacksamma för deras stöd och engagemang i frågan.

Det vore värdefullt om Ni hade tillfälle kontakta fru Moynihan och söka lägga saken tillrätta.

CABINET

Administrativa avdelningen
Dokumentationsenheten

1981-01-30

Dnr	Avd	Grupp	Mål
13			P 2 Eu I

Generalkonsul Friedman

NEW YORK

U. n.

Amerikanska dokument om Wallenberg
(§ bil.)

Broder,

I samband med Wallenberg-kommitténs hearing för någon vecka sedan hade vi besök här av rabbin Werbell. Han frågade bl a efter de papper om Raoul Wallenberg, som State Department på sin tid överlämnade till UD. Han fick titta på dem och tog några kopior när han var här. Emellertid förklarade han sig intresserad av alla och bad att jag skulle ombesörja att han i fotokopior sig tillstända i New York. Jag bilägger därför här-jämte 93 kopior. Kostnaderna, kr 3 per kopia, sammanlagt alltså 279 kr, torde avkrävas Werbell och redovisas till ekonomibyrån på vanligt sätt. Werbell är förvarnad om kostnaderna och har förklarat sig beredd att betala.

Wilhelm Carlgren

PS. State Department har på sin tid meddelat oss att dokumentet alla är declassified.

Ifyller av postexp

Avsändt med

☒ av kurer☐ uti kurler☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändt datum

3/28

Sign

2

✓
Betty Heckel
290 Dolphin Way
Laguna Beach CA 92651

1-25-81

H.E. Foreign Minister
Ola Ullsten
State Department
Stockholm

1981-03-09

Pol 1, Mossberg/bm
Skr tit

NRK UTGÅV
226 47
-3 FEB 1981
P 2 EN

Your Excellency.

Re.: Raoul Wallenberg.

Through an article in Christian Science Monitor did I learn about the tragic case of your citizen Wallenberg, who lives since 35 years in Russian prisons, 12 by now, and in 3 mental institutions.

It is hoped that you in contrast to your predecessors in this case will be energetic enough to be successful and have Mr. Wallenberg freed especially as now the public all over the western world is aware of this isolated case.

I had the witnesses ^{-reports} who have seen him in prison and told some authorities assembled and translated into Russian. This Russian appeal goes every week or every second week to Russian authorities in the hope that one day it will reach the desk of a compassionate Russian that Mr. W. will be freed. I do this under a pen name, being a private person.

May I ask you to do your utmost that Mr. Wallenberg can return home. After all, he is now 69 years old.

The Soviet News Agency Tass brought a release recently that the activities in Stockholm on behalf of Mr. W. are a "provocation". I hope that your Department and your Government are not intimidated by this announcement but go on to have him finally freed.

Thank you for every effort.

Very truly

Betty Heckel

Wallenberg — a Swedish hero whose cause lives on

By Chris Mosey

Stockholm
Raoul Wallenberg lives — as a cause. This much was proved beyond reasonable doubt at an emotionally charged, chaotic two-day public hearing into the mystery of Sweden's "lost hero of the Holocaust."

And on Saturday night a torchlight on the Soviet Embassy marked the 36th anniversary of Wallenberg's capture by the Red

Whether Wallenberg is actually alive — now aged 69, after 35 years in the Soviet prison system — remains a matter of speculation. If he is, whether the hearing has done anything to improve his chances of release is problematical.

The Soviet news agency Tass described the proceedings in the Swedish capital as "a provocation."

Commenting on this, Dr. Gideon Hausner, chairman of the Israel Raoul Wallenberg Association and one of an international panel of "experts" hearing evidence aimed at proving Wallenberg is still alive, said: "We regret that they see it in this light. No provocation was intended."

Greville Janner, British member of Parliament who chaired the second day of the hearing, admitted that not all the evidence produced at the hearing was reliable.

"None of us here would like to have to rely on such evidence in a court of law," said Mr. Janner, a Queen's Counsel. "Each individual strand of evidence is weak. But if all the strands together and you have a powerful case."

The most powerful strand was André Shimkevich, an insurance salesman from Paris. Shimkevich, a surprise witness, was jailed for anti-Soviet activities while living in the Soviet Union in 1930. He was released in 1957.

In December 1947, Shimkevich said, he shared a cell in Moscow's Lubyanka prison with Raoul Wallenberg. The only official Soviet statement on Wallenberg says he died in July 1947.

Wallenberg was attached to the Swedish Embassy in Budapest with a special mission to save the lives of Jews doomed under Adolf Eichmann's extermination program. In the final year of the German occupation of Hungary, Wallenberg used American

Focus

money and Swedish passports to save the lives of an estimated 100,000 Jews.

The dashing young Swede, member of a wealthy banking family, rapidly became a legend in the Jewish community for his daring in facing up to Eichmann and the German SS. But when the Red Army marched into Budapest in 1945, Wallenberg was arrested and taken to Moscow. He was accused of spying but never put on trial.

Initial timid attempts by the Swedish Foreign Ministry to clarify his fate met with silence. As pressure mounted and as Wallenberg slowly became a "cause célèbre" in the West, the Soviet Union in 1957 put out its statement that he had died of a heart attack.

"Weak strands" of evidence were produced at the hearing claiming that Wallenberg is, in fact, still alive after having been shunted through 12 prisons and three psychiatric hospitals.

A conversation with "I. L.," produced by Nazi-hunter Simon Wiesenthal, claimed a Soviet general named Gennadi N. Kupriyanov died under questioning by the KGB after being quoted in the West as having said he had met Wallenberg on two occasions in the 1950s in the Soviet prison system.

An anonymous statement from another former Soviet citizen claimed that in 1976 Wallenberg was kept in total isolation in cell No. 77 in Spets Korpus jail in the Gorki prison area.

Cronid Lubarsky, a Russian dissident now living in West Germany, said a reliable source in Moscow had told him: "In 1978 in Blagoveshchensk special psychiatric hospital one old Swede was held. His physical state was very bad."

Dr. Hausner told me after the hearing: "Wallenberg was not killed by the Russians because after Stalin's death things changed. Extermination was no longer used. He has been kept in jail instead. Why? Who knows? Perhaps the Russians are afraid they will lose face if they have to admit that they made a mistake in declaring him dead."

The hearing asked Swedish Foreign Minister Ola Ullsten to raise the Raoul Wallenberg case once again with the Russians.

(101) P 2 E 4 -

ХОДАТАЙСТВО ОБ ОСВОБОЖДЕНИИ

Рауля Валленберга и Яна Каплана

Шведский подданный Рауль Валленберг, находившийся в Венгрии по делам помощи пострадавшим от войны, был арестован 19-го января 1945 года. С тех пор он находится в заключении в Союзе Сов. Соц. Республик. Судим он не был.

Со времени его ареста его видели в разных местах заключения в Союзе ССР не менее 15-ти человек.

В 1961 г., будучи заключенным Бутырской тюрьмы в Москве, Р. Валленберг об'явил голодовку.

Позже его видели в психиатрической лечебнице.

В 1975 г. он опять оказался заключенным в Бутырках.

В 1977 г., по свидетельству бывшего сотрудника КГБ в Вене, Валленберг находился в одном из госпиталей в Сибири.

В 1978 г., бывший польский гражданин, освобожденный из заключения, видел Валленберга в тюрьме в городе Владимире.

Советский гражданин Ян Каплан был арестован в 1975 г. и отбыл 18-ти месячный срок тюремного заключения. За попытку помочь Раулю Валленбергу выйти из заключения был вновь арестован и уже три года находится в тюрьме.

Мы, нижеподписавшиеся, настоящим ходатайствуем об освобождении из заключения шведского подданного РАУЛЯ ВАЛЛЕНБЕРГА и гражданина ЯНА КАПЛАНА.

A p p e a l
to Partychief Leonid B r e z b e v, Moscow.

May I respectfully ask for the release of

Raoul W a l l e n b e r g .

He was taken into protective custody in Budapest January 19, 1945. Since then he has been in your prisons. He is Swedish. He was on a rescue mission in Hungary. He never had a trial, he never did any harm to your country.

Your Government claims that he died in 1947 in a prison cell. Since then he has been seen at least by 15 persons.

In 1961 he started a hungerstrike in the Moscow Butyrka prison. Subsequently he was taken to a mental institution, where he was seen in a very poor condition.

In 1975 he was seen in Butyrka prison.

In 1977 a former KGB agent stated in Vienna that he had seen Wallenberg in a Siberian hospital.

In 1978 a former Polish citizen stated that he had seen him in a prison yard in Vladimir.

Mr. Jan K a p l a n, who was imprisoned in 1975 for 18 months, tried to help in the Wallenberg case and was reimprisoned, now since 3 years ago.

May I respectfully ask for the release of

Raoul W a l l e n b e r g and

Jan K a p l a n.

Thank you, Honorable Sir.

Very truly

Partychief Leonid Brezhnev, The Kremlin, Moscow USSR

Vladimir S. Oblodin, Chief of USSR OVIR, Ulitsa Ogarev 6, Moscow

Roman Radenko, Procurator General, Pushkinskaya Ploshchad 15,
Moscow

Vladimir Ivanovich Terebilov, Minister of Justice,
Ulitsa Obukha 4, Moscow

SVERIGES DELEGATION

ESK Madrid

1981 01 30

HP 79 korg 3

v 1 bnl

Departementsrådet Göran Berg
Utrikesdepartementet

STOCKHOLM

13

INK UTRIKESDEP		
Dnr / 1981 10-22 02-03		
Avd	Gr	Mål
P	2	Eu I

W
(P2)

69/13
L.a.

STRÄNGT FÖRTROLIG

Wallenberg-ärendet i Madrid
Hbr Berg-Lundvik 1980-12-19

P2Eu^I

Broder,

Vi har redan talat om detta i Stockholm, men låt mig för ordningens skull besvara Ditt brev med ett påpekande att vår tänkta uppläggning faktiskt redovisades hem i särskild ordning. Något nytt element kan det därför inte sägas ha varit.

Hjärtligt hälsningar
Jan Lundvik

Jan Lundvik

1981-02-03

ex till:

Pierre, pressbyrån *Gx 6 EH*
810205

f

Re intervju med TT-journalist

Den 9 januari blev jag uppringd av en journalist från TT, Lars Hellerstedt, som förklarade att han ville ha ett samtal angående Wallenberg-fallet. Jag genmälde att jag redan avtalat om ett sammanträffande med Inger Persson från TT för att diskutera samma fråga.

Jag fick - rätt eller fel uppfattat från min sida låter jag vara osagt - intrycket att Hellerstedt samordnat sin kontakt med mig med Inger Persson. Då jag väl känner Inger Persson och har det största förtroende för henne accepterade jag att ställa upp på bakgrunds-samtal med Hellerstedt den 12 januari.

Hellerstedt förklarade, när han kom till mitt kontor den 12 januari, att han skulle göra en intervju med Villius och att han därför som motvikt ville ha UD:s syn på saken.

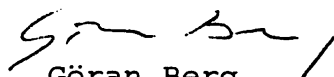
Som i så många andra "backgroundbriefings" jag varit med om försökte jag klarlägga frågorna på ett så öppet sätt som möjligt. Under hela samtalet insisterade Hellerstedt på att "UD tycker väl att Sovjet ljugar". Jag genmälde att vi inte uttryckte oss så utan att vi bl.a. begärt att få ytterligare informationer från sovjetisk sida. För att Hellerstedt skulle få klart för sig exakt hur man från svensk sida formulerat sig gav jag honom fotokopior på de senaste årens press-meddelanden i Wallenberg-frågan.

./.

Ett par dagar senare publicerade TT ett uttalande som jag skulle ha gjort till TT (se bil.) trots att mitt samtal med Hellerstedt var background-briefing. Man får intrycket av TT:s referat att mina uttalanden är direktercit.

Artikeln inleds med ett konstaterande av att "UD:s och den svenska regeringens attityd till fallet Wallenberg är att Sovjet ljugar" etc. Givetvis har jag inte sagt så utan detta är en mycket komprimerad och förenklad form av ett längre hypotetiskt resonemang (vårt samtal varade 40-45 minuter).

Missuppfattningar och felcitater kan naturligtvis alltid förekomma. Vad jag däremot vänder mig emot är att överhuvudtaget citeras med mitt namn efter samtal som hade karaktären av background-briefing.

Göran Berg

TT 9 1 0115 VALUTA.
NY RÄTTAD VERSION
VALUTAKURSER
DEN 14/1 1980
KOP. SALJ. ÄNDR. PA

ONE			
PUND	10.59	10.61	1/2 -1
US DOL TEL	4.42	4.43	1/4 -1 3/4
CHECK	4.41	4.43	1/4 -1 3/4
D-MARK	221.95	222.35	-
FRANSKA FP	95.80	96.15	+5
BELG FR	13.79	13.83	-
SCHW FR	245.-	245.50	+15
FLORINER	204.30	204.75	+55
DANSKA KR	72.10	72.40	+5
NORSKA KR	85.30	85.60	-10
FIN MARK	114.45	114.85	-15
ISLÄND KR	70.90	71.20	-15
LIRE	0.46	1/2 0.47	-
SCHILLING	31.38	31.46	+9
ESCUDOS	8.26	8.34	-
KAN DOL TEL	3.72	3.73	1/2 -1/2
CHECK	3.71	3.73	1/2 -1/2
SPÅNSKA P	5.48	5.54	-
YEN	2.17	1/2 2.19	+1

SAMTLIGA KURSER ÄR NOMINELLA.
INTERNATIONELLA VALUTAFONDENS SÄRSKILDA DRAGNINGSRÄTTEP (SDR) 13/1.
1 SDR - 5,62011 KR (RIKSBAKKEN).

KL 12.52 0031 RADER

TT I 25 0114 WALLENBERG.

BAKGRUND
STOCKHOLM (TT)
UTRIKESDEPARTEMENTETS OCH DEN SVENSKA REGERINGENS ATTITYD TILL FALLET WALLENBERG ÄR ATT SOVJET LUGER NÄR DET SEDAN 1957 HÄVDAR ATT WALLENBERG DÖG 1947.

- VI HAR SÅ MÅNGA VITTNEN SOM LÄMNAT SPÅR EFTER WALLENBERG ATT VI INTE KAN UTESLUTA ATT WALLENBERG ÄR I LIVET IDAG. EVEN OM VILLIUS TEORI ÄR TROVÄRDIG KAN VI INTE BORTSE FRÅN ALLA VITTNEN SOM PÅSTÄR MOTSATSEN, SÄGER DEPARTEMENTSRÅDET GÖRAN BERG, UTRIKESDEPARTEMENTET, TILL TT.

- ATT SVERIGE FLERA GÅNGER ÅTERKOMMIT TILL WALLENBERG MED SOVJET HAR INTE STÖRT DE I ÖVRIGT GODA FÖRBINDELSERNA MELLAN LÄNDERNA.

REGERINGEN HAR TIDIGARE SLÄPPT DE FLESTA HEMLIGA PAPPER FRÅN UD:S WALLENBERGDOSSIER FRÅN TILL 1949.

JUSTITIEKANSLER BENGT HAMDAHL HAR REGERINGENS UPPDRAG ATT GÅ IGENOM ALLA PAPPER PÅ UD OM WALLENBERG FRÅN 1950-60-TALEN.

- JAG HAR GRANSKAT ALLA PAPPER FRÅN TILL 1958. DET ÄR MATERIAL SOM LAG TILL GRUND FÖR DEN FÖRSTA VITBOKEN 1957. DET FINNS INGET SOM TYDER PÅ ATT INTE ALLT OM WALLENBERG SKULLE I ALLT VÄSENTLIGT VARA KÄNT SEDAN TIDIGARE GENOM VITBOKEN, SÄGER HAMDAHL TILL TT.

MO LAH
NNNN

KL 13.04 0037 RADER

TT I 16 0114 WALLENBERG.

STOCKHOLM (TT)
RAOUL WALLENBERGS ÖDE UTNYTTJAS POLITISKT PÅ ETT OSNYGGT SÄTT. DET FINNS INGA VETENSKAPLIGA BEVIS FÖR ATT RAOUL WALLENBERG SKULLE LEVA I DAG. DET TROLIGASTE ÄR ATT HAN DÖG REDAN 1947.

TROTS DETTA HÅLLER SVERIGE OFFICIELLT FAST VID ATT WALLENBERG KAN VARA VID LIV. INTRESSET AV ATT BLISA LIV I LEGENDEN OM WALLENBERGS VÄXLAR MED DEN POLITISKA TEMPERATUREN MELLAN VÄST OCH ÖST.

WALLENBERG HAR BLIVIT ETT HELGOM SOM DET ÄR SVårt ATT ÖVERSESKA HANS

DET HÄVDAS I EN TT-INTERVJU MED PROFESSOR BERNT SCHILLER OCH DOCENT RAOUL VILLIUS MED ANLEDNING AV EN INTERNATIONELL UTFRÅGNING DENNA VECKA I STOCKHOLM. UTFRÅGNINGEN HAR

8

VIS FÖR ATT RAOUL VILLIUS HAR FÖRITRÄNDE LEVER I SOVJETISK FÄNGENSKAP. BERNT SCHILLER OCH HANS VILLIUS ÄR FACKHISTORIKER OCH BLAND DE FÅ SOM VETENSKAPLIGT STUDERAT VAD SOM SANNOLIKAST HÄNT WALLENBERG. DE ANSER DET TROLIGT ATT HAN ÄVLED I LUBLJAN-KAFÄNGELSET NATTEN MOT 17 JULI 1947. DET HAR SOVJET HÄVDAT SEDAN 1957.

REDAN 1966 GAV ELSA OCH HANS VILLIUS UT EN BOK, FALLET WALLENBERG. I DEN GRANSKAS KÄLLKRITISKT VITTNESMÅL OM ATT WALLENBERG LEVT EFTER 1947. VITTNESMÅLEN HÖLL INTE FÖR GRANSKNINGEN.

VARFÖR GREPS ÖVERHUVUDTAGET WALLENBERG? SCHILLER ANSER ATT SOVJET SANNOLIKT MISSTÄNKTE WALLENBERG FÖR ATT VARA AGENT FÖR USA.

MAKARNA VILLIUS BOK TOGS EMOT MED BLANDADE KÄNSLOR. DÄVARANDE RIKSPOLISCHIEFEN CARL PERSSON FÖRSÖKTE STOPPA EN INTERVJU I TV MED PARET VILLIUS. PERSSON HÄVDAR ATT HAN HADE SÄKRA BEVIS FÖR ATT WALLENBERG LEVDE. MEN DÄVARANDE CHIEFEN FÖR SVERIGES RADIO OLOF RYDBECK STOPPADE INTE PROGRAMMET.

- VI HAR ENDAST SPORADISKT FÖLJT AFFÄREN WALLENBERG SEDAN VI SKREV BOKEN 1966. MEN INGA NYA VITTNESMÅL ELLER ANDRA FAKTA TVINGAR OSS ATT ÄNDRA UPPFATTNINGEN ATT WALLENBERG MED STOR SANNOLIKHET DÖG 1947, SÄGER HANS VILLIUS.

- MIN FRU OCH JAG TRÄFFADE I FJOL DET NYA VITTNET ABRAHAM KALINSKI SOM BETRÄKTAS SOM DET INTRESSANTASTE UNDER SENARE ÅR. INGET VÄSENTLIGT NYTT KOM FRAM UNDER SAMTALET MED KALINSKI.

- VITTNEN SOM SETT WALLENBERG FRÅN TILL 1947 ÄR TROVÄRDIGA. MEN JU LÄNGRE TIDEN GÅTT DESTO VÄGARE BLIR VITTNESMÅLEN.

- VITTNESMÅLEN ÄR FATTIGA PÅ DETALJER. UPPGIFTERNA ÄR OFTA MOTSTRIDIGA. IBLAND UPPGES WALLENBERG VARA FRISK, IBLAND DÖSSJUK. WALLENBERG HAR UPPGIVITS VARA PÅ OLIKA SJUKHUS ELLER FÄNGELSER ÖVER PRAKTISKT TAGET HELA DEN SOVJETISKA KONTINENTEN.

- ATT SVERIGE INTE OFFICIELLT ACCEPTERAR ATT WALLENBERG RIMLIGTVIS MÅSTE VARA DÖD BEROR NOG PÅ ATT HAN ÄR SVERIGES ENDA RIKTIGA "KRIGSHJÄLTE". HAN HAR BLIVIT EN MESSIASGESTALT I ETT LAND SOM INTE VAR MED I KRIGET. ATT STÖRTA EN SÅDAN MYT ÄR MYCKET SVÅRT.

SCHILLERS TEORI ÄR ATT WALLENBERG GREPS SEDAN SOVJETS SÄKERHETSPOLIS ANSETT DET KOMPROMETTERANDE ATT WALLENBERG I SITT ARBETE MED ATT RÄDDA UTRÖTNINGSHOTADE JUDAR I UNGERN TVINGADES FÖRHANDLA MED NAZIST-KORYFEER.

- UD BÖPDE REDAN 1945 ANALYSERAT WALLENBERGS GRIPANDE FÖR ATT FÖRSTA ALLVARET I HANS SITUATION. MEN DA VÄGDE INTE REGERINGEN INGRIPA SÄRSKILT KRAFTFULLT UTAN LÄT TIDEN GÅ TILLS WALLENBERG FÖRMODLIGEN MÅNT ATT DÖ 1947, SÄGER SCHILLER.

WALLENBERGS FÖRSVINNANDE BLEV ETT VAPEN I DET KALLA KRIGET. UNDER VISSA TIDER HAR INTRESSET FÖR WALLENBERG SVALNAT. MEN DA SPÄNNINGEN ÅTER STIGIT MELLAN ÖST OCH VÄST HAR WALLENBERGSAFFÄREN ÅTER DYKT UPP, SÄGER SCHILLER.

- DET NYVÄNNADE INTRESSET FÖR WALLENBERG NOG DE SÄRASTE ÄREN

WALLENBERG ANVÄNDS NU FÖR ATT
HJÄLPA OPPOSITIONELLA I SOVJET OCH JU-
DAR SOM VILL UTVANDRA FRÅN SOVJET.

- WALLENBERG HAR BLIVIT EN HELGON-
LEGEND. HAN KÄMPADE MOT DET OYDA,
NAZISM OCH KOMMUNISM, OCH REPRE-
SENGERAR DET GODA.

- JAG TYCKER ATT DET ÄR OSNYGGT ATT
WALLENBERGS PERSONLIGA TRAGISKA ÖDE
UTNYTTJAS AV PERSONER FÖR POLITISKA
SYFTEN, SÄGER SCHILLER.

- SKALL MAN ANGRIPA SOVJET, VILKET
ÄR VÄL MOTIVERAT MED HÄNSYN TILL BE-
HANDLINGEN AV MINORITETER OCH OLIK-
TÄNKANDE I SOVJET, SKALL MAN INTE
GÖRA DET MED HJÄLP AV MYTBILDNING.
DET FINNS TILLRÄCKLIGT MÅNGA DAGSAK-
TUELLA VITTNESMÅL OM FÖRTRYCK I SOV-
JET UTAN ATT MAN BEHÖVER GRÄVA I
WALLENBERGS TRAGISKA ÖDE, SÄGER
SCHILLER.

LARS HELLERSTEDT

AND
KL 13.12 0131 RADER

TT 1 27 0115 WARD.

LUND (TT)

LANDSTINGSFÖRBUNDETS ORDFÖRANDE,
KURT WARD (S), PLANERAR ATT LÄMNA
SITT UPPDRAG SOM LANDSTINGSRÅD I
OPPOSITIONSSTÄLLNING VID MALMÖHUS
LÄNS LANDSTING FÖR ATT I STÄLLET PÅ
HELTID ÄGNA SIG ÅT ARBETET SOM FÖR-
BUNDSORDFÖRANDE.

WARD TÄNKER DOCK BEHÅLLA SINA
UPPDRAG SOM LANDSTINGSLEDAMOT OCH
LEDAMOT AV M-LANDSTINGETS FÖRVALT-
NINGSGRUPP.

DET ÄR AV TIDSSKÄL SOM KURT WARD
VILL AVSÄGA SIG POSTEN SOM LANDS-
TINGSRÅD, EN POST SOM HAN HAFT I 15
ÅR.

ORDFÖRANDESKAPET I LANDSTINGSFÖR-
BUNDET KRÄVER ALLT MER TID. DET ÄR
BARA NIGON DAG I VECKAN SOM HAN
KAN VARA PÅ SIN ARBETSPLATS VID
LANDSTINGET I LUND.

I HÖSTAS LÄMNADE WARD OCKSÅ POS-
TEN SOM STYRELSELEDAMOT I LEKMANNA-
STYRELSEN FÖR LÄNSTYRELSEN I MALMÖ-
HUS LÄN.

KURT WARD VALDES TILL ORDFÖRANDE I
LANDSTINGSFÖRBUNDET VÅREN 1990. HAN
HAR EN GÅNG TIDIGARE VARIT ORDFÖ-
RANDE I LANDSTINGSFÖRBUNDET, ÅREN
1971-77.

HEM SOM SKALL EFTERTRÄDA HONOM
SOM LANDSTINGSRÅD ÄR INTE KLART.
WARD TILLHÖR HÖGANÄS/HELSINGBORGS
VALKRETS INOM M-LANDSTINGET.

NM MÖ 2 OE
KL 13.15 0037 RADER

TT 1 28 0115 PROGR ÄNDR.
PROGRAMÄNDRING LÖRDAG 17/1:

ALTERNATIV 1.

P 3 19.07-21.00 SPORTRADION MED
MASTERSLUTSPEL I TENNIS I NEW YORK.

20.00 NYHETER.

SPINNRÖCK OMPLACERAS TILL 15.00. UT-
GÅR: MELODIRADIO.

ALTERNATIV 2.

P 3 21.00-23.00 SPORTRADION MED
MASTERSLUTSPEL I TENNIS I NEW YORK.

GAMMELDANS OMPLACERAS TILL KL
20.30. UTGÅR: ELDOORADO. NÅR TENNISEN
ÄR SLUT: MELODIRADIO. AVSROT KL 23.00
FÖR NYHETER. VÅDER.

LA
KL 13.21 0017 RADER

TT 1 29 0115 PROGR ÄNDR.

TORSDAG 15/1 P 3

3.30-5.30 SPORTRADION MED MASTERS-

SLUTSPEL I TENNIS I NEW YORK.

5.00 NYHETER. VÅDER.

5.30 MORRONPASSET.

FREDAG 16/1 TV 1

10.00-10.05 SWITCH ON 16, ÅK. 3.

FREDAG 16/1 TV 2-

10.30 SHOWTIME . . .

19.10 GRÄZEN OCH HJULBEN.

AMERIKANSK KORTFILM.

19.20 REGIONALA . . .

20.00 HR EHRENNARK . . .

20.45 PÅ KARELSKT VIS.

FINLAND. DJUDER PÅ EN FRISK OCH FART-

FYLLED FOLKDANS FRÅN SKOGARNAS OCH

SKOGARNAS KARELEN.

21.00 VEM VET VAR . . .

FREDAG 16/1 P 3

22.30 SPORTRADION MED MASTERSLUTSPEL

I TENNIS I NEW YORK.

23.00 NYHETER . . .

LÖRDAG 17/1 TV 1

0.00 GO'HORRON SVERIGE . . .

10.00 LASTEN TV: LEMPEÄ KYHKYKEN.

BARN-TV: DEN VÄNLIGA DUVAN.

EJ TEXTAT PÅ SVENSKA.

10.10 OLYMPIATALVI 1980.

OS-VINTERN 1980.

EJ TEXTAT PÅ SVENSKA.

10.55 YKKÖSKANAVA . . .

LÖRDAG 17/1 TV 2.

10.30 MUMINDALEN MITT I VÄRLDEN.

MARGARETA STRÖMSTEDT IERATTAR OM

TOVE JANSSONS FÖRFATTARSKAP.

10.40 MUMIN OCH HAVET.

UTRIKESDEPARTEMENTET PB	Ärende:
Kopia till: Kabs/ Bitr Kabs Polch Pol 1 XXXX	Åtgärd: (se regler på blankéttkopia) 1981-04-13 Pol 1 Mossberg/AM Chiffer t Washington.

P	2	Eu
---	---	----

SVENSK WASHINGTON 1981-02-04

Pol

CABINET STOCKHOLM

FOER POL I OCH ESK-GRUPPEN ANG. WALLENBERG.

EFTER ATT HA FUNDERAT NAAGOT UNDRAR JAG INTE OM VI BOER LAATA
 DETTA BERO, DAA JU UTRIKESMINISTERN FAKTISKT UTTALAT SIG I DEN
 AKTUELLA RIKTNINGEN. DET SKULLE VÄL VERKA NAAGOT ANSTRAENGT OM
 JAG RINGDE MRS MOYNIHAN, SOM JAG INTE KAENNER, FOER ATT FRAMFOERA
 INNEHAALLET ERT OVANCIT. OM JAG DAEREMOT TRAEFFAR HENNE APROPOS,
 SKALL JAG INTE UNDERLAATA ATT KOMMENTERA SAKEN. RAPPE HAR JU
 F.OE. OCKSAA TILL KAMPELMAN FOERKLARAT DET HELA.

WACHTMEISTER

bill,

4 FEB 81 10 03

63:A 57

P 2 Eu I

(A)

Biblioteket, Runestam, GN
66 U 1981-02-04

✚
10590D UDSTH S
SVENSK 201290F SVENSK PARIS
1981-02-03

CABINET
STOCKHOLM

BRAADSKANDE

NR 57. FRAAN PRESSAVD. FOER BIBLIOTEKET.

FOER OEVERSAETTNING TILL FRANSKA AV WALLENBERGDOKUMENT
BEHOEVER VI VETA BENAEMNINGEN PAA BESKICKNINGARNE I BONN
OCH WIEN 1950.

TACKSAM TELEXBESKED.

AASTROEM

✚
10590D UDSTH S
SVENSK 201290F

January 30, 1981

Göran:

Here is a first reply
to your query about
Schimkevitsch.

Art Breisky

a. a.
M

WITH THE COMPLIMENTS
OF THE
AMERICAN EMBASSY
STOCKHOLM

29 January 1981

Pol

SUBJECT: WALLENBERG HEARINGS -- PARTICIPANT VISITS
EMBASSY HELSINKI

REF: STOCKHOLM 0395

P2:Eu
INK. UD.

1981-01-29

02-04

1. CONFIDENTIAL - ENTIRE TEXT.

2. ON JANUARY 26 PROFESSOR MARVIN W. MAKINEN REQUESTED AN APPOINTMENT TO MEET WITH THE CHARGE. MAKINEN HAD ATTENDED THE WALLENBERG HEARINGS IN STOCKHOLM AND HAD COME ON TO HELSINKI TO LECTURE AT THE UNIVERSITY OF HELSINKI FOR TWO DAYS IN HIS FIELD OF BIOPHYSICS.

3. MAKINEN MET WITH CHARGE DURING THE MORNING OF JANUARY 27. EMBASSY HELSINKI AT THAT POINT HAD NOT RECEIVED REFTEL. MAKINEN BEGAN THE CONVERSATION BY STATING THAT HE HAD BEEN A PRISONER IN THE SOVIET UNION DURING THE EARLY '60'S. CHARGE RECALLED THAT MAKINEN'S RELEASE IN 1963 COINCIDED WITH CHARGE'S ASSIGNMENT TO SOVIET DESK AND HE RECALLED THE CASE WELL.

4. MAKINEN SAID THAT DURING THE WALLENBERG HEARINGS A FRENCH CITIZEN NAMED SCHIMKEVITSCH (SPELLING TAKEN FROM REFTEL) CLAIMED TO HAVE SEEN WALLENBERG WHILE A PRISONER IN THE SOVIET UNION. ACCORDING TO MAKINEN, SCHIMKEVITSCH WAS RELEASED AND TRAVELED THROUGH HELSINKI ON THE WAY TO STOCKHOLM, PROBABLY IN MARCH 1958. HE RELATED THAT SCHIMKEVITSCH SAID HE STOPPED OF AT THE FRENCH EMBASSY IN HELSINKI BUT THAT THE AMBASSADOR WAS NOT THERE AND NO ONE WAS WILLING TO ASSIST HIM. HE THEN EITHER WENT TO OR MET SOMEONE FROM THE AMERICAN EMBASSY. THIS PERSON SCHIMKEVITSCH DESCRIBED AS "A RUSSIAN DEFECTOR" OR A RUSSIAN EMPLOYEE IN PROBABLY A JANITORIAL OR SERVICE-TYPE POSITION. THIS PERSON APPARENTLY PROVIDED HIM WITH MONEY AND SCHIMKEVITSCH, ACCORDING TO MAKINEN, ALLEGES THAT HE SIGNED SOME KIND OF RECEIPT.

5. MAKINEN ASKED IF THERE WAS ANY WAY THE EMBASSY COULD VERIFY THIS STORY. HE SAID THAT SCHIMKEVITSCH HAD MADE OTHER STATEMENTS DURING THE HEARINGS AND THAT IF THIS STORY ABOUT HELSINKI COULD BE VERIFIED, IT MIGHT REFLECT ON THE ACCURACY OF OTHER RECOLLECTIONS.

6. CHARGE SAID THAT IT WAS UNLIKELY THAT THERE WOULD STILL BE A RECORD AT THE EMBASSY OF SUCH AN INCIDENT WHICH ALLEGEDLY OCCURRED ALMOST 23 YEARS AGO. CHARGE ALSO

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

ATTENTION
SHIFT
C. CHV
OF THE

NOTED THAT ANY INFORMATION ABOUT THE WALLEMBERG MATTER WOULD, OF COURSE, HAVE TO COME FROM THE DEPARTMENT OF STATE. MAKINEN SAID HE UNDERSTOOD THAT, BUT SINCE HE WAS IN HELSINKI HE WANTED TO PASS THIS INFORMATION ON FOR WHATEVER IT WAS WORTH. MAKINEN GAVE HIS ADDRESS AS: DEPARTMENT OF BIOPHYSICS AND THEORETICAL BIOLOGY; UNIVERSITY OF CHICAGO; 920 EAST 58TH STREET; CHICAGO, ILLINOIS 60637.

7. COMMENT: THE FRENCH EMBASSY IS DIRECTLY ACROSS THE STREET FROM OUR EMBASSY. SUCH FOREIGN SERVICE NATIONAL PERSONNEL RECORDS AS WE HAVE DO INDICATE AT LEAST ONE EMBASSY EMPLOYEE DURING 1958 WHO HAD A RUSSIAN LAST NAME ALTHOUGH HE WAS A FINNISH CITIZEN. THAT PARTICULAR EMPLOYEE LEFT THE EMBASSY SERVICE MORE THAN FIFTEEN YEARS AGO. THERE ARE NO EMBASSY RECORDS THAT PERTAIN TO THE INQUIRY. END COMMENT. FRY

BT

#0389

RECEIVED
DEPT OF STATE
JAN 10 1960
AMEMBASSY STOCKHOLM

DEPT OF STATE
JAN 10 1960
AMEMBASSY STOCKHOLM

CONFIDENTIAL

M

Avgående telegram

EXP. 810204 FB 1510	Dnr	Avd Grupp Mål
---------------------------	-----	---------------

P2 E4

CABINET STOCKHOLM 1981-02-04

SVENSK PARIS

(A)

66. EDERT 57 FOER PRESSAVD FRAAN BIBLIOTEKET.

1. I WIEN FANNS 1950 EN LEGATION (AATERUPPRAETAD 1947 SEDAN SVERIGE ERKAENT OESTERRIKE 1946).
2. TILL KOELN-BAYENTHAL FOERLADES 1950 "SVERIGES REPRESENTATION HOS DEN ALLIERADE HOEGA KOMMISSIONEN I FOERBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND." KOMMISSIONEN HANDLADE DEN TYSKA FOERBUNDSREPUBLIKENS FOERBINDELSER MED FRAEMMANDE MAKTER ENLIGT OCKUPATIONS-STATUTERNA FOER VAESTRA TYSKLAND.

CABINET+

CABINET STHLM KL. 14.58

BIBLIOTEKET, RUNESTAM, GN

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1981-02-02

P 2

1981-10-26 Pol 1 MM/AM
Hbr Berg-tit. u/GB

Departementsrådet Göran Berg
Utrikesdepartementet

33

INKOM UD		
1981-02- - 5		
AVD.	GR.	MÅL.
D	2	En I

✓ Wallenberg-ärendet
(1 bil)

Broder,

./.

I anslutning till mitt handbrev den 1981-01-28 rörande uttalande av Arvid Gulentz får jag tillägga att enligt vad denne sedermera meddelat oss, tidpunkten för hans tolkning av förhören med Raoul Wallenberg torde ha varit någon period mellan januari och augusti 1945. Ytterligare preciseringar hade Gulentz icke.

Hjärtligaste hälsningar
Din kusin
John W.

John Wingstrand

CHM

Berg d. 81-02-02 (Pol) M & Lu
3330 Helmstedt den 28.1. 1981

BW.!

Politschen in die "Lubjanka"

Ärade Exellenzen !

Med Anledning av Eder Fråga i Edert Brev till mig,beröende av min dåtida tvungna upplaga att översätta Språken, vid de dåtida förhörs-metoderna av NKVD. kann jag i Dag bara meddela,att jag på alla vis som jag hade möjligheter till,utan att de förbrytarna dåtida,kunde komma bakom mig,gjorde vad jag kunde.

Ihnen sehr geehrter Exellenz

Meine größte Hochachtung und den Wunsch zum Erfolg in dieser für die gesamte Friedensbewegung,und für die Familie Wallenberg ein Gutes Ende!

Mit vorzüglicher Hochachtung

Ihr A.L.Gulentz

Jag hoppas att få lov att inom min Levanadstid få höra,att jag hade Tillfälle att kunna hjälpa !

PS.

Ärade Exellenzen !

Till Eder peronliga Information över min Person: Jag skjelv war Skolelev i Stockholm/Söder Götgatan 58 St.Eriks Kath.Skolan-Internats-Gymnasium.under den dåtida Biskoppen Josef Müller. Jag hade Äran att deltaga vid Bossättningen av dåtida Svenska Drottningen Viktoria.

Ärutöver,hade jag tillfälle och äran,att få lov att lära känna Hans Majistät konungen Gustav den Femte Adolf på Särö. Även i dag,är detta en Ära för mig.

(Min Moder hade Sommargrundstycke där.)

Med vänliga Hälsningar till Eder Exellenz

Avsändningsort

Pol 1, Mossberg/bm

Ärende

Datum

1981-02-05

Avd

P

Grupp

Z

Mål

Eu I

Adress

Svensk WASHINGTON

Text

Dnr Från Pol 1 re Wallenberg.

Ingen invändning ert ovancit.

CABINET

Pol Z

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
GO					
Kopia till: Kabs Polch Polch Pol 1 UXX Jödahl	Atgärd: (se regler på blankettkopia) <i>hinder 07</i>	<table border="1"> <tr> <td>P</td> <td>2</td> <td>Eut</td> </tr> </table>	P	2	Eut
P	2	Eut			

SVENSK HELSINGFORS 1981-02-06

CABINET STOCKHOLM

*Utläget 10/2
om 07*

Pol

FOER AMBASSADOEREN OLE JOEDAHL. HBR JOEDAL-SUNDBERG SENAST 1980-12-18 ANG WALLENBERGMATERIALET AABEROPAS.

ANDEN OMBADS IGAAR KOMMA UPP PAA UTRIKESMINISTERIET FOER BESKED I AERENDET. HAN TOGS EMOT AV BYRAACHEFEN ANTTI LASSILA PAA POLITISKA AVDELNINGEN. DENNE KONSTATERADE ATT UM ANSER ATT DET NU AKTUELLA MATERIALET AER AV ANNORLUNDA KARAKTAER AEN FYRTIOTALS-MATERIALET. MED TANKE PAA DESS OEMTAALIGA KARAKTAER VILLE MINISTERIET ATT DET I SIN HELHET SKULLE FOERBLI HEMLIGT OCKSAA FRAM-DLES.

ANDEN FRAAGADE, FOER UNDVIKANDE AV MISSFOERSTAAND, VID SAMTALETS SLUT OM DET VERKLIGEN VAR MINISTERIETS OENSKAN ATT INGEN DEL AV DEN OEVERLAEMNADE DOKUMENTATIONEN FRAAN FEMTIO- OCH SEXTIOTALET OFFENTLIGGJORDES. HAERPAA SVARADE LASSILA ATT MINISTERIET HELST SER ATT DET BLIR SAA MEN ATT MAN AER SAERSKILT ANGELAEGEN OM ATT DET MATERIAL DAER DEN FINSKA UTRIKESFOERVALTNINGEN FIGURERAR, BL. A. FREIJS KONTAKTER, INTE OFFENTLIGGOERS. LASSILA UNDERSTROEK VID SAMTALET ATT POLCHEFEN TOERNUDD INSTRUERAT HONOM ATT FRAM-FOERA BESKEDET.

ANDEN TOG EMOT BESKEDET UTAN YTTERLIGARE KOMMENTARER AEN ATT DETTA SNARAST SKALL VIDAREBEFORDRAS TILL VEDEROERANDE I STOCKHOLM.

SUNDBERG

Goulag

→ soldats punis pour n'avoir pas su enfoncer la ligne Mannerheim. Mais il y avait aussi la mémoire orale du bagne. C'est ainsi que j'ai été au courant de la visite, en 1929, de l'écrivain Maxime Gorki — un ami de ma mère — à la tête d'une prétendue commission d'enquête sur la construction par les forçats du canal de la mer Blanche. Toute une mise en scène avait été élaborée avec des soldats déguisés en prisonniers enthousiastes.

— *Comment avez-vous vécu l'offensive allemande de 1941 ?*

— Entre un Allemand qui tue et un Russe qui tue, où était pour nous la différence ? Dans les camps proches du front, quand les camions manquaient pour évacuer les détenus, on les liquidait. Avant la guerre, déjà, quand arrivait d'un coup un flot trop important de prisonniers, j'ai compris comment on faisait de la place. Au moment de l'arbitraire antitrotskiste, chaque matin, par ordre alphabétique, il y avait un lot de fusillés. J'ai ainsi guetté la mort, à travers un soupirail, mais on a raison de ne pas y croire, même quand elle est là : j'avais la chance d'être en queue de liste.

Paradoxalement, il y a eu aussi, pendant la guerre, des accidents heureux améliorant miraculeusement notre régime. Quand, par exemple, par le pont aérien du Grand Nord, on nous a distribué du bacon et du pain blanc, fournitures américaines dont les civils en liberté n'ont jamais vu la couleur.

— *Et la victoire de 1945 ?*

— Elle s'est traduite par un sursaut d'espoir aussi dangereux pour notre équilibre qu'un désespoir trop fort. Il faut aussi savoir économiser ses sentiments. C'est un éternel calcul avec le temps, pour ne pas perdre son identité. Et puis nous n'avons pas tardé à voir affluer les vainqueurs de Berlin, coupables de contacts trop rapprochés avec l'Ouest. Alors tout a recommencé, parfois en pire.

— *Le pire, c'est quoi ?*

— Le « sac de pierres ». Un châtiment réservé aux suspects d'être des meneurs. C'est une sorte de puisard infesté de rats au fond duquel on patauge dans la boue et dans le noir, debout jour et nuit. Des semaines. Des mois. Tu t'ankyloses ou tu t'endurcis, selon le tempérament. Moi, j'ai totalisé ainsi sept ans d'oubliettes. Ça ne s'oublie pas. Mais je n'oublie pas non plus les propositions réitérées du K.g.b., depuis les débuts de ma détention, de me rendre ma liberté... comme agent. Alternées avec des menaces, des punitions, des délits dont on grossissait mon dossier : un mètre de pelures en papier de soie que j'ai entrevues lors de mon départ pour l'exil.

— *Comment survit-on à vingt-sept ans de détention ?*

— En surdéveloppant ses sens, comme les aveugles leur ouïe. On trouve toujours, en cellule, en forteresse ou en camp, des repères signalétiques qui permettent de reconnaître le jour et l'heure, de se faire un agenda de tête. C'est pourquoi je suis formel pour Wallenberg : notre rencontre, c'était peu de jours avant Noël 1947.

« Noël, il m'est arrivé de le fêter en suspendant le seul morceau de sucre disponible par un fil de notre confection sous les châlits et en allant faire chauffer une gamelle d'eau, à nos risques et périls, au pied du mirador. La seule chose qu'on voyait briller vaguement dans le noir comme une étoile, c'était ce bout de sucre dont le reflet dans l'eau suffisait à donner de la saveur à celle-ci. Du moins, nous nous en persuadions. De même, à l'infirmerie, où j'étais en traitement pour un méchant coup de baïonnette à la cuisse après une tentative d'évasion, nous étions convaincus de manger du poulet en mâchant des pommes de terre dégelées sur une plaque de four... »

— *Pourriez-vous raconter une journée dans la vie du bagnard André Schimkewitsch ?*

— « Laissez ici toute espérance », lisait-on à l'entrée de l'enfer de Dante. A l'entrée de l'enfer du Goulag, on devrait écrire : « Laissez ici toute logique. » N'allez surtout pas croire que l'horreur y était quotidienne. Chacun est avide de s'instruire, et les détenus ne se privent pas de s'improviser conférenciers. Il y a toute une vie qui bourdonne et qu'il m'arrive parfois de regretter aujourd'hui. Une immense ruche. J'ai fait mes études supérieures comme ça. Même en travaillant, enchaîné ou non, au fond d'une mine ou d'une carrière. Les bibliothèques déversaient dans certaines geôles de notre « enfer » des cargaisons de bouquins interdits aux Soviétiques en liberté. Nous pouvions avoir accès aux ouvrages les plus dangereux, puisque nous, nous ne l'étions plus. Après la mort de Staline, en 1953, nous avons même vu circuler des appareils photo. La pellicule, on la fabriquait avec la pharmacie du camp. On nous a même projeté des films américains : je me souviens d'une actrice très jolie, Deanna Durbin, notre première image de femme depuis des années... Les autorités pénitentiaires ne pratiquaient pas par principe la douche écossaise. Elles dérangeaient volontairement le train-train de la vie du prisonnier. Ce qui l'obligeait à cacher toujours sur lui les objets qu'il confectionnait. Et on faisait des miracles : d'une arête de poisson, on arrivait à faire une aiguille.

— *Qu'est-ce qui était le plus important pour survivre ?*

— L'essentiel était de ne jamais montrer ses sentiments. Je me souviens de

André Schimkewitsch en 1929, à son départ pour Moscou. Et à son retour en France, en 1958. Le télégramme à sa mère de la secrétaire de l'ambassadeur de France en Union soviétique.

mon interrogatoire à Moscou par Abakoumov, cette créature de Beria devenue après la guerre le grand chef de la police. Par la fenêtre d'un étage élevé, il me montrait le spectacle de la rue : « Tu vois ces passants ? Que crois-tu qu'ils sont ? — Des gens libres. — Non, ce sont des prévenus. Et, ici, il n'y a que des condamnés comme toi. »

— *Mais qu'ont fait, pendant ce temps, votre famille, les autorités françaises ?*

— La diplomatie française ne m'a jamais abandonné, car ma mère a maintenu l'affaire en vie. Mais discrètement. Elle est venue en U.R.S.S. en 1935. On lui a fait savoir que j'étais fusillé. Deux autres fois, on lui a annoncé ma mort. Cette insistance suspecte lui a fait espérer que j'étais vivant. C'est aussi le cas pour la famille Wallenberg.

« Mon beau-père, pensant à une monnaie d'échange, est allé jusqu'à faire le buste de Dzerjinski, le fondateur de la Tcheka. La statue du tchékiste n° 1 pour racheter un prisonnier, c'était l'ironie de cette commande. Mais le buste exécuté est toujours dans la cave. Lipchitz a refusé de le livrer quand il a su que son propre frère

1981-02-02

HP 1

Departementssekreteraren
Mathias Mossberg

Utrikesdepartementet

34

INKOM UD		
1981-02- - 6		
AVD.	GR.	MÅL
P	2	En I

(Pal)

Wallenbergvittne
(2 bil) ✓

Broder,

./. Bifogat l'Express-artikeln om Schimkewitsch samt ✓
./. bandet från deras samtal (någon utskrift gjordes aldrig). Jag har ej lyssnat på bandet, det är väl ändå någon sakkunnig hemma som bör göra det för eventuellt utbyte, förslagsvis kanske Disa Håstad som ju också träffat Schimkewitsch. Hon har uttryckt intresse.

Örjan Berner
Örjan Berner

MB

dré Schimkewitsch
 z lui, à Boulogne,
 ant une sculpture
 son père adoptif,
 Lipchitz.
 us, de g. à dr.,
 père, général
 dramaturge,
 llé à Moscou
 s les purges
 1937 ;
 mère, Berthe,
 use de
 ues Lipchitz ;
 es grands-
 nts,
 int-
 rsbourg.
 901.

salon fréquenté par les dignitaires du régime. Heureux de me voir arriver, il favorisa la prolongation de ma fugue. Pourtant, après une dispute avec ma belle-mère, qui me reprochait de traîner dans les rues, je songeais à rentrer en France. Mon père, lui, me voulait russe. Il m'a placé dans une école, et a retardé les démarches pour mon retour.

« Le 12 janvier 1931, tout bascule ; des policiers m'empoignent et me conduisent à la Loubianka. Je n'ai pas tout de suite compris le sens des interrogatoires, même avec les interprètes. Ils me faisaient parler des gens que je voyais chez mon père et à l'ambassade de France. Plus je leur tenais tête, le nez en sang mais la gueule souriante, plus ils avaient l'air de me prendre au sérieux. Ils ont fini par m'inculper d'espionnage. Article 586.

— *Comment ont réagi votre père et ses amis ?*

— Ils croyaient peut-être encore aux vertus de la « rééducation » et n'ont pas voulu se compromettre inutilement. Sans résultat : mon père et ses amis intouchables ont été fusillés un peu plus tard, lors des purges de 1937.

— *Avez-vous été condamné ?*

— Quatorze fois, avec des rallonges, surtout pour inconduite. Huit tentatives d'évasion, dont quatre ont failli réussir. Dès la première année, je me suis sauvé des îles Solovki, dans la mer Blanche, à 3 000 km au nord de Moscou. On nous y avait envoyés à pied, sous escorte cavalière. J'ai traversé tout le pays jusqu'en Turquie, où l'on est venu me récupérer, en m'attachant à un cheval. Je me suis retrouvé au bagne.

— *C'était quoi, à l'époque ?*

— On était gardés par des taulards, des tchékistes condamnés, au courant de toutes les ruses de prisonniers. C'était donc la loi de la jungle. On peut y survivre, à condition de ne pas se faire abattre par les gardes armés. On apprend vite à tirer nourriture de n'importe quoi, à compter les calories dans le moindre bourgeon, à dormir en marchant, en tournant en rond dans les cellules, à faire du feu en frottant des bouts d'ouate. Jusqu'en 1934, nous, les politiques, on était encadrés et organisés militairement, avec les avantages du régiment : ration de sucre et de tabac. Mais, ensuite, on a tous été réduits au régime du droit commun, mêlés à la main-d'œuvre forcée dont étaient peuplés les camps. Les paysans y passèrent en premier, puis les intellectuels, les ingénieurs. Ensuite, les écrivains. Enfin, les militaires.

— *Vous étiez au courant des événements extérieurs ?*

— Par les vagues d'arrestations. En 1940, on a vu arriver les vaincus de la guerre de Finlande, ces officiers et ces

Goulag

soldats punis pour n'avoir pas su enfoncer la ligne Mannerheim. Mais il y avait aussi la mémoire orale du bagne. C'est ainsi que j'ai été au courant de la visite, en 1929, de l'écrivain Maxime Gorki — un ami de ma mère — à la tête d'une prétendue commission d'enquête sur la construction par les forçats du canal de la mer Blanche. Toute une mise en scène avait été élaborée avec des soldats déguisés en prisonniers enthousiastes.

— *Comment avez-vous vécu l'offensive allemande de 1941 ?*

— Entre un Allemand qui tue et un Russe qui tue, où était pour nous la différence ? Dans les camps proches du front, quand les camions manquaient pour évacuer les détenus, on les liquidait. Avant la guerre, déjà, quand arrivait d'un coup un flot trop important de prisonniers, j'ai compris comment on faisait de la place. Au moment de l'arbitraire antitrotskyiste, chaque matin, par ordre alphabétique, il y avait un lot de fusillés. J'ai ainsi guetté la mort, à travers un soupirail, mais on a raison de ne pas y croire, même quand elle est là : j'avais la chance d'être en queue de liste.

Paradoxalement, il y a eu aussi, pendant la guerre, des accidents heureux améliorant miraculeusement notre régime. Quand, par exemple, par le pont aérien du Grand Nord, on nous a distribué du bacon et du pain blanc, fournitures américaines dont les civils en liberté n'ont jamais vu la couleur.

— *Et la victoire de 1945 ?*

— Elle s'est traduite par un sursaut d'espoir aussi dangereux pour notre équilibre qu'un désespoir trop fort. Il faut aussi savoir économiser ses sentiments. C'est un éternel calcul avec le temps, pour ne pas perdre son identité. Et puis nous n'avons pas tardé à voir affluer les vainqueurs de Berlin, coupables de contacts trop rapprochés avec l'Ouest. Alors tout a recommencé, parfois en pire.

— *Le pire, c'est quoi ?*

— Le « sac de pierres ». Un châtimement réservé aux suspects d'être des meneurs. C'est une sorte de puisard infesté de rats au fond duquel on patauge dans la boue et dans le noir, debout jour et nuit. Des semaines. Des mois. Tu t'ankyloses ou tu t'endurcis, selon le tempérament. Moi, j'ai totalisé ainsi sept ans d'oubliettes. Ça ne s'oublie pas. Mais je n'oublie pas non plus les propositions réitérées du K.g.b., depuis les débuts de ma détention, de me rendre ma liberté... comme agent. Alternées avec des menaces, des punitions, des délits dont on grossissait mon dossier : un mètre de pelures en papier de soie que j'ai entrevues lors de mon départ pour l'exil.

— *Comment survit-on à vingt-sept ans de détention ?*

— En surdéveloppant ses sens, comme les aveugles leur ouïe. On trouve toujours, en cellule, en forteresse ou en camp, des repères signalétiques qui permettent de reconnaître le jour et l'heure, de se faire un agenda de tête. C'est pourquoi je suis formel pour Wallenberg : notre rencontre, c'était peu de jours avant Noël 1947.

« Noël, il m'est arrivé de le fêter en suspendant le seul morceau de sucre disponible par un fil de notre confection sous les châlits et en allant faire chauffer une gamelle d'eau, à nos risques et périls, au pied du mirador. La seule chose qu'on voyait briller vaguement dans le noir comme une étoile, c'était ce bout de sucre dont le reflet dans l'eau suffisait à donner de la saveur à celle-ci. Du moins, nous nous en persuadions. De même, à l'infirmerie, où j'étais en traitement pour un méchant coup de baïonnette à la cuisse après une tentative d'évasion, nous étions convaincus de manger du poulet en mâchant des pommes de terre dégelées sur une plaque de four... »

— *Pourriez-vous raconter une journée dans la vie du bagnard André Schimkewitsch ?*

— « Laissez ici toute espérance », lisait-on à l'entrée de l'enfer de Dante. A l'entrée de l'enfer du Goulag, on devrait écrire : « Laissez ici toute logique. » N'allez surtout pas croire que l'horreur y était quotidienne. Chacun est avide de s'instruire, et les détenus ne se privent pas de s'improviser conférenciers. Il y a toute une vie qui bourdonne et qu'il m'arrive parfois de regretter aujourd'hui. Une immense ruche. J'ai fait mes études supérieures comme ça. Même en travaillant, enchaîné ou non, au fond d'une mine ou d'une carrière. Les bibliothèques déversaient dans certaines geôles de notre « enfer » des cargaisons de bouquins interdits aux Soviétiques en liberté. Nous pouvions avoir accès aux ouvrages les plus dangereux, puisque nous, nous ne l'étions plus. Après la mort de Staline, en 1953, nous avons même vu circuler des appareils photo. La pellicule, on la fabriquait avec la pharmacie du camp. On nous a même projeté des films américains : je me souviens d'une actrice très jolie, Deanna Durbin, notre première image de femme depuis des années... Les autorités pénitentiaires ne pratiquaient pas par principe la douche écossaise. Elles dérangent volontairement le train-train de la vie du prisonnier. Ce qui l'obligeait à cacher toujours sur lui les objets qu'il confectionnait. Et on faisait des miracles : d'une arête de poisson, on arrivait à faire une aiguille.

— *Qu'est-ce qui était le plus important pour survivre ?*

— L'essentiel était de ne jamais montrer ses sentiments. Je me souviens de

André Schimkewitsch en 1929, à son départ pour Moscou. Et à son retour en France, en 1958. Le télégramme à sa mère de la secrétaire de l'ambassadeur de France en Union soviétique.

mon interrogatoire à Moscou par Abakoumov, cette créature de Beria devenue après la guerre le grand chef de la police. Par la fenêtre d'un étage élevé, il me montrait le spectacle de la rue : « Tu vois ces passants ? Que crois-tu qu'ils sont ? — Des gens libres. — Non, ce sont des prévenus. Et, ici, il n'y a que des condamnés comme toi. »

— *Mais qu'ont fait, pendant ce temps, votre famille, les autorités françaises ?*

— La diplomatie française ne m'a jamais abandonné, car ma mère a maintenu l'affaire en vie. Mais discrètement. Elle est venue en U.R.S.S. en 1935. On lui a fait savoir que j'étais fusillé. Deux autres fois, on lui a annoncé ma mort. Cette insistance suspecte lui a fait espérer que j'étais vivant. C'est aussi le cas pour la famille Wallenberg.

« Mon beau-père, pensant à une monnaie d'échange, est allé jusqu'à faire le buste de Dzerjinski, le fondateur de la Tcheka. La statue du tchekiste n° 1 pour racheter un prisonnier, c'était l'ironie de cette commande. Mais le buste exécuté est toujours dans la cave. Lipchitz a refusé de le livrer quand il a su que son propre frère

avait été fusillé. Toujours en douce, ma mère, elle, remuait ciel et terre. Elle est entrée en rapport avec le général Catroux, avec Joxe au Quai d'Orsay, avec les ambassadeurs en poste à Mos-

Dans quelles conditions avez-vous été libéré ?

— A la suite des soulèvements provoqués dans des régions entières par l'arrivée des partisans ukrainiens parmi 20 à 30 millions — qui sait ? — de nous du Goulag, Khrouchtchev a brusquement lâché du lest, en 1956-1957. Il fallait voir les trains bondés de bagnards libérés : la police n'osait pas monter vérifier les papiers.

« On m'a fait revenir d'une forteresse du Kazakhstan en décembre 1957. Je me suis fait passer pour un Russe, et j'ai feint d'accepter le « minus », c'est-à-dire l'exil loin de Moscou. En fait, j'ai regagné Moscou par l'un de ces trains où les policiers ne s'aventureraient pas, et j'ai bénéficié de la chaîne de solidarité suscitée par la sortie massive des camps. D'abord, pour faire lever mon interdiction de séjour en obtenant de la main du procureur mili-

taire un certificat provisoire de « réhabilitation de citoyenneté ». Ensuite, en appelant ma mère d'une cabine téléphonique : par chance, notre numéro parisien n'avait pas changé. Je ne savais même pas qu'elle avait passé toute la guerre aux États-Unis avec mon beau-père, qui me croyait disparu à jamais. Quel choc ça a été ! Avant que la communication ne soit coupée et que la police locale ne m'arrête, j'ai eu le temps de lui dire de m'écrire poste restante.

« J'ai profité de la rivalité des polices pour regagner ma planque. Ma mère m'a adressé un télégramme, que j'ai pu retirer le 4 janvier 1958, et elle a fait intervenir l'écrivain Ilya Ehrenbourg, auteur du premier roman sur la déstalinisation, « Le Dégel », que Khrouchtchev encourageait alors. Pendant ce temps, débutait un nouveau marchandage avec les autorités, qui me proposaient un passeport soviétique. Mais j'ai tenu bon jusqu'à ce qu'un général me convoque et sorte enfin de mon dossier mon passeport d'adolescent, auquel on avait donné un coup de fer. Il m'a dit : « Bon, on va vous rendre votre nationalité. » Je n'ai pas cillé. J'ai pris le document comme si tout cela était parfaitement normal. Quand j'ai quitté le bureau du général, il m'a semblé que ses yeux me suivaient derrière les rideaux de la fenêtre. Je ne me suis pas retourné. J'ai flâné pendant trois heures sans parler à per-

sonne, en essayant de garder mon calme. Je n'ai craqué qu'en retrouvant les copains dans ma planque.

— *Et vous n'aviez pas de contacts avec l'ambassade ?*

— Surtout pas avant. Chat échaudé craint l'eau froide. Mais, avec mon vieux passeport en poche, j'ai foncé, tête baissée, dans l'estomac du factionnaire de garde à l'entrée, et tout le monde s'est précipité à ma rencontre. La secrétaire de l'ambassadeur Maurice Dejean était en correspondance avec ma mère. J'ai lancé une phrase mélo, du genre : « Maintenant, je peux mourir, enveloppé d'un drapeau tricolore. » En fait de service militaire, j'étais resté vingt-sept ans entre deux fusils. On a organisé en mon honneur un grand dîner, auquel je n'ai pas touché, car je ne savais plus comment me comporter à table.

— *Vous avez tardé à vous faire rapatrier.*

— Pendant deux mois, j'ai exploré toutes les éventualités, pour ne pas risquer un retour de manivelle. J'ai choisi de sortir en train par la Finlande, le 14 mars 1958, en payant mon voyage comme un touriste, mais avec un cou-teau en poche, arme dérisoire, au cas où... Un homme d'affaires d'origine grecque, Stamoglou, avec qui j'avais sympathisé à l'hôtel Métropole à Moscou, m'a ménagé un rendez-vous à Stockholm, où j'ai fait ma première déposition au sujet de Wallenberg, entre le 18 et le 20 mars. J'ai eu droit à un voyage royal par le chemin de fer.

— *Comment avez-vous trouvé Paris, le 23 mars 1958 ?*

— Moins changé que depuis ces vingt dernières années. Mais atteint de « gargantisme ». J'ai été frappé par la floraison des restaurants, l'importance de la « bouffe ». Et aussi par l'abâtardissement de la langue. J'avais l'impression de m'exprimer en vieux français. J'ai dévoré tous les journaux que ma mère avait plus ou moins empilés dans sa cave pendant vingt-sept ans. Au bain, je n'avais survécu que pour revoir ma mère. Je n'ai vécu que pour elle, jusqu'à sa mort en 1972.

— *Mais pourquoi ces vingt-trois ans de silence ?*

— Parce que mes seuls amis, mes seules amours, je les ai laissés là-bas, en Union soviétique, et qu'ils auraient pu pâtir de mes révélations. Ici, je suis un citoyen sans droits, sans autre richesse que mes souvenirs. On m'a volé ma vie. Ça devait être inscrit quelque part dans mes gènes.

André Schimkewitsch pouffe dans sa moustache jaunie par le tabac : « Considéré au départ comme enfant mort-né, je n'ai cessé d'échapper à la mort. Je me suis échappé de l'Etat-goulag. Mais échappe-t-on à son destin ? »

JACQUES DEROGY ■

Copyright © 1981 L'Express

1981-02-03

1981-10-26 Pol 1 MM/AM

Departementsrådet Göran Berg

Hbr Berg-tit. u/GB

UTRIKESDEPARTEMENTET

STRÄNGT FÖRTROLIGT

17

INKOM UD		
1981-10-26		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eu ^I

Wallenberg-ärendet; samtal med litauern Sakalys

Broder,

Som Du bad mig om i särskild ordning den 23 januari 1981 hade jag igår ett samtal med litauern Vlada Sakalys som jag fick tag på genom Mr. A. Simutis, Consul General of Lithuania. Förra året kunde jag som bekant inte få kontakt med Sakalys. Denne höll sig då undan och lät då endast meddela att han inte hade något nytt att säga oss utöver de uppgifter han lämnat till polisen i Sverige. Sakalys adress, där jag uppsökte honom, är f.n. Highland Boulevard 361, Brooklyn, telefon (212) 235-0724. Det är ett slags litauiskt kulturcentrum med kyrklig anknytning.

Under hänvisning till den berättelse som Sakalys avgav inför RPS gjorde han nu en viktig justering. Boris Mensjagin, som han hade delat cell med 1964 och som personligen sagt sig ha träffat Raoul Wallenberg, hade inte avlidit 1969 eller 1970 som Sakalys uppgav i Haparanda utan var enligt vad han förstått fortfarande i livet. Detta hade Sakalys erfarit vid samtal med dissidenter efter ankomsten till USA. Han kunde inte på rak arm säga vem han hört det från. Det kunde vara Edward Kusnetsov, för närvarande i Israel, Balashov som hade varit i Vladimir samtidigt som Sakalys eller eventuellt Alexander Ginsburg. Troligen var det någon i kretsen av de dissidenter, bland dem Ginsburg, som fick lämna Sovjetunionen för ett par år sedan i utbyte mot en rysk spion. Såvitt han visste var Mensjagin kvar i Sovjetunionen, troligen i den nordöstra delen av europeiska Ryssland någonstans på landsbygden, eventuellt i närheten av Gorkij. Han var frigiven från fängelset men hade inte rätt att resa obehindrat. Sakalys skulle söka ta reda på genom sina kontakter var Mensjagin befinner sig och meddela mig. Det kunde taga tid - han kunde inte lova att det skulle kunna ske ens inom en månad - men han skulle underrätta mig så snart han hade något att säga därom.

Utöver vad han sade vid förhöret i Haparanda nämnde Sakalys att Wallenberg enligt Mensjagin skulle ha dömts för spioneri.

Sakalys hade i Vladimir också talat med en annan medfånge vid namn Orlov, som sagt att han i Vladimir träffat på en svensk, sannolikt Wallenberg. Orlov hade kommit till Vladimir först 1953. Orlov var numera död. Orlov hade suttit i Vladimirs specialfängelse. Dessförinnan hade han varit i Zolotoustje i Ural. Han hade dömts till 25 års fängelse 1945 efter att tidigare ha varit polischef. Det var emellertid ytterligare en indikation på att Wallenberg var i Vladimir efter 1953.

Om sig själv berättade Sakalys att han var född den 9 februari 1942 i Vilna och att han fängslades för antisovjetisk propaganda vid 19 års ålder. Han hade därefter tillbringat sammanlagt 15 år i ryska fängelser och fångläger, 1961-67 i Mordovia och Vladimir, 1969-73 i Litauen och 1973-78 i Litauen, Arkangelsk och Kazakstan. 1973-75 satt han två år i ensamcell i Vilna varvid KGB försökte förmå honom att samarbeta som informatör. Han frigavs den 1 juni 1978 och begav sig då tillbaka till Vilna och ägnade sig åt underjordisk antisovjetisk verksamhet. I slutet av maj 1980 förhördes han av myndigheterna och väntade att bli arresterad ett par dagar senare. Han gav sig då iväg från Vilna tillsammans med en kamrat för att taga sig över gränsen till Finland via Leningrad. Han lyckades därmed, men däremot inte hans kamrat som vände vid gränsen.

I Förenta Staterna uppehåller han nära kontakter med andra dissidenter.

Som Sakalys från sin fängelsetid sade sig väl känna till också Mordovia där han suttit bl. a. i Camp II tillsammans med Edward Kutsnetsov visade jag honom texterna till Lena Kaplans tre vittnesmål från Wallenberg-hearingen (tel 4IU 1981-01-23) för att höra hans kommentarer särskilt till vittnesmålet under tertio. Han framhöll att detta innehöll en rad felaktigheter och på honom verkade vara rena nonsens. Inte heller de andra vittnesmålen som han ögnade igenom ansåg han gjorde något trovärdigt intryck. Han tyckte snarare att de verkade tillkomna av personer som ville ge sken av att sitta inne med informationer och därigenom göra sig intressanta.

Personligen gjorde Sakalys ett mycket gott och fast intryck. Jag är övertygad om att han vill göra allt han kan för att hjälpa oss.

Dim Klinge

Bengt Friedman

Bengt Friedman

1981-03-03
Pol 1 Mossberg/bm
Tel tit nr 16

10590A UDSTH STUMZ

SVENSK DUBLIN 1981-02-06

CABINET
STOCKHOLM

6 FEB 81 17 25

26:A 17

P 2 EU

Pol

17. ANG RAOUL WALLENBERG

MED ANLEDNING AV FOERFRAAGNINGAR FRAAN ENSKILDA
VORE VI TACKSAMMA FOER VAEGLEDNING I FOELJANDE
FRAAGOR.

1.
SVENSKA REGERINGENS "OFFICIAL POSITION" TILL
WALLENBERGS OEDE. KAN VI BESVARA DENNA FRAAGA
I ENLIGHET MED ANDRA STYCKET I DEPARTEMENTETS
PRESSMEDDELANDE 1980-01-16?

2.
FULLSTAENDIGA TITELN PAA PER ANGERS BOK. FINNS
DEN PAA ENGELSKA?

*Med Raoul Wallenberg i Budapest
Utsagen från hogsören i Ungern*

MYRSTEN

SVENSK DUBLIN KL 16.20

Avsändningsort

Pol 1, Mossberg/bm

Ärende

Datum

1981-02-06

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu -

Adress

Svensk TEHERAN

B R Å D S K A N D E

Text

Dnr 108 För Leifland från Pol 1 re Wallenberg.

Utrikesministern skall fredag den 13 ds svara på en fråga
i riksdagen om Wallenberg. Här följer utkast till svar.
Tacksam Dina synpunkter.

Cit Utkast till svar.....

.....färdigställande av kopior m.m.

Slutcit

CABINET

Utkast till svar av utrikesministern på fråga av Olle Wästberg i Stockholm om offentliggörande av återstående handlingar rörande Raoul Wallenberg, m.m.

Herr Talman,

Herr Wästberg i Stockholm har frågat mig hur jag avser att fullfölja arbetet för att få Raoul Wallenberg frigiven samt när resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet kommer att offentliggöras.

Den svenska regeringen har som bekant genom åren gjort ~~utomordentligt~~ stora ansträngningar att bringa klarhet i Raoul Wallenbergs tragiska öde. I ljuset av de nya uppgifter som de senaste åren framkommit om Wallenberg har regeringen ytterligare intensifierat dessa ansträngningar. ~~Dessa~~ Under 1979 gjorde Sverige två officiella framställningar till Sovjetunionen rörande Raoul Wallenberg. Under mitt besök i Moskva i maj förra året tog jag än en gång upp frågan direkt med utrikesminister Gromyko. Beklagligtvis fick vi även denna gång samma svar som tidigare, nämligen att Wallenberg avled i fängelse 1947.

Vi har också upprepade gånger tagit upp fallet vid den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensens möte i Madrid, dels i mitt eget inledningsanförande, dels vid flera tillfällen både inom och utom möteslokalerna.

I det budskap jag sände till Wallenberg-hearingen i Stockholm framhöll jag att den svenska regeringen välkomnar alla ansträngningar som kan bringa klarhet i Wallenbergs öde, och att regeringen kommer att granska

all ny relevant information som kom fram under denna hearing.

Vi är nu i färd med att göra detta, med att undersöka alla de ~~olika~~ uppgifter som framlades under hearingen. Den övervägande delen av detta material var sedan länge känt och undersökt av utrikesdepartementet. Vi granskar nu noga allt som kan vara nytt, allt som kan föra saken vidare.

I ljuset av vad våra fortsatta undersökningar kan leda till får vi ta ställning till exakt vilka nya åtgärder som bör vidtagas. Jag kan försäkra att vi inte kommer att lämna någon möjlighet oprövad, och att den svenska regeringen kommer att fortsätta att driva denna viktiga fråga, både bilateralt i våra förbindelser med Sovjetunionen, och multilateralt i de internationella fora som kan vara lämpade härför.

Vad så gäller frågan om offentliggörande av resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet vill jag först erinra om att regeringen i september 1978 uppdrog åt justitiekanslern att genomgå utrikesdepartementets aktmaterial om Raoul Wallenberg och att till regeringen avge rekommendationer om vilka delar av detta material som kan utlämnas. Som ett första resultat härav kunde aktmaterialet från åren före 1950 offentliggöras i januari 1980.

Justitiekanslern har nu avslutat en första genomgång av material från tiden efter 1950. Antalet handlingar från den tiden är flera gånger större än 40-talsmaterialet. En stor del utgörs av handlingar som erhållits från utländska regeringar. Dessa regeringars synpunkter på frågan om offentliggörande håller nu på att inhämtas. När så skett kommer justitiekanslern att avge sin rekommendation till regeringen. Därefter kommer viss tid att krävas för regeringens ställningstagande till denna. Slutligen kommer det tekniska arbetet med färdigställande av kopior, m.m.

UTRIKESDEPARTEMENTET

bj

Ärende:

Kopia till:

Kabs

~~Polch~~

Polch

Pol 1

~~UD~~

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

d. a.
87-03-05
2

P

2

Eu¹

Svensk Teheran

1981-02-08-

Inkom UD

1981-02-08

Cabinet Stockholm

Från Leifland. Re Wallenberg.

Tycker att allmänna uppläggnings och argumenteringen i svaret är utmärkta. Kanske skulle man dock kunna förkorta svaret en smula.

Bundy

skt tē

Stockholm den 6/2 1981

Pol

DOLF A. SWANVICK

Urikesminister Ola Ullsten

Ink. Utamin.

1981 -02- - 9

Raoul Wallenberg har setts i livet
så sent som 1980. Vid har gjorts på
senare tid för att pressa den
ryska regeringen på beaktande
åtminnester som har suttit i ryska
slavtjänst och fångelser har överlevt
lika lång tid som Raoul Wallenberg.

Sedan vill under tecknad önska
dig lycka till i regeringsarbetet.
Jag hoppas att det blir borgerlig
majoritet i riksdagen efter valet
1982. En önskan är att 4% spärren
för partier att komma in i riksdagen
försvinner. Det förstärker demokratin
i Sverige. Din insats inför Malmö-
konferensen ska du ha beröm för
med vänliga hälsningar

STOCKHOLM
POST
BREV

POSTSTAMP 281

SVERIGE 150

Utrikesminister Ola Ullsten
Utrikesdepartementet
Stockholm

AVSÄNDARE:

Carl Frykborn
c/o Berge
Bergvägen 2
182 46 Enebyberg

OPPNÄS HAN

UTRIKESDEPARTEMENTET GO	Ärende:				
Kopia till: Kabs FOUOON Polch Pol 1 INDEX	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) 1981-02-11 Pol 1 Mossberg/bm		P	2	Eu

SVENSK BANGKOK 1981-02-10-
 INKOM UD

CABINET STOCKHOLM

FOER POL I RE WALLENBERG

INTET NYTT FRAMKOM VAART SAMTAL MULLE 1981-02-09. MULLE SAEGER
SIG ALDRIG TIDIGARE VARIT I KONTAKT MED SVENSKA REPRESENTANTER.
 HAN SAEGER SIG ALDRIG HA SETT WALLENBERG, EJ HELLER SAMMANTRAEF-
 FAT MED NAAGON SOM SETT VAAR LANDSMAN. ALLT VAD HAN HOERT OM
 WALLENBERG BASERAR SIG PAA VAD MULLE SJAELV KALLAR RYKTEN.

SOM SIN PERSONLIGA UPPFATTNING MED KAENNEDOM FOERHAALLANDENA
 SOVJETISKA LAEGREN UTGAAR MULLE FRAAN WALLENBERG AVLIDEN.
 MULLE HAENVISAR MERMELSTEIN I FRANKFURT SOM SANNOLIKT INTRES-
 SANTARE KAELLA.

OEBERG

Y871

A. a.
81-02-11
M

SVENSK BRYSSEL 1981-02-10

CABINET STOCKHOLM

(Pol) 10 FEB 81 14 10
16-A 21
BOSQUET 2
EU

21. FOER BERG POL 1 FRAAN SCHOENANDER OM WALLENBERG
ALEXANDER PANINS ADRESS AER 5, ALLEE DE BESQUET, SEVRES,
FRANKRIKE. DU GLOEMMER VAEL INTE ATT GEORGES WILHELM HAER
BRYSSEL UTBETT SIG MATERIAL FRAAN HEARINGEN I STOCKHOLM,
DIT HAN VAR INBJUDEN.

DARDEL

SVENSK BRYSSEL KL14.10

⊕
10590B UDSTH S
21148 SVENSK B

15.12 ☼
10590B UDSTH S
21148 SVENSK B

ORIGINAL TIT
(KOPIER) (T.)

10 FEB 81 15 24

P 2 Eu^L

(Pol)

SVENSK BRYSSEL 1981-02-10

CABINET STOCKHOLM

(Pol) P 2 Eu^I

TJÄNSTE FÖR BERG POL 1, RÄTTELSE VAART 21

GATUADRESSEN TILL ALEXANDER PANIN SKALL VARA:
5, ALLE DE B O S Q U E T

DARDEL

SVENSK BRYSSEL KL15.15

☼
10590B UDSTH S
21148 SVENSK B☼
10590B UDSTH S☼
10590B UDSTH S
32168 SVNSK CH

SVENSK TEL AVIV 1981-02-10

CABINET STOCKHOLM

40. FOER GOERAN BERG, POL I, OM WALLENBERG.

R 18

TACKSAM DU VILLE LAATA SAENDA PROTOKOLL OEVER DEN DEBATT SOM
EV. FOELJDE PAA SVARET I RIKSDAGEN DEN 13 FEBRUARI I WALLEN-
BERGAERENDET.

OERN

SVENSK TEL AVIV KL 10 59
+++++++EE

TELEX STOCKHOLM MOM
10.39 +
10590V UDSTH S
31225 SVENSK B

1981-02-10

P2 Eu I

FÖRTROLIG

Nina Lagergren besöker Genscher

I morse avlade fru Nina Lagergren på egen begäran ett besök hos utrikesminister Genscher på Haga slott. Ambassadör Thomas sade mig efteråt, att fru Lagergren velat i allmänna termer redogöra för läget i Wallenbergärendet sett ur hennes synvinkel. Av särskilt intresse i sammanhanget var att Genscher avser besöka Moskva i slutet av mars månad. Genscher hade enligt Thomas lovat fru Lagergren att nämna ärendet vid sina samtal med Gromyko.

Håkan Wilkens

Ex till:
utrikesministern
kab.sekr.
polchefen
chefen pol I
Gullers

441 MacLaren Street
OTTAWA, Ontario
Canada K2P 2H3

Utrikesdepartementet

Handläggare: Åke O.B. Isaksson

Pa

RIK UTRIKESDEP.		
Dnr.... 671/17		
1981-02-11		
Ans	Öf	Ans
0	2	Eu I

✓ Raoul Wallenberg
(2 bil.)

Bifogat får jag för departementets kännedom
översända en handskriven berättelse på ryska
som överlämnades av en Boris Stern vid personligt
besök på konsulatet i Toronto den 8 januari 1981.
Kopia av konsulatets följeskrivelse närslutes
jämväl.

Kaj Björk
Kaj Björk

1981-11-13, prot I
Ottosson / kw
hbr Ottosson-Lewin

Ots! Enkel och rättvis
inriktad med dr. nr 27
81.02.18 int. 81.02.24/
/kw.

kk

SWEDISH CONSULATE

2201 Eglinton Avenue East
Scarborough, Ontario M1L 2N4
Telephone: (416) 751-6307

Ref. No.

1981-01-14

Mr. Ake Isaksson,
First Secretary,
Swedish Embassy,
441 MacLaren Street,
Ottawa, Ontario.
K2P 2H3

Broder,

With reference to our recent telephone conversation, I enclose
copy of a handwritten story in Russian submitted here on January 8,
1981 by -

Mr. Boris Stern
25 Cedarcroft Blvd.
Apt. #706
Willowdale, Ontario
M2R 2Z3
Tel.: (416) 663-6792

Mr. Stern stated that he arrived in Canada with his family, wife,
daughter and son in 1979 from U.S.S.R. and settled in Hamilton
where he got employment as a steel worker until laid off in 1980.

He further stated that he worked as a journalist in Kaliningrad and
that he met Raoul Wallenberg in 1947 while on military duty at an
airport.

He is known to RCMP and considered a bit eccentric but harmless.

The story hopefully might turn out to be of some value to Per Anger.

Yours very truly,

T. Londen

T. Londen:VM

Encl.

(P61) 12 EU

INK. AMEL. OTT. MA		
D. N:o 10/4		
1981-01-14		
AVD. P	GR. R	MAL. Wallenberg

being

Рауль Вальленберг и мы двумя жизнями.
 Одну жизнь он вел ожесточенную борьбу между
 дьяволом и человеком. В этой борьбе победы
 добивался. Но в конечном итоге победителем
 оказался он. Из его стало ^{бессмертным} ~~известным~~ ^{во имя}
 человечества.

Я обращаюсь к Вам, люди живущие со мной
 на нашей чудесной ~~но~~ много страдальней
 планете, где в течение только одной моей
 жизни и жизни всех людей этого века
 проходят события, которые не могут ^{не} ~~возмо-~~
 жать глупых людей.

Главную историю, которую я рассказываю,
 уже много лет не входит из моей памяти.
 В истории человечества до сих пор существуют
 много не изученных белых пятен, не раскры-
 тых подвигов и подлых преступлений.

Может быть история, ^{то} ~~которую~~ ^я ~~я~~ рассказываю,
 сыграет какую-то роль в судьбе тех, которые
 встретятся мне в моей жизни. 45

Четыре года ждали жители Будапешта
 своих освободителей. И когда на улицах
 Будапешта с жестокой злобностью хозяйни-
 чали гунны солдаты, люди прислушивались
 и старались догадаться что же происходило.

Уже была освобождена вся Венгрия.
 Бои шли на подступах Берлина. Аудан об
 этом жителе Будапешта не могли не
 посетовать на своего рода несправедливости
 своей судьбы. Они почти первыми приняв
 на себя огонь войны, первые попали в
 гитлеровскую неволю. А теперь, когда пришли
 "освободители", приходится укрываться в
 подвалах, прятать своих жён и дочерей.
 На одном из Советских военных аэродромов
 не далеко от гор. Иштолар. базировался
 пятидесяти штурмовой авиаполк.
 (Командиром полка был майор Филатов)
 Приземлился военнотранспортный самолёт
 типа "Дуглас". Его пассажирами были
 пять арестованных. Их временно поместили
 на заправочную и тогда прибыли из
 Москвы офицеры разведки. Все из пяти
 арестованных оказались русскими танкистами,
 которые были арестованы в Будапеште.
 Из троих иностранцев в самолёте один
 по национальности Швед, который говорил
 на чистом немецком языке. Он был задер-
 жан в одном из подвалов, где прятались
 семьи венгерских евреев, которых он спас
 во время фашистской оккупации. Из рассказов
 Шведа в заключение, что во время спасения

венгерских гитлеровцев ему подарили броне-
 золотой камень" в память за спасение
 детей и немцев. При аресте у него от-
 няли все документы, деньги и "золотую
 камень". Венгерские немцы проеци
 не арестовывать ихнего друга, который
 так много сделал для них, что он швед,
 а не немец. Он тогда приходил русские
 и что он их друг. Но офицер не слушал,
 а оттолкнув немца от себя, он грубо
 схватил ее за горло, которая обнимала шведа,
 не давала его арестовать. Офицер велел
 своим солдатам выволочь ее и сделать с
 ней, что они захотят. Раздался крик.
 В это время во дворе, где был погнал,
 проходили двое русских танкистов.
 Услышав зов о помощи, спустились в подвал
 и увидели ужасную сцену. Как и другие
 русские солдаты, пытались и убивают
 людей. Русские танкисты, Василий
 Кулишов (фамилию другого не помню,
 назвали заступаться за несчастных.
 Завязалась драка, но силы были неравны.
 Арестовали двух русских танкистов и так же
 убили шведа. С ним был еще
 его шофер, венгр по национальности, но шофер

как-будто отпустили. Несколько дней на-
 ходясь на гауптвахте Швед был в отчаянии.
 Безысходность положения, оказавшись один
 перед страшной машиной, он не мог понять
 за что его арестовали. Он всё надеялся,
 что разберутся и Шведское посольство его освободит.
 Нерусские должны были его задерживать,
 а немцы. Ведь он работал против
 Франции. Находясь на гауптвахте, русские
 танкисты предложили шведу беднать вместе,
 но швед отказался, надеясь, что разберутся
 и его отпустят. Он не чувствовал за собой
 преступления. Его, видно, приняли за немца
 Он не мог объясниться, не зная русский
 язык. Докрощ думались более 10 суток
 с утра до глубокой ночи. Его переодели
 в русскую военную форму. Только брюки и
 шинель дали английскую. После докросса
 приходил в камеру и долго лежал с от-
 крытыми глазами и думал ни с кем не
 разговаривая. На пятые сутки его пере-
 вели в одиночную камеру, где он дол-
 жу был в дверь и кричал: "Их ~~в~~ бин ~~н~~хт
 как дотт, их бин швидт". Его слова
 звучали на немецком языке, только услы-
 шавши его на немецком. Часовой
 был прикладом в дверь и кричал "При-
 замолчи!"

Долго в камере раздавались его крики
 „из бин Нат кайн дейтог“.

В последующие дни, когда его снова
 перевели в общую камеру, он рассказал,
 что он швед и спасал людей от фа-
шизма. Золотая камера, которую пода-
 рила ему венгерская девушка, служила
 ему как портал для связи с бегущими.
 Ему очень нравилось, что ему помогали
~~помощь~~ несчастным людям. При аресте
 у него изъяли бумаги, подтверждающие,
 что он работал в будущем в
 те годы, когда Венгрия была оккупиро-
 вана немцами. Он много рассказывал
 о своей матери, которая жила в
 Швеции, о том, что он сам был много
 раз в опасности помогая переправить
 многих детей в Швецию, где его мать
 оказывала помощь ~~езде~~ в еде в жилье
 и пише. Спустя несколько дней
 Рауль Валленберга и ещё двух иностранцев
 отравили на военном самолёте
 в Москву.

В 1948 году из тюрьмы был освобожден
 * один из моих близких друзей моего отца,
 бывший командир бригады, участник
 Октябрьской Революции Янковский.
 Его судила специальная тройка в Москве.
 Приговорили к расстрелу якобы за
 измену родине. Но его не расстреляли.
 Более 10 лет держали в разных лагерях.
 В конце войны находился на острове
 Врангеле, где чудом выжил.

* В 1947 году на остров прибыло новое по-
 полнение смертников, среди которых
 один был итальянский доктор Николай
 Цодок, а другой ~~швед~~ ^{швед} Рауль
 Валленберг. По рассказу Янковского
 Рауль Валленберг, когда прибыл на
 остров Врангель, выглядел бодрым и
 оптимистически относился к тяжёлым усло-
 виям жизни на острове.
 Первые дни он вставал раньше всех,
 убывал с постели. Но скверное
 питание и тяжёлый труд постепенно
 ослабляли вновь прибывших

Шли месяцы изнурительного труда и голода. Многие заключенные не выдерживали и навсегда остались в мерзлой земле острова Врангеля. Не выдержали и итальянский доктор Николай. Он умер прямо в шахте. Это была большая потеря для всех заключенных. Итальянский доктор был для них единственным человеком, который спасал несчастных от изнурения.

× В 1947 году ^{на} ~~из~~ оставшихся в живых нагнали свиставших списки. Многие отпраздновали в другие места отбывать наказания. Янковского и Рауля Валленберга увезли в Москву. Они были настолько истощены, что старая их поместить

× в тюремную больницу. После выхода из больницы Янковского вызвали на специальную судебную комиссию, где ему объявили, что его помилуют и он сможет покинуть тюрьму. Рауль Валленберга также прослушала специальная судебная

× комиссия, но дальнейшая его судьба Янковский не знает. Находясь еще на острове Врангеля Рауль Валленберг рассказал Янковскому, что золотая каменная слепила ему как связь с венгерскими евреями, которые переправлялись в Швецию. Тогда три добрые следователя у него спрашивали фамилии влиятельных венгерских евреев, ~~которые~~ ^{которые} выехавших из Венгрии при помощи Валленберга.

Каждые 4 дня следователи, которые вели дело Валленберга, заставляли заочно писать свою автобиографию начиная с дня рождения и всех его родственников, где они проживают. Три следствия кроме следователя находились ещё один человек, который ввёл нас в след за Раулем Валленбергом.

Рауль Валленберг начал догадываться, что русские что-то затеяли против него, хотя следователи общались как только следователи закончили его передадут в Шведское посольство. Но его обманули. После следствия без суда его сослали на остров Врангел. На этом рассказ Янковского заканчивается. Когда Янковский писал Катюше в Финляндию, ему сообщали печальную историю его семьи. Его мать погибла в Сибирской ссылке, а два его сына Ян и Эрик отдали свою жизнь в борьбе против французов. ~~Вот так закончилась история Валленберга~~
~~и вот так закончилась история Валленберга~~
Мне ладно. Я никак не мог забыть этого симпатичного человека из Швеции. Но его судьба не обескуражила меня. Все эти годы на своём пути встречались люди, которые рассказывали мне об одном шведском заключённом. Я привожу их рассказы. Может быть, они не полностью соответствуют

мгновения Рауль Вальмбергера. Но я верю, что он жив. Любя жизнь, он дарит жизнь другим. Такой человек не может бесследно потонуть.

Приблизительно в 70ые годы один хорошо знакомый мне камишницградец Владимир Трубников рассказал мне такую историю. Он в 60-70ые годы находился в Магеданской области, где работал охранником в одной из отдалённых посёлков. Кружки ~~водки~~ сапсы, болота и непроходимая тайга. Все зимы кроме охраны был ссылькве. Среди них бывшие немецкие лейтанти-асы, бывшие польские офицеры и даже один швед есть. Эти люди не общаются с внешним миром и думают о своём последнем годе. Когда он мне сказал, что среди ссыльквей был один швед, меня это заинтересовало. Я предложил моему собеседнику, не мешая ему, отвести водку со мной. Трубников никогда не отказывается от такого предложения. Я взял две бутылки московской. Расположились возле одного заросшего можжевельником от зорких глаз.

Трубников повторил мне свой рассказ.
Приведу его дословно.

Перед отъездом из главного посёлка
к нему обратился один бывший немецкий
лётчик-ас и просил его передать письмо
в немецкое посольство в Москву.

Что это за письмо ему обещали.
Священник просит, чтобы на них обратили
внимание и дали возможность уехать
на своей родине. Письмо подписали
несколько человек. Кроме немцев и
появился один швед.
Позднее случилось падение к
Трубникову, сдал свою меховую куртку,
разорвал подкладку и вложил туда
письмо. Куртку он подарил Трубникову.
И дал еще ему мешочек с золотым
песком. Очень просил отдать письмо
шведскому посольству. Трубников
обещал ~~от~~ помочь и будет в Москве
отдать ~~от~~ лично шведскому послу.

Но перед отъездом от этого письма
порвал, побоявшись, что его могут
обследовать и найти также письмо от
был получив 5 лет тюрьмы за нем-
цкое письмо.

Сейчас он ~~считает~~ ^{мечтает} об этом.
 Ему очень тяжело тех людей, ко-
 торые живут словно на другом
 свете. Они потеряли надежду
 увидеть свою Родину и потеряли
 смысл своей жизни. Я спросил
 Трубникова вспомнить ли Шведа, но
 он мне ответил, что он не может
 запомнить иностранных имен.
 Живу в посёлке, где были ссыльные,
 ему не разрешали общаться с ними.
 К ссыльным обращались только
 "Эй франц, Эй поляк, Эй швед".
 В 1945 году я был в командировке
 с одним журнальным центральным
 газетой. Степан Савич Третько.
 Он бывший офицер, участник войны,
 был связан с советской разведкой.
 Как-то разговор зашёл о шведском
 дипломате Раде Валленберге
 Степан Третько мне сказал, что у него
 запланировано написать рассказ об одном
 советском разведчике, который работал
 в следственных органах Америки, как
 двойник. И он мне рассказал об этом

Человеке, которого советские органы
арестовали в Варшаве. Вместо
него послали другого разведчика.
И спросил, какая судьба аресто-
ванного. Он мне ответил, что
обычно ^{таких} расстреливают или они уже
никогда не вернутся ^{домой}.
Вполне возможно, ^{и сказал Гринков} что это шведа
постигла такая участь.
Такова политика в данной ситуации.

В юные годы я часто ходил на советские
рыболовные траулеры. Проходя мимо
далёкой мне страны Швеции, но
близкой мне ставшей судьбой шведского
дипломата, который томился в за-
стенках моей Родины. Я видел
бутылки с записками, думаю, может быть
они доплывут до шведского берега
и там станут известны о судьбе Рауль
Валленберга. Стоя у корма корабля,
я мысленно представлял себе, может
быть, на том берегу стоит поджидавшая
поседевшая женщина и притягивая
своими ~~несохнувшими~~ высохшими от слёз
глазами, взирается в русский корабль

и с мольбой обращается к плывущему
 кораблю: где мой ^(мне) сын?
 Русские, отдайте моего сына.
 Я стою у корма корабля. Мимо
 меня пролетают в свой далёкий
 путь журавли. Может быть,
 журавли достигнут остров
 Врангеля, навсегда сходящих
 там на гибель тысячи безвосточных
 людей. Журавли достигнут
 Русскую землю, поселятся
 в том далёком таёжном посёлке,
 где безвыходно содержится многие
 узники. Журавли к осени вернутся,
 и я стану будто вдвое ближе.
 Но никогда уже не вернётся на
 свою родину узник, похищенный
 на острове Врангеля.

Avsändningsort

Pol 1, Mossberg/bm

Ärende

Datum

1981-02-11

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk BANGKOK

Text

Dnr Från Pol 1 re Wallenberg.

För Er egen information kan nämnas att Mulle hörd av bl.a. Leifland i februari 1957 och finns bl.a. nämnd i andra vitboken. Mot denna bakgrund finner vi det något märkligt att han nu säger sig aldrig tidigare ha varit i kontakt med svenska representanter. Det torde dock näppeligen finnas anledning att ta upp någon dispyt med honom om detta.

CABINET

Departementsrådet Göran Berg

Utrikesdepartementet

50

Pal

KOM UL		
1981-02-12		
GR.	MAL	
P	2	En I

STRÄNGT FÖRTROLIGT

*A. a.
härst Wsh.
per fel.
m
./.*

Wallenberg-ärendet
(1 bil) ✓

Broder,

I anslutning till mitt handbrev till Lars Åke Nilsson 1980-03-27 in fine jämte bilaga får jag meddela att Auswärtiges Amt synes ha lyckats spåra upp Horst Theodor Mülle. Dennes nya adress är Bangkok, såsom framgår av bilagda note. Det riktiga är väl därför att Du ber ambassaden i Bangkok kontakta Mülle. Risk är dock att Mülle av obekanta skäl kanske ej vill träffa någon svensk ambassadrepresentant. Jag föreslår därför att Du i ett brev till Bangkok bifogar kopior av min och departementets långvariga skriftväxling, så att Jean Christophe och hans medarbetare får se varför man kanske? bör gå extra försiktigt fram (se bl.a. chiffer 1979-09-04, skr. 462 A 1979-09-06, hbr Wingstrand-Hirdman 1979-10-02 och 1979-10-03, 1979-10-22, hbr Lars Åke Nilsson - Wingstrand 1979-12-04, remiss Wingstrand - Lars Åke Nilsson 1980-01-03, hbr. Wingstrand - Lars Åke Nilsson 1980-03-04).

Med tanke på allt arbete vi här lagt ned på att få tag i Mülle skulle det naturligtvis vara mycket intressant att i sinom tid få veta, om det gick att få kontakt med honom och vad han i så fall eventuellt hade att berätta.

*Hjärtligaste hälsningar
Din hängivna*

John

John Wingstrand

CHM

510-AUSWÄRTIGES AMT

Verbalnote

Das Auswärtige Amt beehrt sich, der Botschaft des Königreichs Schweden unter Bezugnahme auf ihre Verbalnote vom 27. März 1980 - Nr. 56 -, betreffend Herrn Horst Theodor Mülle, folgendes mitzuteilen:

Nach den Feststellungen der Botschaft der Bundesrepublik Deutschland in Bangkok hat Herr Mülle folgende Anschrift:

Horst Theodor Mülle,
255 Huben,
Nithapab,
Prakhonung,
Bangkok/Thailand.

Das Auswärtige Amt benutzt diesen Anlaß, die Botschaft des Königreichs Schweden erneut seiner ausgezeichneten Hochachtung zu versichern.

Bonn, den 2. Februar 1981

L.S.

An die
Botschaft des
Königreichs Schweden

Departementsrådet Göran Berg

Utrikesdepartementet

FÖRTROLIGT

Wallenberg

Broder,

Quai d'Orsay har nu svarat på min fråga om vad man har i sina dossierer om Schimkevitch. Det är magert och innehåller inga anteckningar från ambassaderna i Helsingfors och Stockholm vid den angivna tidpunkten i början av 1958. Dock har man också varit hjälpsam nog att spåra upp en konsulär tjänsteman, som 1958 tjänstgjorde i Moskva. Denne visste att berätta att Schimkevitch mycket riktigt lämnat Moskva vid den angivna tidpunkten och att han vid samtal kort därefter i Paris hade berättat att han farit via Helsingfors och Stockholm. Vederbörande erinrade sig inte att Schimkevitch vid dessa samtal hade nämnt någonting om Wallenberg.

Sålunda synes det klart att Schimkevitch faktiskt besökt Helsingfors och Stockholm i mars 1958 medan däremot hans övriga uppgifter naturligtvis fortfarande står helt

42

Pel

INKOM UD		
1981-02-12		
AVD.	GR.	MAL.
p	2	En I

obekräftade. Franska ambassadören i Moskva, Dejean som var där 1955 till 1965 hade tydligen haft långt samtal med Schimkevitch i början av 1958. Jag skall försöka få tag på Dejean för att höra om han erinrar sig något som kunde anspela på Wallenberg.

Jag har också bett Quai d'Orsay att forska efter den i Ert meddelande i särskild ordning av den 30 januari omnämnde personen Brik.

Orjan Berner
Orjan Berner

1981-02-12 ✓

P2 Eu I

2 ex t utr.min. kansli

exp. 12/2-81
Replikpapper för svar på fråga om Wallenberg - frågan
om offentliggörande

Som jag redan sagt är det justitiekanslern som fått i uppdrag av regeringen att gå igenom materialet om Wallenberg. Det är inte möjligt för mig att säga något bestämt om när han kan avsluta sitt uppdrag. Det är dock lätt att föreställa sig att detta uppdrag är både svårt och tidskrävande, både med tanke på materialets omfattning och på arten av de överväganden som JK måste göra.

Beträffande dessa överväganden redogjorde dåvarande justitiekanslern Gullnäs i sin rekommendation till regeringen om 40-talsmaterialet för vilka hänsyn som enligt hans mening måste tas vid granskningen. (Han nämner där hänsyn till Sveriges förbindelser med andra länder, till personlig säkerhet eller personlig integritet, till förbehåll om sekretess och till att de fortsatta strävandena att vinna klarhet i Wallenbergs öde inte försvåras.)

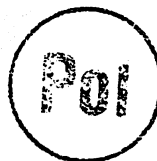
Det senare materialets större omfattning och mer komplicerade natur var också en faktor som av JK framhölls som motiv för att 40-talsmaterialet kunde utges separat, och alltså ej behöva invänta en genomgång av större svårighet och omfattning.

Det faktum att synpunkter måste inhämtas från andra länder bidrar till svårigheterna att exakt förutse när arbetet kan bli färdigt. Det är dock min förhoppning att offentliggörandet inte skall behöva dröja alltför länge.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet 1
ds Mossberg/AM

1981-02-12 ✓

P2 Eu I

2 ex till utr,min.

kansli. *erg 12/2 - 81/17*
ku

Replikpapper för svar på fråga om Wallenberg -
frågan om hur arbetet bedrivs

Utrikesdepartementet är nu ~~färd~~ med att undersöka de uppgifter som framlades under hearingen. Den övervägande delen av detta material var sedan länge känt och undersökt av utrikesdepartementet. Vi granskar nu noga allt som kan vara nytt.

UD står i kontakt med de personer som framträdde vid hearingen och inhämtar kompletteringar och ytterligare uppgifter. Jag kan försäkra att varje uppgift nogt undersöks, att varje liten pusselbit provas.

Så länge inte motsatsen bevisats utgår vi ifrån att Raoul Wallenberg är vid liv. Vi kommer att på alla sätt driva denna viktiga fråga, både bilateralt i våra förbindelser med Sovjetunionen, och multilateralt i de internationella fora som kan lämpa sig härför.

UTRIKESDEPARTEMENTET
BR

Ärende:

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol 4

~~XXXX~~ Rättsch

Åtgärd: (se regler på blankettkopig)

Pol IV 1981-08-17 de Ahlander / Ho
ex L Hovberg

P

Z

Eu

I

SVENSK GENEVE 1981-02-13

Poi

CABINET STOCKHOLM

FOER POL IV OCH RAETTS FRAAN ANDREEN RE MR-KOMMISSIONEN

I ANSLUTNING TILL TELEFONSAMTAL AAHLANDER - ANDREEN IDAG OM
AMERIKANSKA INITIATIV I USA TILL FOERMAAN FOER WALLENBERG
HAR JAG EN FOELJANDE KOMPLETTERANDE UPPLYSNING:

VAESTGRUPPENS REPRESENTANT I ARBETSGRUPPEN FOER FOERSVUNNA
PERSONER, LORD COLVILLE , BERAETTADE FOER MIG I
MAANDAGS ATT HAN PAA EGET INITIATIV TAGIT UPP FRAAGAN OM
WALLENBERG MEDKOLLEGORNA I ARBETSGRUPPEN. DETTA HADE SKETT
UNDER EN DISKUSSION I ARBETSGRUPPEN OM VAD MAN KUNDE GOERA
FOER ATT TA UPP FALL SOM FANNS I ANDRA REGIONER AEN LATIN-
AMERIKA MED ANLEDNING AV KRITIK ATT GRUPPEN ENSIDIGT BEHANDLAR
LATINAMERIKA. EMELLERTID HADE MAN ENATS OM - OCH DET
STOEDDES AV COLVILLE - ATT WALLENBERGS FOERSVINNANDE VAR EN
UNIK FOERETEELSE NAER DET GAELLDE SOVJETUNIONEN. OCH MAN
HADE INTE TAENK FOERESLAA SVENSKA REGERINGEN ATT DRIVA FALLET.
'DISAPPEARANCES ARE NOT TYPICAL FOR THE SOVIAT UNION. THEY

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:							
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2 -	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						

MAY SEND DISSIDENTS TO SIBERIA, BUT THEY KEEP A STRICT CONTROL ON WHERE THEY ARE''.

DET NU SAGDA HINDRAR NATURLIGTVIS INTE DEN SVENSKA REGERINGEN FRAAN ATT BEGAERA ATT ARBETSGRUPPEN TAR UPP FALLET. DET BETYDER BARA ATT ARBETSGRUPPEN I N T E P A A E G E T I N I T I A T I V KOMMER ATT UNDERSOEKA FALLET.

EWERLOEF

*Supporter of Raoul Wallenberg
Letter in #1*

2/5/81

K. enheten
for Carlgren/LS
C. tit. 1981-02-23

245 East 21 St.
New York, N.Y. 10010
Feb. 2, 1981

Prof. Wilhelm Carlgren
Royal Ministry for Foreign Affairs
Gustaf Adolfs torg 1
Box 16121
S - 103 23 Stockholm 16

Dear Prof. Carlgren,

I deeply regret that I was unable to see you as I had planned on my recent visit to Stockholm. The Raoul Wallenberg hearing and connected interviews absorbed all the time I had available.

Unfortunately, I do not see any possibility of a return visit in the near future. I must continue my research at a distance, perhaps with the help of a Swedish friend.

I would like to explain that while I am dealing in this book with Raoul Wallenberg and the events of 1944 in Budapest, I shall have a biographical chapter on Wallenberg. Inevitably, I must discuss the Wallenberg family and their role in Sweden. I have found a good deal of information about Marcus and the late Jacob. However, I am primarily interested in Raoul's grandfather Gustav, who was responsible for the young man's education and, I believe, extremely influential in shaping his outlook and character. That is why I am interested in getting some background information about him. I am aware that he was greatly interested in shipping and was responsible for creating a ferry service in Sweden and that he had dreams of founding an international bank. However I do not know much more and my recent interview with Marcus Wallenberg brought out little more.

One of my informants in Stockholm told me ^{he} believed that a doctoral dissertation had been written in recent years on Gustav. However, he was vague about the university at which it had been done. Would you know anything about this?

I am interested in K.A. and other Wallenbergs who played a role in Sweden's political life only insofar as they illustrate the prominence of the family and their world outlook - if it is possible to generalize on so complex a matter.

I would be enormously grateful for any leads you can give me as to how to go about getting this information. Thank you.

Sincerely yours,

Elejore Lester
Elejore Lester

INK UTRIKESDEP
Dnr. 204/13
1981-02-24 13
A
Avd Gr Mål
P 2 En I

Ärende	Datum		Dnr
	1981-02-13		
	Avd	Grupp	Mål
	P	2	Gu

Pol

Adress

Text

- X Svensk Moskva 66 ✓ X Svensk London 104 ✓
- X Svensk New York 66 ✓ X Svensk Bonn 80 ✓
- X Svensk Los Angeles 42 ✓ R Svensk Ankara 38 ~~810216~~
- X Svensk San Francisco 38 ✓ X Svensk Washington 127 ✓
- X Svensk Canberra 32 ✓ X Svensk Wien 64 ✓
- X Svensk Köpenhamn 52 ✓ R Svensk Bangkok 74 ~~810216~~
- X MESK Madrid 21 ✓ X Svensk Ottawa 48 ✓
- X Svensk Helsingfors 51 ✓ X Svensk Bryssel 30 ✓
- X Svensk Paris 83 ✓
- R Svensk Athen 34 ✓ R 810216-1200/pol
- X Svensk Dublin 13 ✓
- X Svensk Rom 78 ✓
- ~~X~~ Svensk Tel Aviv 37 ✓
- X Svensk Tokio 48 ✓
- X Svensk Oslo 46 ✓
- X Svensk Haag 43 ✓
- X Svensk Bern 34 ✓
- R Svensk Madrid 59 810216103033

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den	Klockan	Sign
81.02.13		PM

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

M&I

Adress

Text

.....Re: Wallenberg. Från Pol 1.

Utrikesministern har idag den 13 februari givit
följande svar på fråga i riksdagen om Raoul Wallen-
berg:

Cit "Svar på fråga av.....
.....skall offentliggöras." Slutcit.

Cabinet+

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

Klockan

Sign

Pressbyrån/Jernaeus/kh FRÅGA 1981-02-13
 Svar av utrikesminister Ola Ullsten på
 fråga av Olle Wästberg om offentliggörande
 av återstående handlingar rörande Raoul
 Wallenberg, m.m.

/	P. L. Sen I
---	-------------

Exp. 1981-02-13/kh

Pr

Bifogade pressmeddelande har expedierats till:

Svensk press
 Utländska korrespondenter i Stockholm
 Utländska beskickningar i Stockholm
 Övriga, innefattande bl a:
 Utrikesnämndens ledamöter
 Utrikesutskottets ledamöter
 Partiordförandena
 Riksdagsgruppernas kanslier
 Partiernas kvinnoförbund
 Diverse intresseorganisationer

Myllar av poststämp

Arkivstämp

☒ Arkivstämp

☐ Arkivstämp

☐ Arkivstämp

☐ Arkivstämp

Arkivstämp

Arkivstämp

Svaret lämnas fredagen
den 13 februari

Svar på fråga av Olle Wästberg om offentliggörande
av återstående handlingar rörande Raoul Wallenberg,
m.m.

Herr talman,

Herr Wästberg i Stockholm har frågat mig hur jag
avser att fullfölja arbetet för att få Raoul
Wallenberg frigiven samt när resterande handlingar
i Raoul Wallenberg-fallet kommer att offentliggöras.

Den svenska regeringen har genom åren gjort stora
ansträngningar att bringa klarhet i Raoul Wallenbergs
tragiska öde. I ljuset av de nya uppgifter som
de senaste åren framkommit om Wallenberg har rege-
ringen ytterligare intensifierat dessa ansträngningar.
Under mitt besök i Moskva i maj förra året tog jag
än en gång upp frågan direkt med utrikesminister
Gromyko.

Sverige har också upprepade gånger tagit upp fallet
vid den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen
pågående möte i Madrid, också i mitt eget inlednings-
anförande.

I det budskap jag sände till Wallenberg-hearingen
i Stockholm framhöll jag att den svenska regeringen
välkomnar alla ansträngningar som kan bringa klarhet
i Wallenbergs öde, och att regeringen kommer att
granska all ny och relevant information som kom
fram under denna hearing.

I ljuset av vad våra fortsatta undersökningar kan leda till får vi ta ställning till exakt vilka nya åtgärder som bör vidtagas. Jag kan försäkra Olle Wästberg att vi inte kommer att lämna någon möjlighet oprövad.

Vad gäller frågan om offentliggörande av resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet vill jag först erinra om att regeringen i september 1978 uppdrog åt justitiekanslern att genomgå utrikesdepartementets aktmaterial om Raoul Wallenberg och att till regeringen avge rekommendationer om vilka delar av detta material som kan utlämnas. Som ett första resultat härav kunde aktmaterialet från åren före 1950 offentliggöras i januari 1980.

Justitiekanslern har nu avslutat en första genomgång av material från tiden efter 1950. Antalet handlingar från den tiden är flera gånger större än 40-talsmaterialet. En stor del utgörs av handlingar som erhållits från utländska regeringar. Dessa regeringars synpunkter på frågan om offentliggörande håller nu på att inhämtas. När så skett kommer justitiekanslern att avge sin rekommendation till regeringen, som därefter får ta ställning.

Min strävan kommer att vara att så stora delar som möjligt av detta material skall offentliggöras.

FRÅGA

1980/81:233

Svaret lämnas

fredagen den 13 februari

Svar av utrikesminister Ola Ullsten på fråga av
Olle Wästberg om offentliggörande av återstående
handlingar rörande Raoul Wallenberg, m.m.

Herr talman,

Herr Wästberg i Stockholm har frågat mig hur jag
avser att fullfölja arbetet för att få Raoul
Wallenberg frigiven samt när resterande handlingar
i Raoul Wallenberg-fallet kommer att offentliggöras.

Den svenska regeringen har genom åren gjort stora
ansträngningar att bringa klarhet i Raoul Wallenbergs
tragiska öde. I ljuset av de nya uppgifter som
de senaste åren framkommit om Wallenberg har rege-
ringen ytterligare intensifierat dessa ansträngningar.
Under mitt besök i Moskva i maj förra året tog jag
än en gång upp frågan direkt med utrikesminister
Gromyko.

Sverige har också upprepade gånger tagit upp fallet
vid den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensens
pågående möte i Madrid, också i mitt eget inlednings-
anförande.

I det budskap jag sände till Wallenberg-hearingen
i Stockholm framhöll jag att den svenska regeringen
välkomnar alla ansträngningar som kan bringa klarhet
i Wallenbergs öde, och att regeringen kommer att
granska all ny och relevant information som kom
fram under denna hearing.

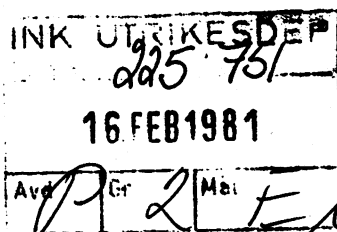
I ljuset av vad våra fortsatta undersökningar kan leda till får vi ta ställning till exakt vilka nya åtgärder som bör vidtagas. Jag kan försäkra Olle Wästberg att vi inte kommer att lämna någon möjlighet oprövad.

Vad gäller frågan om offentliggörande av resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet vill jag först erinra om att regeringen i september 1978 uppdrog åt justitiekanslern att genomgå utrikesdepartementets aktmaterial om Raoul Wallenberg och att till regeringen avge rekommendationer om vilka delar av detta material som kan utlämnas. Som ett första resultat härav kunde aktmaterialet från åren före 1950 offentliggöras i januari 1980.

Justitiekanslern har nu avslutat en första genomgång av material från tiden efter 1950. Antalet handlingar från den tiden är flera gånger större än 40-talsmaterialet. En stor del utgörs av handlingar som erhållits från utländska regeringar. Dessa regeringars synpunkter på frågan om offentliggörande håller nu på att inhämtas. När så skett kommer justitiekanslern att avge sin rekommendation till regeringen, som därefter får ta ställning.

Min strävan kommer att vara att så stora delar som möjligt av detta material skall offentliggöras.

1981-03-09
Pol 1, Mossberg/bm
Standardbrev tit
se 81.03.01

06
Berg, Pol F
f suarsuth
Ink. Utr.min.
1981-02-16 ✓

Ola Ullsten!

Räcksta 14/2-81

Det är ytterst märkligt att
ni som diplomaternas arbetsgivare i Sverige,
inte gjort nästan något för att få Raoul
Wallenberg fri. Han är diplomat och måste
vid det här laget ha en enastående stor lön
inmestående för alla dessa år!

Det är inte endast svenska medborgare
sk. "vanliga" svenskar som skall göra upphörsliga
partitvingar och ställa krav på Bregjers respektive
öka nä kontakt, i syfte att få det, med diplomat
Wallenberg.

Hur skulle det vara om ni reagerade
som USA gjorde i sin diplomatgisslanfråga!

Ställ krav, Ola Ullsten!

Och, skulle ni inte kunna ästadkomma en
petition från alla svenska diplomatanställda
till förman för deras arbetskamrat.

Ställd rakt till Lremb.

Lygon viker en tum,
från Raoul Wallenberg
flyttat hem till Sverige!
OBS!

Margareth Fredländer
MARGARETH FREDLÄNDER
JÄMTLANDSGATAN 46, C 230,
162 29 VÄLLINGBY.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

BJ

Kopia till:

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Kabs/

Bitr Kabs

Polch

Pol 1 + 4

RÄTT Rättsch

A. a. 81-02-19
Mr

P

2

Eu I

Pol

SVENSK GENEVE 1981-02-17

CABINET STOCKHOLM

FOER POL IV OCH RAETTS FRAAN ANDREEN RE WALLENBERG I

MR7KOMMISSIONEN

VID SAMTAL IGAAR MED AMERIKANARNAS ANDREMAN TILL MR-KOMMISSIONEN, JURISTEN SHIFTER, UPPLYSTE HAN MIG ATT USA FUNDERAR OEVER MOEJLIGHETEN ATT TA UPP FALLET WALLENBERG I MR-KOMMISSIONEN. DETTA SKULLE LAEMPLIGEN KUNNA SKE UNDER DPT 13. FORMEN KUNDE VARA ATT BAKA IN WALLENBERG I EN RESOLUTIONSTEXT, TYP DEN S.K. SACHAROV-TEXTEN FRAAN FOERRA AARET. USA HOPPADES FAA HOERA DEN SVENSKA REGERINGENS AASIKT OM ETT INITIATIV I KOMMISSIONEN VID NOVAKS SAMTAL MED EWERLOEF SOM PRELIMINAERT UTSATTS TILL FREDAG E.M. NOVAK BEFINNER SIG F.N. I USA MEN AATERKOMMER SLUTET AV VECKAN. JAG SADE ATT NOVAK TALAT MED MIG I DETTA AERENDE MEN ATT JAG DAA FOERSTAATT ATT DET ROERDE SIG OM EN AKTION I USA, INTE I MR-KOMMISSIONEN. SHIFTER FOERKLARADE ATT EN AKTION I USA VAR HELT SAEKER MEN ATT USA OCKSAA GAERNA SAAG ATT FALLET WALLENBERG KOM UPP I MR-KOMMISSIONEN. MAN AEMNADE INTE I AAR TOLERERA ATT SOVJETS OLIKA BROTT MOT MR GLOEMDES BORT SOM VANLIGT.

LORD COLVILLE UPPLYSTE MIG OM ATT USA REDAN FRAAGAT OM . /2

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2 -	<table border="1"><tr><td data-bbox="1120 235 1236 459"></td><td data-bbox="1236 235 1353 459"></td><td data-bbox="1353 235 1455 459"></td></tr></table>			
WALLENBERG INTE KUNDE TAS UPP I ARBETSGRUPPEN FOER FOERSVUNNA PERSONER. COLVILLE HADE FRAMFOERT SAMMA INVAENDNINGAR SOM REDOVISAS I VAART 24. EWERLOEF					

Utrikesdepartementets Bibliotek
Arkivavdelning

Box 16121

10323 Stockholm 16.

INK UTRIKES		Dnr 225/4633	
18 FEB 1981			
Avd. 1	Gr. 2	Su 5	

den 17 febr. 1981

Inledningen till de akthandlingar om Raoul Wallenberg (7 band)
samt att de "enastaka obetydliga" undantag utlämnat handlingar
som är offentliga och därför undertecknad undrat och sam-
tidigt framföra önskan att få en kopia av de svarsbrev till de
redan citerade skrivare från överdirektör Fredrik von Dardels sida

Brev nr. 1.

Från Kungl. Utrikes departementet
Till Ordbudsmannen Birger Zetterman
Stockholms Enskilda Bank AB

Stockholm den 24 juli
1946

N:o 4745

"Överordnade Eder skriftelse den 23 juli 1946 angående Bela
Szabos m.fl. krar har jag ännu härmed återställa överdirektör
von Dardels yttrande.

(Claes Carboanier)
t.f. Chef för Juridiska Byrån "

Brev nr. 2.

Från Stockholms Enskilda Bank AB
Till Kungl. Utrikesdepartementets Rättsavdelningen

Stockholm den
17 febr. 1947

N:o 225 845

"Hög. Egenarna Tirador och Omer Desseffy's fordror.
Härmed få vi erbjuda bethagandet av Edert brev av den 12 de
jante därtill fogade handlingar. Vi hava övertänt handlingarna
till den för bettstörande Raoul Wallenberg utsedda godsmannen
överdirektör F. von Dardel för denna yttrande och bedja få åter-
komma.

Högaktningfullt
Stockholms Enskilda Bank AB "

oläslig undervärkt.

Förhoppningsvis av naturens obetydliga karaktär kan ej föreligga
rådgivningar att undertecknad erhålla kopior av yttrande till kabin.
i svarsbrev från överdirektör Fredrik von Dardels sida till de redan
citerade skrivare.

Tacksvart väntade på Edert svar inom rimlig tid.

Högaktningfullt

J. Ström J. Sjö

Adress: 21747 MALMÖ
Pilekarsv. 7A.

1981-02-18

Ex t

Kab sekr

Pol ch

Rättsch

Chef Pol I

Chef Pol IV

Åhlander

Mossberg/exp

18/2-81

STRÄNGT FÖRTROLIG

Några synpunkter på frågan om Wallenberg bör tas upp i
MR-kommissionen

Rent allmänt kan konstateras att vi från svensk sida välkomnar allt stöd vi kan få för denna sak. Utrikesminister har också till Wallenbergkommittén uttryckt sin uppskattning för det amerikanska agerandet i frågan i Madrid. Samtidigt är det angeläget att undvika att fallet Wallenberg belastas med att betraktas som ett led i en intensifierad västkampanj om mänskliga rättigheter i Sovjet.

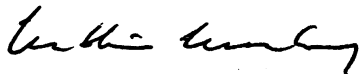
Vi har själva hittills inte funnit MR-kommissionen vara ett lämpligt forum för denna fråga - bl.a. med tanke på att denna kommission normaliter inte befattar sig med enskilda fall. Utrikesministern har också till representanter för Wallenberg-hearingen i Stockholm sagt att det är svårare för Sverige att agera i detta forum än exempelvis i ESK, eftersom Sverige ej är medlem av MR-kommissionen. Med tanke på att vi var medlemmar 1979 torde detta argument ej kunna hårdñas.

Om amerikanarna tar upp fallet i MR-kommissionen är det angeläget att det i så ringa grad som möjligt blir ett slagträ i den amerikansk-sovjetiska MR-polemiken. Möjligt vore det därför bättre om Wallenberg ej bakades in i en resolutionstext som samtidigt innehöll en mängd annat liknande gods.

Frågan om eventuellt svenskt medförslagsställarskap torde underlättas av om Wallenberg tas upp som ett självständigt fall utan att föras ihop med andra.

I alla händelser torde ett svenskt anförande i frågan behöva övervägas.

En möjlig linje för svensk del vore kanske att söka ta upp fallet i den förra året inrättade arbetsgruppen för försvunna personer, på samma sätt som vi gjorde med Hagelin-fallet. Detta givetvis under förutsättning att mandatet för gruppen förnyas. Behandling i gruppen, som sker utan offentlighet, kan eventuellt väntas leda till en framställning till den sovjetiska regeringen.

Mathias Mossberg

Ärende

Re Wallenberg i MR-kommissionen

Datum

1981-02-19

Avd

HP P

Grupp

48 2

MAI

EUI

MYCKET BRÅDSKANDE

Adress

Svensk

kop t kab.sekr.
polchefen
chefen Pol I
chefen Pol IV
Danelius

(R) -

GENEVE

Text

För Ewerlöf från Danelius. Re Wallenberg i
MR-kommissionen.

Frågan har föredragits för utrikesministern, som har godkänt
följande allmänna riktlinjer.

a) Om Wallenbergsfallet skall tas upp i MR-kommissionen, före-
faller det mest naturligt att vi anhängiggör frågan i arbets-
gruppen för försvunna personer.

b) Däremot vill vi helst undvika att ärendet tas upp i en
särskild resolution på amerikanskt initiativ. Detta skulle
göra frågan till en infekterad öst-västfråga, som inte skulle
främja möjligheterna att skapa klarhet i Wallenbergfrågan.

c) En koppling mellan Sacharov och Wallenberg anser vi mycket
olycklig, och den bör därför undvikas.

Med hänsyn till ovanstående bör Du alltså söka förmå amerikanerna
att avstå från att lägga fram resolutionsförslag under återöpan-
de av att vi är inställda på att ta upp ärendet i arbetsgruppen
för försvunna personer. Vi utgår därvid från att arbetsgruppen
kommer att få förlängt mandat.

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
GK			
Kopia till: Kabs/ Bitr Kabs Polch Pol 1 + 4 AND Rättsch	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		
	a. a. 87-02-26 m	P	Z Eu

SVENSK GENEVE 1981-02-20

CABINET STOCKHOLM

(R) (Pol)

Att att
fr rättsch

Pol I: m
a. a.

FOER DANELIUS, POL 1 OCH POL IV RE WALLENBERG I
MR-KOMMISSIONEN

USA:S CHEFSDELEGAT MR-KOMMISSIONEN DR. NOVAK BESOEKTE MIG
IDAG FOER ATT TALA OM WALLENBERG.

NOVAK KLARGJORDE ATT HAN INTE TALADE PAA USA:S REGERINGS
VAEGNAR. HANS UPPDRAGSGIVARE VAR MEDLEMMAR UR USA:S KONGRESS
OIH SENAT SOM INTRESSERAR SIG FOER FALLET WALLENBERG.
SAERSKILT NAEMNDE HAN MOYNIHAN OCH DEN KALIFORNISKE KONGRESS-
LEDAMOTEN LANTOS SOV SJAELV SOM BARN RAEDDADES AV WALLENBERG.
I SENATEN HAR MAN TILLSATT EN UNDERSOEKNINGSKOMMITTEE FOER ATT
FOERSOEKA FAA NYA FAKTA. HITTILLS HAR CA 100 SENATORER
ANSLUTIT SIG. INTRESSET FOER WALLENBERG I USA HAR OEKAT BL.AJM
TILL FOELJD TV-FILM SOM NYLIGEN VISATS.

NOVAK ANSAAG STOR DEL AV INTRESSET FOER WALLENBERG BERODDE
PAA HANS HROISKA INSATSER OCH PERSONLIGHET. DET FINNS IDAG
I USA STORT BEHOV AV ATT FINNA EN HJAELTEGESTALT OCH WALLENBERG
KAN VAEU UPPFYLLA DETTA BEHOV. DEN OPINION SOM NU BILDAS I
KONGRESSEN VILL ENLIGT NOVAK GOERA ALLT FOER ATT BISTAA SVENSKA
REGERINGEN I FALLET WALLENBERG, MEN MAN HADE INGEN AVSIKT TA
INITIATIVET UTAN AVSAAG 'FOLLOW BEHIND'.

JAG SVARADE ENLIGT INSTRUX ATT SVENSKA REGERINGEN SATTE STORT

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 2 -

VAERDE PAA DET AMERIKANSKA INTRESSET OCH STOEDET. MAN OEVER-
VAEGDE F.N. ATT ANHAENGIGGOERA AERENDET I ARBETSGRUPPEN FOER
FOERSVUNNA PERSONER, VILKET FOEREFUELL MEST NATURLIGT, OM
WALLENBERGSFALLET SKULLE TAS UPP I MR-KOMMISSIONEN. JAG PAA-
PEKADE, ATT FALLET WALLENBERG PAA MAANGA SAETT VAR UNIKT
OCH FOER SVERIGE SAA VIKTIGT, ATT VI INTE VILLE SE DET BLANDAS
IHOP MED ANDRA FALL ELLER AKTIONER I MR-KOMMISSIONEN UTAN
FOERSAEKRA DET EN SAERSKILD BEHANDLING. OM VI BESLOET TA UPP
AERENDET I ARBETSGRUPPEN, SKULLE VI INFORMERA FOERENTA STATERNA
PAA FOERHAND.

NOVAK INSTAEMDE OCH FOERKLARADE USA SKULLE STOEDJA SVERIGE OM
VI BESLUTADE ANMAELA FALLET TILL ARBETSGRUPPEN. HAN SLUTADE
MED ATT SAEGA ATT HAN NU UPPFYLLT SITT LOEFTE TILL SINA
UPPDRAGSGIVARE, VILKA NATURLIGTVIS SKULLE FAA RAPPORT OM
SAMTALET. HAN SKULLE AATERKOMMA, OM HAN FICK NAAGOT YTTERLIGARE
VEDDELANDE INNAN MR-KOMMISSIONEN AVSLUTADES.

EWERLOF

pal
a. a. 27
81-02-10
SVENSK TEL AVIV 1981-02-10

20 FEB 81 10 14

CABINET STOCKHOLM

40. FOER GOERAN BERG, POL I, OM WALLENBERG.

80: A 40
P 2 Cu
R 18

TACKSAM DU VILLE LAATA SAENDA PROTOKOLL OEVER DEN DEBATT SOM
EV. FOELJDE PAA SVARET I RIKSDAGEN DEN 13 FEBRUARI I WALLEN-
BERGAERENDET.

OERN

SVENSK TEL AVIV KL 10 59
+++++++EE

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet 1
Handläggare: M. Mossberg

PROMEMORIA ✓

1981-02-23

P2 Eu I

STRÄNGT FÖRTROLIG

Wallenberg i MR-kommissionen

Vid telefonsamtal Berg - Ewerlöf i anslutning till chiffer den 19.2 om Wallenberg framfördes att punkten b i chiffertexten närmast vore att betrakta som bakgrundsinformation, och att det var viktigt att inget intryck skapades av att det rådde någon motsättning mellan Sverige och USA i denna fråga. Från svensk sida ansåg vi det, som sägs i punkten a, naturligtast att i första hand anhängiggöra ärendet i arbetsgruppen för försvunna personer. Om frågan tas upp i resolutionsform är det enligt vår mening med tanke på ärendets vikt lämpligast att så sker i en självständig resolutionstext och utan sammanblanding med andra fall och frågor. En koppling mellan Sacharov och Wallenberg vore, som sägs i punkten c, mycket olycklig.

M
A.A.
81-02-25

Ärende

Datum		Dnr	
1981-02-23			
Avd	Grupp	Mål	
p	2	Eu I	

Svensk
MUENCHEN

ln

Adress

Nr. 131 ✓ Re Wallenberg. Från Pol I.

Text

I anslutning till dagens telefonsamtal här adressen till Wallenbergföreningen.

The Raoul Wallenberg Association
Box 16076
S-103 22 STOCKHOLM.

Cabinet

Ifylles av telegramexpeditionen	
Antal	Sign
223	75

Stockholm, February 23, 1981

Der 137	Avd	Grupp	M&I
	P	2	Eu I

Miss Elenore Lester
245 East 21 St.
New York, N.Y. 10010
U.S.A.

(Uppgifter om Raoul Wallenbergs farfar m.fl.)

Dear Miss Lester,

Thank you for your letter of February 2nd.

./.
The dissertation referred to is certainly Jan Larsson, "Diplomati och industriellt genombrott" (see enclosed copy of title page). Perhaps I should add that the book got some critical reviews, criticizing the author for being somewhat dogmatic and leftist.

An authoritative work on the Wallenberg family and their role in Sweden's economic and political life does not yet exist.

Yours sincerely,

Wilhelm Carlgren

LS

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ av kurir

☐ ut kurir

☒ luftpost

☐ vanlig post

Avsänds datum

81-02-24

Sign

4

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

1981-02-18

Nr 27

P 2 Wallenberg

441 MacLaren Street
OTTAWA, Ontario
Canada K2P 2H3

Utrikesdepartementet

Handläggare: Ulf Lewin

Raoul Wallenberg
17 U 1981-01-28
(1 bil.)

./.

I anslutning till ovan citerade skrivelse får jag härmed insända en av Metropolitan Toronto Police gjord översättning till engelska av Boris Sterns redogörelse för sin beröring med Wallenbergfallet.

Kaj Björk
Kaj Björk

1981-11-13, pol I
Ottosson/Lewin
hbr Ottosson-Lewin

1 bil

Pal

INK UTRIKESDEP			
Dnr... 64.1.27...			
1981-02-24			
AVG	MF	MAI	
P	2	En	I

klS

Postadress

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Telefon

[Redacted]
236-8553

Telegram

Svensk

Telex

[Redacted]
053 - 3331

Raul WALLENBERG was living two lives. In one of the lives he was fighting between the devil and himself. In this struggle the devil won. Finally he was still the victor, because he was humane towards everyone.

I am turning to you with news, our lovely and departing planet, where right should prevail, but where this right has been denied.

The story that I am about to relate happened year ago, and much has been forgotten?.

Maybe the story will play a role in the lives of people who happened into my life.

The people of Budapest waited four years for their liberators.

During the night hours, when the streets of Budapest were empty of soldiers, the people (Populace) listened to the "night watch" (similar to police) for news. "BENGRIS" had already been liberated. The Russians were nearing "BERSIVAL". From there the road to Budapest was open.

When the liberators reached the city, the inhabitants hid their daughters and wives in basements.

One Russian military air base was situated not far from the city, (SHITALTSH). STORMOBAU AVIOPOLK, The commander of this Polk (Region) was Major FILATOV. There were five arrested aboard a military aircraft "Duglas". Immediately they were turned to Moscow interrogation officers. Two of the arrested were Russian Armoured Division personnel arrested in Budapest. Of the 3 foreigners one was a Swede, who spoke fluent German. He was arrested in a basement where he was hiding with some Hungarian Jews, who he had known from the time of the German occupation; According to the Swede, as I remember.

After escaping from the Germans, the Hungarian Jews presented him with a gold cameo brooch for his assistance. During the arrest all documents and the gold cameo were taken from him. The Jews pleaded with the Russians not to arrest him (the Swede), because he was their friend and had helped them immensely. "he is a Swede not a German", but the Russian officer didn't listen to them, and then he pushed and struck

a woman who was trying to shield the Swede, by hanging on to him.

At the same time the officer gave his soldiers permission to do what they pleased with the woman in the basement. About the same time two (Tank crewman) Armoured Division personnel arrived in the yard; hearing the commotion in the basement, they went to investigate, and saw the atrocities being committed against the women.

The Russian (tank crewman) VASSILI KULETOV (the others name, I don't remember) started protesting, where upon a fight broke out amongst the Russians. They were no match against the soldiers and were taken away along with the Swede. The Swede was accompanied by a driver, but for some reason he was not arrested. After several days he was taken to (GAUTVAHTE). The Swede was frequently interrogated and even under some horrible machines for a time. He couldn't understand why he was under arrest. He waited weeks for the Swedish Government to come to his aid. But nothing came.

A German, who was an anti-fascist (GAUTVAHTE), and the Russian "tankers" invited the Swede to escape with them, but the Swede declined hoping for an official release. It looks like they thought he was a German, because he couldn't speak any Russian. He was interrogated from early morning to late at nights and finally he was given Russian soldiers clothes, except for pants and overcoat, which were English.

In prison he only lay there, with eyes wide open, trying to think of the last person he talked to. Later he was taken to a single cell—(solitary) where he pounded on the door and shouted in German "I am not a German, I'm a Swede", where upon the guard would get up and smash the rifle butt against the cell door and shout, "Shut up Fritz" where upon he would answer, "I am not a German".

The next day, again during interrogation he stated that he was a Swede, who helped many people escape from the fascist regime, and that he had been presented with a gold cameo brooch by the Hungarian Jews for assisting in their escape. But during his arrest all his documents and personal papers were taken from him so now he cannot prove that he worked in Budapest or BENGRIA during the German occupation. He also told a lot about his mother who lived in Switzerland and he himself had a lot of difficulty assisting the refugees. Many days later Raul WALLENBERG and two foreigners were sent by Russian Military aircraft to Moscow.

3.

In the year 1943, a friend of my father was freed from prison - the former brigadier commander JANKOVSKI, AN October revolutionist. He was accused of espionage and sentenced to death by firing squad, but miraculously the sentence was never carried out.

For 10 years he was taken from prison to prison then finally to Wrangel Island, where he endured extreme hardships but still lived.

In 1947 there arrived a group of people destined for "death", amongst them was an Italian doctor, NIKOLAI ZODAK, and a Swede RAUL WALLENBERG. According to JANKOVSKI, RAUL WALLENBERG seemed very optimistic about the life on the Island. On the first day he was the first to rise and wash (with snow, no water available.), but eventually he too became like the rest of the residents, not caring.

In a few months they had to endure starvation and the extreme cold. Many were not able to endure the hardships and became permanent residents under the deep snow. This happened to the Italian doctor, NIKOLAI, who died on his cot. His death was a surprise and felt with deep sorrow, for he was the only person that really cared and worried about the other prisoners. The rest that lived through the winter started a petition to have them sent elsewhere, due to the deplorable conditions. JANKOVSKI and WALLENBERG were sent to a Military hospital in Moscow, because of their weakened conditions. JANKOVSKI, after being released from the hospital was sent to be interrogated, where he was told that he would soon be sent home. WALLENBERG was also interrogated, but JANKOVSKI DOESN'T know what the outcome was. On the way back to Wrangle Island, WALLENBERG had stated that the golden cameo brooch belonged to him and his Hungarian friends, and was able to save it and sent it to Switzerland.

Four days after arriving on the island everyone who had had contact with WALLENBERG, was ordered to write down their life history from birth, including names of relatives and friends, and their addresses.

WALLENBERG also commenced writing his life history, but the Russians took this as a confession, and he as the confessor. Finally it was promised that he (WALLENBERG) would be sent to the Swedish Embassy, but this of course was a big Russian lie.

After the confession and naturally with a court hearing he was returned to Wrangle Island. With this JANKOVSKI terminated his story.

When JANKOVSKI reached home after imprisonment he received a written notice about his family. His wife had died in the village of SUBORSKAJE, whilst his two sons, JANIC and EDIK were killed fighting the fascists.

Years has passed, but I still haven't forgotten this well respected Swede. Unfortunately our lives never again crossed paths.

All these years, I have been with people who have often mentioned this Swedish prisoner. Maybe they don't know WALLENBERG, but I honestly believe he is still alive, "Love and hope for all", he wrote this message to many people. A person like this should never have disappeared without a trace.

About 1970 a daughter from KALININGRAD, VLADMIRA TRUBNIKOV related the following story;

"Between the years '60 - '70 in the MAGEDAN region, there was a village (where foreign prisoners worked) which was surrounded by a swamp and had only an entrance which was well guarded. All residents there were former Germans, Polish Officers and One Swede. These people were only waiting there last hours. When she mentioned that there was a Swede amongst them, I became very interested, and I asked her to tell me more over a bottle of Vodka. She didn't refuse and we talked until the wee hours of the morning.

TRUBNIKOV again repeated her story and said " On leaving this village, she was approached by a former German pilot, who asked her if she would deliver a letter to the German Embassy in Moscow. In the letter, the German explained, was a plea for more leniency and that they should be sent home to their motherlands. The German then went and took his jacket off, tore the lining and placed the letter inside the lining. After this he gave the jacket to TRUB^BNIKOV along with some gold dust. TRUBNIKOV promised that upon reaching Moscow she would personally deliver the letter.

Fearing she may be caught with the letter, she tore it up, but not before memorizing it. She was caught and sentenced to 5 years in prison, for attempting to deliver the letter to Moscow.

Better she say no more. They only understand those who live a peaceful life in the other world; they lost their mailing privileges and will to live.

I pressured TRUBNIKOV, to remember the name of the Swede, but was told that she had a tough time remembering foreign names. She was forbidden to talk about life in the village where the exiled and political prisoners resided. The residents at this village were not even sure of the others names, they would call each other by, "Hey Fritz", or "Hey Pole" or "Hey Swede".

In 1975, I was commandeered by a journalist at the Central Gazette - (Central Newspaper) by the name of Stepan GRINKO. He was a former army intelligence officer. Somehow our conversation got around to the subject of the Swedish Diplomat, Raul WALLENBERG.

Stepan GRINKO stated that it is very difficult to talk about a fellow intelligence officer, who worked for the Americans. He was arrested by the Russian forces in Warsaw. A new man was sent in his place. I asked him what fate awaits him. To which he replied; "If he isn't shot he surely will never again see his homeland.

"The same fate probably awaits the Swede", GRINKO replied.

In 1970, I often went to the Fishing Harbours and sea shores. While looking at the distant waves I knew Sweden was somewhere in the distance. This always reminded me of the Swedish Diplomat. I threw bottles with messages into the sea, hoping they would reach Sweden and from there some enquiries would originate, to possibly free him (WALLENBERG).

I thought to myself on seeing seven ships in the harbour, that wouldn't it be nice to know that a damsel is waiting for me across the seas this summer; thinking of the ship that left Moscow undetected.

"Where is my son?"

Russians, return my son to me. He sees visions of his distant shores. Maybe they'll reach Wrangle Island and the hungry hordes.

Never will they return to their homeland, who once resided on Wrangle Island.

1981-02-17

P 2

441 MacLaren Street
OTTAWA, Ontario
Canada K2P 2H3

81-03-23 ds Mossberg/EH Pol I
Med i s o amb i Ottawa

Departementsrådet Henrik Liljegren

Utrikesdepartementet

30

KROM UL		
1981-02-24		
POL.	GR.	MAL.
P	2	Eu I

Sverige, Canada och Raoul Wallenberg

Broder,

Protokollen från Ottawa-parlamentets utrikes- och försvarsutskott når oss med avsevärd försening men innehåller ibland upplysningar av intresse. Av protokollet från en "hearing" med utrikesminister MacGuigan 28 november 1980 framgår att denne i ett brev 10 juli 1980 lovat att anhängiggöra frågan om Raoul Wallenberg gentemot Sovjetunionen. Under det fortsatta replikskiftet sade MacGuigan: "We felt that the Swedish government should make the first representations at the CSCE dealing with Mr. Wallenberg. And I think that we probably will discuss it with the Swedish government before making any representations on his behalf". MacGuigan förklarade slutligen i allmänna ordalag att han skulle uppfylla sitt löfte beträffande Wallenberg före Madrid-konferensens avslutning.

Ottawa-ambassaden har inte fått någon uppmaning att beröra Wallenberg-ärendet i våra kontakter med kanadensiska myndigheter. Med hänsyn till att frågan allt emellanåt dyker upp vid informella samtal har ambassaden dock behov av att hållas á jour beträffande de svensk-kanadensiska överläggningar som kan förekomma i ärendet. Jag vore Dig alltså tacksam om Du kunde skaffa oss behövt kunskapsunderlag.

Med vänlig hälsning
Kaj Björk

Kaj Björk

klS

Betty Heckel
290 Dolphin Way
Laguna Beach CA 92651

Tjänste Utkrikesdepartementet
Box 16 121
Stockholm

1981-03-09
Pol 1
Mossberg/bm
Skr tit

Raoul Wallenberg

Dnr... 200A 2-9-81		
1981-02-25		
And	Gr	1
<i>A 2 Rue</i>		
INKOM		
25 FEB 1981		
UD:s ARKIV		

Gentlemen.

After the new surprise evidence is known through the Madrid conference or publicity about it that

french insurance salesman Andre Shimkevich
had shared a cell with Wallenberg

in the Lubyanka prison in December 1947

several months after his alleged death in July 1947,
I wish to suggest that a new campaign will be started.

May I ask for letters to the russian authorities with
this new evidence.

I also wish to suggest that another try is made that
Amnesty International may take up this case. Sometimes 3.000
letters are written on Amnesty International request by the
members from all over the world. Such amount should impress
the russian authorities. However, AM takes up cases only for
political prisoners, which Mr. Wallenberg is not. It would be
an exception and only if enough groups ask for it.

The russian authorities which receive the enclosed russian
appeal from me constantly under a pen name are:

Roman Rudenko, Procurator General, Pushbiskya Ploshchad 15, Moscow
Vladimir Ivanovich Terebilov, Minister of Justice, Ulitsa Obuba
Vladimir S. Obldin, Chief of USSR OVIR, Ulitsa Ogarev 6, Moscow.

We all living in freedom just cannot let rest this case.

Very truly

Betty Heckel

UTRIKESDEPARTEMENTET

bj

Ärende:

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol 1
~~XXXX~~

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

bev. ch 810227 R

1981-02-27

Pol 1 Engdahl/bm

tit

P

Z

Ser I

Svensk Budapest

1981-02-27=

Pol

Cabinet Stockholm

För Tom Engdahl, Pol I. Från Ganslandt.

Vid besök på ambassaden igår frågade Kjell Haggren (Langlet-ärendet) om han med nästa kurir kunde få skicka hem en kassettape med en enligt hans uppfattning intressant längre samtalsupptagning han gjort här rörande Wallenbergs vistelse i Budapest i början av 1945. Hans avsikt är att informera departementet om sina rön och han motiverar sin framställning med säkerhetsskäl. Tacksam du efter avstämning med vederbörande kuriransvariga meddelar huruvida vi för Haggrens räkning kan vidarebefordra kassetten till dig, varefter Haggren skulle ta kontakt efter sin återkomst till Sverige.

Hylander

Peer
Pol I

a-a.
m

ORIGINAL - SERIALIZED
INDEXED - FILED

NNNN

SVENSK WASHINGTON KNR 117 1981 02 27

CABINET STOCKHOLM

(PR)
(Pal)

27 FEB 81 23 56

85:A 278

p 2 End

273. FOER PIERRE PRESSBYRAAN OCH BERG POL I FRAAN BERGQUIST
ANG WALLENBERG.

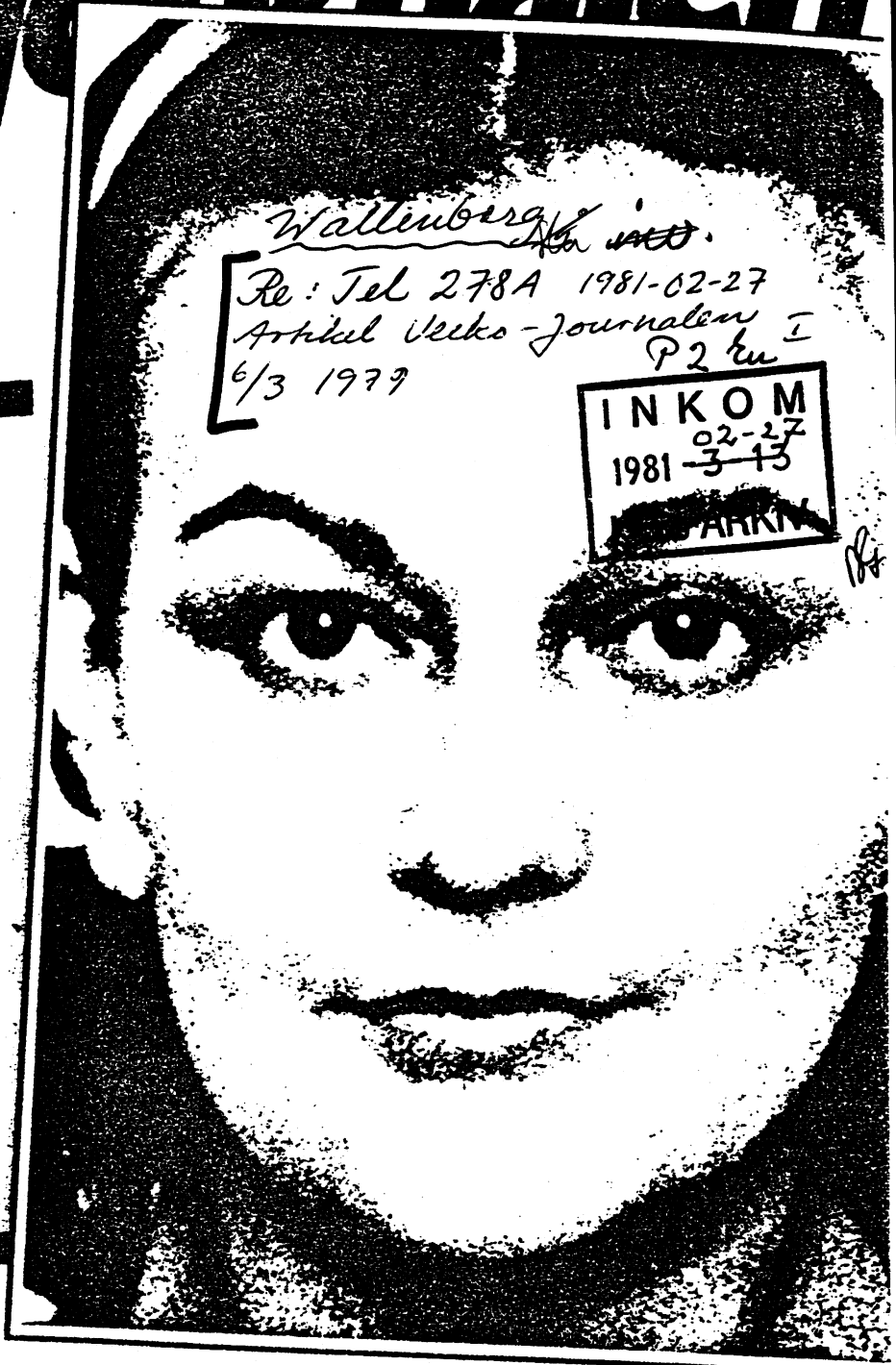
SENATOR CARL LEVIN (D-MICH) SOM NYLIGEN AVGAV AARETS RAOUL
WALLENBERG MEMORIAL LECTURE VID ANN ARBOR, MICHIGAN DAER PW
UTBILDADES HAR BETT OM HJAELP MED FOELJANDE. HAN SKULLE VILJA
HA EN FOTOKOPIA AV ETT BREV FRAAN JAN KAPLAN TILL NAAGON
PERSON I SOUTHFIELD, MICHIGAN. BREVET HAR AATERGETTS PER BILD I
VECKOJOURNALEN DEN 6 MARS 1979. LEVIN AVSER INTE PUBLICERA BREVET.

WACHTHEISTER

SVENSK WASHINGTON KL

VeckoJournalen

RAOUL WALLEN- BERG LEVER!

TEL AVIV (Veckojournalen) Det här är Anna Bilder, Jaffa, Israel. Hennes far träffade Raoul Wallenberg i ett Moskva-fängelse 1975! När hon för några månader sedan berättade om detta greps hennes far och spärrades in på ett sjukhus vid Uralbergen. Och Anna Bilder själv har hotats flera gånger på telefon...

...conventionella fakta

Anna Bilders sensationella avslöjanden ger nytt hopp:

Hennes far mötte Raoul Wallenberg!

Anna Bilder är förtvivlad över faderns öde. I december deporterades han till norra Bergen. Hans sista önske: Han har mött Wallenberg och berättat om det. Ett uppenbarligen mycket farligt vittne!

"På Butyrkas sjukavdelning fanns en svensk, som varit in spärrad 30 år, men ändå är kry!

Så sa Anna Bilders far efter telefon från Moskva när han kom ut ur fängelse 1976. Veckojournalens Anders Hasselbohm har träffat Anna Bilder i Israel. Hon avslöjar: "Min far greps nu i december och spärrades in på ett sjukhus därför att jag berättade om sanningen! Själv telefonhotas jag!"

AV ANDERS HASSELBOHM
FOTO: GARO NALBANDIAN, JERUSALEM

FORTS.

"Har Kaplan sett Wallenberg får han tillbringa resten av livet i fängelse!"

□□□ - Det var i oktober eller november 1976. Min far hade just släppts ut efter ett och ett halvt år i ryska fängelser. Han ringde från Moskva till mig här i Israel för att säga att han var och mätte bra. Då sa jag: "Inte kan du väl må bra efter att ha suttit i fängelse?"

- Min far svarade: "Jodå, jag mår ganska bra. Man dör inte av ett och ett halvt år i ryskt fängelse! Och, förresten, i Butyrkafängelsets sjukavdelning där jag var 1975 så fanns det en svensk. Han hade suttit inspär-rad i 30 år men han var ändå kry!"

Anna Bilder heter kvinnan, som berättar detta för Vecko-journalens utsände. Anna Bilder bor i Jaffa, strax söder om Tel Aviv i Israel. Hon är högutbil-dad, tandkirurg. Hon är en mjuk, lugn och saklig kvinna. Anna Bilders far, den 65-årige Jan Kaplan (vi avslöjar namnet bara därför att andra redan gjort det - och han redan råkat illa ut) är rysk jude, bosatt i Moskva.

Länge har Jan Kaplan velat utvandra och återförenas med sin dotter i Israel. Men han har vägrats utrese tillstånd. Då har han i stället hjälpt andra judar att få ihop pengar till sitt till-stånd genom att sälja egna ägo-delar.

För detta dömdes Jan Kaplan i början av 1975 till fyra års fängelse. Men han släppts ut efter ett och ett halvt år, hösten 1976. När han kom ut ringde han genast till dottern Anna Bilder i Israel och berättade detta. Och det var då - mera i förbigående - som han berättade att han 1975 träffat en svensk i Butyrkafängelsets sjukavdelning, som suttit inspär-rad i 30 år! (Raoul Wallenberg greps i Budapest i januari 1945. 1975 är alltså exakt 30 år efteråt. Och någon mer svensk fånge i Sovjet finns inte.)

Anna Bilder visste då inte att vad fadern berättade egentligen var en sensation. Hon kände inte

till Raoul Wallenberg. Därför fanns heller ingen anledning att berätta om att hennes far talat om just en svensk.

Emellertid kom ett annat Wallenbergvittne. Abraham Kalinski - vars egna uppgifter om Raoul Wallenberg vi också ska berätta om i detta reportage - i kontakt med Anna Bilder och fick denna information.

Men Abraham Kalinski höll inte tyst om Anna Bilders och hennes fars, Jan Kaplans, namn! Och enligt vad Kalinski själv uppger för Veckojournalen har heller ingen svensk UD-man uppmanat honom att göra det...

Vad hände? Jo, Abraham Kalinski åkte i ett annat ärende till New York. Därifrån passade han den 6 december på att ringa hem till Jan Kaplan i Moskva! Jan Kaplan själv var för tillfället inte hemma, men Kalinski frågade då i stället fru Kaplan om hennes makes möte med svensken i Butyrkafängelset. Och fru Kaplan berättade i sin Moskva-

Svenska UD lade inte munkavle på Kalinski. Denne ringde till Jan Kaplan i Moskva. Samtalet avlyssnades. Kaplan greps. Spärrades in på sjukhus! Och det kanske viktigaste Wallenbergvittnet gick förlorat...

telefon det samma som hennes man berättat för dottern Anna Bilder i telefon hösten 1976.

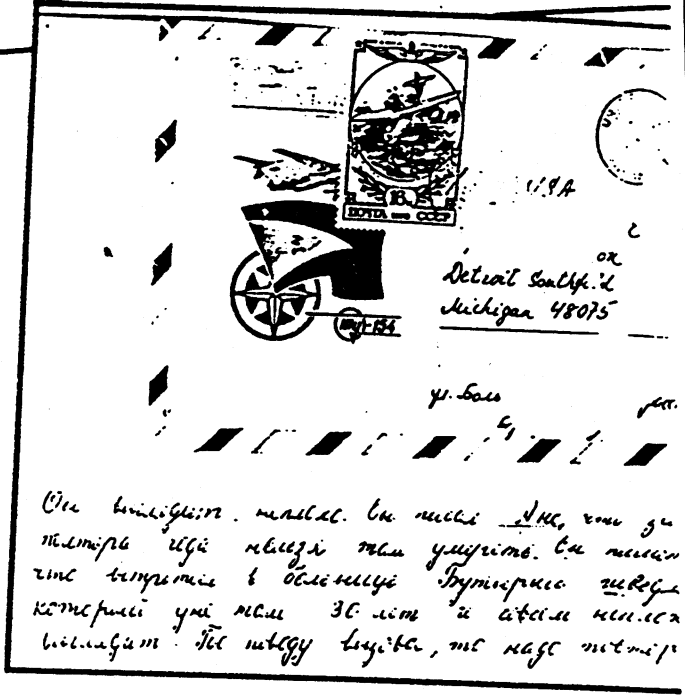
□ Den 20 december förra året gav Abraham Kalinski i New York en utförlig skildring av sina egna kunskaper om Raoul Wallenberg från Vladimirfäng-

elset i slutet av 50-talet, inför utrikesdepartementets kabinetssekreterare Leif Leifland och departementsrådet Sven Hirdman. Kalinski berättade då också för de svenska UD-topparna om Jan Kaplans uppgifter om svensken i Butyrkafängelset.

Ungefär vid samma tid träffade ambassadrådet Håkan Wilkens vid svenska ambassaden i Tel Aviv Anna Bilder och bad henne repetera vad hon berättat för Abraham Kalinski.

Både Kalinskis uppgifter om att Raoul Wallenberg vistades i Vladimirfängelset så sent som 1959 och uppgifterna, som här-rörde från Jan Kaplan i Moskva, ansågs av UD-topparna ytterst trovärdiga.

Därför begärde den svenska regeringen den 3 januari i år att ryssarna skulle undersöka de nya uppgifterna "i syfte att fastställa huruvida Wallenberg vid de olika angivna tidpunkterna befunnit sig i ovannämnda fängelser".

Dokumentet som visar att Jan Kaplan verkligen träffat en svensk som suttit inspär-rad 30 år. Ett brev från en av Kaplans Moskvasläktingar till en släkting i Detroit: "Han ser inte alls dålig ut ("Han = Kaplan). Han har skrivit till Anna att på ett och ett halvt år dör man inte där. Han skriver att han på Butyrkas sjukavdelning träffat en svensk som varit fången i 30 år nu, men som inte alls ser dålig ut."

Den 24 januari svarade sarna, precis på samma sätt som svarat sedan 1957 Wallenberg avlidit i juli och att "det inte finns oc kan finnas något nytt i frå R Wallenbergs öde".

Kom då ihåg att Ab Kalinskis vittnesmål är de tonde (!) om att Wallenb 50-talet satt i Vladimir. C finns mer som bekräftar : Kaplan verkligen mötte Wallenberg i Butyrkafa 1975!

□ En släkting till Kapla Moskva, sände vid tide det att Jan Kaplan släpp fängelset hösten 1976. c till en annan släkting - troit, USA. Det brevet h kojournalen en kopia : intressanta passusen i som alltså skrevs av en släkting till släktingen i lyder:

"Han ser inte alls (Med "han" menas här J lan. VJ:s anmärkning).

erivit till Anna att på ett och ett
alvt år dör man inte där. Han
river att han på Butyrkas sjuk-
vdelning träffat en svensk som
ar varit fången i 30 år nu, men
om inte alls ser dålig ut."

Men vad hände då med Jan
Kaplan? Anna Bilders far i
Moskva, som helt ovetande kom
att användas som vittne av bl a
en svenska regeringen?

Självklart kontaktades han
av den försiktighet av svensk
sadspersonal i Moskva för
att man skulle få reda på vad
han hade att berätta om
Wallenberg i Butyrka? Och därefter
försökte man väl, utan att
nysta om vilka kunskaper
han besatt, hjälpa honom ur

Sovjet så att han sedan öppet
kunde berätta vad han visste.

Nej, då! Veckojournalen kan
här i stället avslöja den fruk-
tansvärda sanningen:

Abraham Kaliskis obetänk-
samma telefonsamtal från New
York till Jan Kaplan i Moskva
den 6 december förra året av-
lyssnades av ryssarna. Redan
den 8 december hämtades Jan
Kaplan av polis i sitt hem!

□ Anna Bilder, dottern i Israel,
är förtvivlad. I slutet av decem-
ber fick hon reda på vad som
hände.

— Han har förts till ett sjuk-
hus i Komirepubliken vid norra
Uralbergen, nära hundra mil
från hemmet i Moskva. Jag är

förtvivlad! Min far har ingenting
gjort. Och han har ett svårt
hjärtfel.

Anna Bilder är också själv
rädd. Den senaste tiden har hon
fått tre anonyma telefonsamtal.

— Två gånger är det män
som talat ryska som ringt, berät-
tar hon. En gång var det en
kvinna som talade engelska. Alla
tre gångerna har de sagt
ungefär samma sak: "Vi känner
till samtalet du haft med din far.
Vi vill bara tala om att det blir
värre för er båda om du pratar!"

Genom rent slarv av Kalinski
— och av UD, som inte med alla
medel försökte lägga munkavle
på honom — har alltså den svårt
hjärtsjuka, 65-åriga Jan Kaplan,

sänts iväg till ett sjukhus vid
norra Ural!

— En typisk förvisningsort,
kommenterar en Sovjetkännare
för Veckojournalen.

Och hur tragiskt det än är att
dra någon slutsats av Sovjetmyn-
digheternas agerande mot Jan
Kaplan så bör de tyda på föl-
jande:

De uppgifter Jan Kaplan sitter
inne med — och varav en del
alltså sipprat ut — är ytterst
känsliga för Sovjet! Med största
säkerhet var det just Raoul Wal-
lenberg han mött i Butyrka
1975!

Hade uppgifterna Kaplan
lämnade till sin dotter per tele-
fon varit grundlösa så hade han
enbart gripits och sedan tvingats
att göra offentlig avbön.

Men ännu när detta skrivs
sitter Jan Kaplan alltså inspärrad!
Tre månader efteråt! Och
långt bort från Moskva!

Flera ryska judar som nu bor
i Israel, men med mångårig
erfarenhet av ryska fängelser
och Sovjetsystemet, är helt sam-
stämmiga:

— Jan Kaplan får tillbringa
resten av sitt liv bakom galler
om han sett Raoul Wallenberg!
□ Abraham Kaliskis egna
vittnesmål om Raoul Wallen-
berg är ytterst starka. Därför
låg hans uppgifter också till
grund för den svenska regering-
ens — låt oss kalla den "fråga" —
till Sovjet den 3 januari i år.

Kalinski, som för tre år sedan
fick lämna Sovjet och bosatte
sig utanför Haifa i Israel, har
tillbringat femton och ett halvt
år i sovjetiska fängelser.

I Vladimirfängelset, 20 mil
öster om Moskva, tillbringade
han flera år i slutet av 50-talet.
Där såg han med egna ögon
Raoul Wallenberg på rastgår-
den. Och han delade cell med
personer, som tidigare delat cell
med Wallenberg och som kunde
berätta om honom.

Kaliskis uppgifter har till
punkt och prick stämt överens
med de många och säkra vitt-
nesmål Sverige sedan länge ha
från just Vladimir på 50-talet

VÄNNE

"Ännu den 29 oktober 1959 när jag släpptes ur Vladimir så fanns Wallenberg kvar i cell 23", säger
Abraham Kalinski — ett annat nytt, mycket trovärdigt, Wallenbergvittne.

Vittnet Abraham Kalinski: "När jag lämnade Vladimir satt Wallenberg ännu i cell 23."

De talar i tex om att Raoul Wallenberg satt fången i fängelssets Corpus II. på andra våningen. i cell nummer 23. Kalinski har dessutom kunnat lämna ytterligare uppgifter från sin tid i Vladimir. om medfångar och at. som när de kontrollerats har visat sig stämma.

Och för att repetera: Varför är det i dag fortfarande intressant om Raoul Wallenberg på sena 50-talet? Jo, där att ryssarna envetet sedan 1957 - och nu senast alltså den 24 januari i år - upprepat att han avled i juli 1947! Ljuger ryssarna på den punkten så ljuger de naturligtvis också när de säger att han inte fanns på Butyrkas sjukavdelning 1975. För ljugit har ryssarna gjort förr i fallet Raoul Wallenberg: Ända från den 17 januari 1945, då man grep honom i Budapest, till

Abraham Kalinski läste i november en notis om Wallenberg. "Herregud! Är inte han ute ännu!?"

Abraham Kalinski, i h. var cellgranne med Raoul Wallenberg i Vladimirfängelset i slutet av 50-talet. Han delade cell med fångar som tidigare delat cell med svensken och nästan dagligen såg han honom på rastgården.

Här ritar Kalinski för Avraham Shifrin, i v. och Veckojournalens Anders Hasselbohm.

Shifrin, expert på ryska fängelser slog fast: "Kalinski talar sanning! Han har sett Raoul Wallenberg!" Ovan, i v: Vladimir. Längst upp Corpus II. Från cell 21 såg Kalinski Wallenberg när han gick i rastgård 4 och 5. I cell 23, vid "W" satt Wallenberg. Skiss i h: En cell 2,5 gånger 3 meter. Två sängar, två stolar, ett bord. Allt fast i cementgolvet.

1957 då man alltså påstod att han sedan 1947 var död, förnekade man i om all kännedom om honom...

□ Det var en ren slump att Abraham Kalinski över huvud taget kom att berätta om Raoul Wallenberg.

- Det var i oktober förra året, berättar Kalinski för Veckojournalens utsände. Jag satt på ett flygplan på väg till Wien. Jag förströdde mig med att läsa den israelisk-ryska tidningen Nasha Strana. Plötsligt läste jag en notis om att Simon Wiesenthal, den kände nazistjägaren, tyckte att Sverige borde bojkotta Moskva-OS om man inte fick besked om Raoul Wallenberg.

— Herregud, sa jag tyst för mig själv och slog mig för pannan! Är inte Wallenberg ute än? Jag kunde ju inte ens drömma om att han, som ju greps 1945, fortfarande satt kvar i Sovjet. Helt jag bara vetat så hade jag naturligtvis berättat vad jag visste långt tidigare!

Kalinski kontaktade Simon Wiesenthal, intervjuades i västtysk TV, kontaktades av svensk presspersonal — och fick i sin tur på samtalet mellan Jan Kaplan och dottern Anna Bilder.

— Första gången jag över huvud taget hörde talas om Raoul Wallenberg var i november 1951 i fängelset i Verchneursk, berättar Abraham Kalinski för Veckojournalen. Den judiske författaren David Vendrovskij flyttades till min cell

direkt från en cell i vilken han suttit med både Wallenberg och det fria Lettlands förre utrikesminister Munters.

— Vendrovskij berättade för mig att han delat cell med diplomaten Wallenberg och att denne var mycket intressant och sällsynt sympaktisk.

Vendrovskij berättade också, enligt Kalinski, mycket utförligt om vad Wallenberg berättat för honom. Hur han gripits i Budapest, flugits till Moskva, hur han försökt övertyga ryssarna om att han bara försökt rädda judar undan tyskarna.

□ Under kriget var Abraham Kalinski, kapten i polska armén, placerad i Moskva som förbindelseman mellan de polska och ryska krigsmakterna. Han dömdes till långvarigt fängelsestraff sedan ryssarna med hjälp av en spion på den amerikanska ambassaden fått reda på att Kalinski lämnat ett brev till president Roosevelts om ryska förhållanden.

Några år i början av 50-talet fick Kalinski tillbringa i fängelset Alexandrov-centralen vid Irkutsk. 1955 skulle många av fångarna där fraktas tillbaka västerut och delas upp på fängelserna i Vladimir och Novotjerkassk.

Som "Särskilt farlig statsbrottsling" fick Kalinski tillsammans med beväpnad vakt resa i egen kupé i en sk Stolypinvagn.

— I transportfängelset i Gorkij, i en stor hall där alla fångar ställs upp före och efter transporten, såg jag för första gången Raoul Wallenberg.

Både Kalinski och Wallenberg hamnade i den grupp som från Gorkij sändes vidare till just Vladimir.

Till att börja med fick Kalinski sitta ensam i sin cell nummer 21 på andra våningen i Corpus II i Vladimir.

— Men i början av 1956 fick jag sällskap i cellen av den georgiske socialdemokraten Simon Gogoberidze, berättar Kalinski. Och denne berättade att han

kom från Corpus III, där han bl a delat cell med Wallenberg och Mamulov, en av Berijas nära medarbetare.

Men Gogoberidze berättade också att både Wallenberg och Mamulov överförts till Corpus II och att de nu befann sig i cell 23, alldeles intill Kalinskis och Gogoberidzes cell nummer 21.

— Det dröjde bara några timmar tills vi genom cellfönstret såg Wallenberg och Mamulov ute på rastgården, berättar Kalinski. Därefter såg jag Wallenberg många, många gånger. Men bara när han rastades på gårdarna fyra och fem kunde jag se honom från min cell.

— Ännu den 29 oktober 1959 när jag släpptes ut ur Vladimir så fanns Wallenberg kvar i cell 23. Men mot slutet delade han cell med Sjarija, den förre sekreteraren vid georgiska kommunistpartiets centralkommitté.

— Lagg för resten märke till att Wallenberg alltid sattes tillsammans med ryssar på långtidsstraff, säger Kalinski. Så gör man för att minska risken att vittnesmål ska komma ut. Sätter man honom med utlänningar så kan dessa berätta mer när de får lämna fängelset och Sovjet.

□ För intervjun med Abraham Kalinski har Veckojournalen tagit med Avraham Shifrin, numera bosatt i Israel, men tidigare bosatt i Sovjet. Shifrin har bl a varit förhørsledare för hela Moskvaområdet och senare även suttit många år i olika ryska fängelser. Genom sin privata dokumentationscentral i Israel följer han bl a genom att tala med från Sovjet nyutkomna judar vad som händer i ryska fängelser och arbetsläger.

I bilen på väg till Abraham Kalinski sade Avraham Shifrin till Veckojournalen:

— Ljuger den där Kalinski så avslöjar jag honom på ett par minuter. Jag kan namn, jag kan detaljer om fängelserna, som ingen som inte varit där kan känna till. Kalinski ska bl a få berätta för mig hur cellfönstren i Corpus II i Vladimir ser ut...

Shifrin grillar Kalinski hårt. Kalinski har svar på allt. Men inte bara det. Plötsligt nästan faller de båda männen i varandras armar när de finner att de båda har en nära och gemensam vän från fängelsetiden i Sovjet (VJ har namnet).

Shifrin konstaterar:

— Kalinski talar sanning! Han kan det här. Jag var skeptisk innan. Men jag har ändrat mig. Han talar sanning. Och jag är säker på att han har sett Raoul Wallenberg!

— Och den gemensamma fängelsevännen vi har, säger Shifrin. Kalinski uppger att denne lämnade Vladimir vid en viss tidpunkt för att flyttas till ett läger i Potma. Där talar han precis sanning. Den mannen kom till Potma just då. Jag vet! För då satt jag i läger nummer 7

Abraham Kalinski var, liksom Raoul Wallenberg, förklarad död. Men tysker Mülle firade ned ett rödakorskort till honom med en sytråd Kortet sändes. Kalinski visade ytter världen att han levde!

"Dubrovlag", Potma. Männe och jag blev väldigt goda vänner

□ Veckojournalens utsände testar också Kalinski på olika sätt bl a att föra personer på tal, som suttit i Vladimir vid samma tid och som tidigare vittnat inför svenska UD och SÄPO om att Raoul Wallenberg fanns där då — Gouazé! Jaså, känner du till honom, utropar Kalinski vid ett tillfälle. Det var han som fic

FORTS SID 2

FORTS

Ska Wallenberg räddas måste Sverige föra väsen!

ett par byxor av mig. Jag fick ett paket, utifrån med byxor. Men jag tyckte byxbenen var för smala så jag sa: "Även om man sitter i fängelse så behöver man väl inte ha så hopplöst omoderna byxor!" Och så bytte jag bort dem mot en nagelborste som jag fick av Gouzé. Jag har den kvar ännu. Vill du se?

— Inte kunde väl jag veta att så smala byxben var moderna då på 50-talet när man satt inspär-rad...

Känner du till tysken Mülle då?

— Jovisst! säger Kalinski direkt. Horst och så tror jag han hette Teodor. Horst Teodor Mülle. En liten man. Det var han som räddade mig genom att ge mig rödakorskort som han lyckades sända ut.

Och så berättar Kalinski om hur det gick till. Kalinski, "Särskilt farlig statsbrottsling", fick en tilldelning av rödakorskort att sända till anhöriga. För Kalinski fanns inte, hade ryssarna uppgivit. Precis som Wallenberg. Men Mülle, som satt våningen över honom en period, fick ett kort per månad.

— Med hjälp av en sytråd firade han ned ett kort till mig, den hyggelige Mülle, berättar Kalinski. Jag skrev till min syster i Israel och berättade att jag levde och var jag fanns. Med sytråden sände jag kortet till Mülle igen, som sände iväg det som om det var hans eget. Vakterna kontrollerade aldrig vem som skrivit kortet...

Rödakorskortet är dubbelviktat brevkort. Mottagaren river av svarsdelen och sänder så sitt svar. Och det gjorde Abraham Kalinskis syster i Israel.

— Efter en kort tid kom en

Moskva, instormande i min cell med kortet i handen. Han skrek: "Hur har du kunnat sända något kort?" Jag svarade: "Det talar jag inte om förrän jag är fri!"

Med detta kort visade Kalinski yttervärlden att han levde. Det räddade, enligt honom själv, hans liv.

Och Kalinski har fortfarande det kort kvar, som han sände till sin syster.

□ Allt Kalinski berättar, alla detaljer, verkar stämma. Och han kan dessutom vittna om att Raoul Wallenberg fanns kvar i Vladimir också så sent som 1967. Då fick Kalinski höra att Simon Gogoberidze, efter 25 år i fängelse, släppts och flyttat hem till Tbilisi.

— Jag åkte dit för att träffa min gamle vän, berättar Kalinski. Och han berättade då att både Sjarija och Mamulov flyttats från Vladimir, men att Wallenberg satt kvar i cell 23 tillsammans med en fånge som hade en grå överstemössa i persian.

Till sist, Abraham Kalinski, tror du att Raoul Wallenberg lever?

— Ja, det tror jag. I arbetsläger tar man slut fort, men inte i fängelse! Titta på mig. Jag är 61 år. Syns det? Nej, det tror jag inte skrattar Abraham Kalinski. Ich bin konserviert! De femton fängelseåren har på något sätt övertygad mig. Därför är jag övertygad om att Wallenberg lever.

— Men vill ni få ut honom så måste ni föra väsen över hela världen. Med ryssarna måste man ta till det enda språk de förstår i sådana här frågor. Hade den svenska regeringen slagit näven i bordet tidigare så hade ni haft Wallenberg i Stock-

Ku

Blir Nya Partiet en fluga som bara flyger en sommar

□□□ Det finns en möjlighet att Nya Partiet — som Eva Åsbrinks och Gösta Söderlunds utbrytning ur det socialdemokratiska partiet kallar sig — blir en fluga, den där som inte åstadkommer någon sommar. Utgångsläget för nya partier i vårt land är mycket svårt. Inte bara 4-procentsgränsen för att komma in i riksdagen är hämmande, såsom KDS och diverse andra småpartier bittert fått erfara. Det krävs också ekonomiska och personella resurser, som inte är så lätta att uppbåda, om tillräcklig uppmärksamhet och dragningskraft ska uppnås. I en valrörelse kommer en ny partibeteckning rent av mer i skymundan än så att säga till vardags, ty också massmedia har sina spärar.

Det ska föreligga en rad för det nya partiet lyckliga omständigheter för att framgång ska bli möjlig. Utöver pengar och ledare med "karismatisk" utstrålning — det vill säga en personlig dragningskraft långt utöver den vanliga — krävs starka upplösningstendenser hos de redan etablerade partierna. Det krävs ett missnöje och en vantrivsel med dem, som inte kan finna något alternativ hos något annat redan bestående parti.

Sådana omständigheter förelåg i Danmark, både när det gällde glistrupismen och centerdemokraterna. Ledargestalter med ovanlig förmåga parades med vilsenhet hos stora grupper av väljarna.

Vilka är då omständigheterna i Sverige? Vad vilsenheten beträffar finns, sedan det borgerliga alternativet nu prövats i två

varianter, trepartiregering och folkpartiregeringen, säkert en del av den varan. Det finns både "gamla" borgerliga väljare och folk som tidigare varit socialdemokrater. I 1976 röstade borgerligt sommarbesvikna på den borgerliga tiken.

Samtidigt ser de en återgång för socialdemokratin som otrevligt perspektiv. Här skiljs då finnas möjligheter för en partibildning av sk glispiansk typ; och det är en så utbrytning som åtskilliga personer också de senaste åren sig frukta.

Ett "kors & tvärs"-part — snarare än mittenvar

Nu kan väl i och för sig utbrytning ur socialdemokratin sådan som Nya Partiet, också ett sådant ändamål, dess program och faktiska toning blir tillräckligt "glispi-ska", exempelvis i fråga om skattepolitiken. Glistrup har i Danmark sina skaror vitt skilda grupperingar och minst från yngre arbetare. är alls inte så att hans enbart skulle bestå av borgerliga, och i gengäld centrumdemokraterna av enbart tidigare socialdemokrater, utan bilden är i båda fallen stor.

Nya Partiet i Sverige skulle om det inte får någon "borgerlig" konkurrent — mycket kunna fylla båda "behoven" och locka både borgerligt missnöjda och socialdemokratiskt missnöjda. Det blev inte med nödvändighet ett nytt "mittenparti" utan snarare enligt de båda danska mön-

Avsändningsort

Pol 1, Engdahl/bm

Ärende

Datum

1981-02-27

Avd

P

Grupp

2

Mål

ENI

Adress

Svensk BUDAPEST

Text

Dnr För Ganslandt från Engdahl.
Re Wallenberg-upptagning.

Vi har självfallet inga erinringar mot föreslaget
arrangemang.

CABINET

Raoul Wallenberg

Tack för Ditt brev angående Raoul Wallenberg.

Svenska regeringen får dagligen brev från personer i Sverige och utlandet som intresserar sig för Raoul Wallenbergs öde. Mobiliseringen av svensk och internationell opinion för att förmå de sovjetiska myndigheterna att sprida ljus över denna fråga är av stor betydelse och ett viktigt komplement till svenska regeringens ansträngningar.

De senaste åren har Sverige gjort två officiella framställningar till Sovjetunionen rörande Raoul Wallenberg. Vidare tog jag vid mitt besök i Moskva förra året en gång upp frågan om omständigheterna kring Wallenbergs försvinnande, och det direkt med utrikesminister Gromyko. Beklagligtvis upprepade Gromyko endast vad han tidigare sagt, nämligen att Wallenberg dog i fängelset 1947, det trots alla vittnesmål vi har om att han var i livet mycket senare.

Jag har också tagit upp Wallenberg-fallet vid ESK-konferensen i Madrid i november förra året, och den svenska delegationen där har upprepade gånger följt upp frågan.

Jag kan försäkra Dig att svenska regeringen tar varje tillfälle för att försöka få klarhet i Raoul Wallenbergs öde.

Med vänlig hälsning

Ola Ullsten

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS

Standardbrev engelska (statsministerns)

orig. ligger i dep. bank

Pol 1

Handläggare: M. Mossberg

Raoul Wallenberg

In a letter to the Prime Minister you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government to make two official representations to the Soviet Union about Raoul Wallenberg. In addition to this the Swedish Foreign Minister has raised the case with the Soviet Foreign Minister. Unfortunately, the Soviet authorities persist in reaffirming the previous information they have given, according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Foreign Minister likewise took up the Wallenberg case at the Madrid Meeting of the Conference on Security and Cooperation in Europe, and the Swedish Delegation at this meeting has repeatedly raised the matter.

The Prime Minister has asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

81.03.07.

P2 EU

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS

Standardbrev engelska (utrikesministrernas)

orig. ligger i rep. ark

Pol 1

Handläggare: M. Mossberg

Raoul Wallenberg

In a letter to the Foreign Minister you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government to make two official representations to the Soviet Union about Raoul Wallenberg. In addition to this Foreign Minister Ullsten has personally raised the case with the Soviet Foreign Minister. Unfortunately the Soviet authorities persist in reaffirming the previous information they have given, according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Foreign Minister likewise took up the Wallenberg case at the Madrid Meeting of the Conference on Security and Cooperation in Europe, and the Swedish Delegation at this meeting has repeatedly raised the matter.

The Foreign Minister has asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

Postal Address

Box 16121

S-103 23 STOCKHOLM 16

Address

Gustav Adolfs torg 1

Telephone

08/763 10 00

Telegraphic Address

Cabinet

Telex

105 90

Poi

Q-9
h
Wallenberg-ärendet i ESK

Fallet Wallenberg har av den svenska delegationen vid ESK-mötet i Madrid tagits upp tre gånger vid möten och med namns nämnande.

1. Utrikesministerns inledningsanförande den 11 nov.:
Whenever human rights are violated, human suffering is involved which arouse our compassion and active involvement. This holds true whether we are concerned with wellknown persons such as a Raoul Wallenberg, an Andrei Sacharov or a Vaclav Havel or with all the unnamed victims of oppression.

2. Ambassadör Rappe i plenum den 21 nov.:
"However, Mr Chairman, there are still outstanding case of family reunification which have implications of almo inconceivable human tragedy. The oldest one where a Swedish citizen is involved has aroused great interest and concern among the public in Sweden and in other countries. A diplomat by the name of Raoul Wallenberg, who was involved in humanitarian work, was abducted during the last days of the second world war. Countless attempts have been made to bring clarity into this case In spite of this, his fate has remained obscure. We urge that renewed efforts be made to solve this tragic affair".

3. Departementsrådet Bekeris i arbetsgruppen för korg 3-frågor den 25 nov.:

"There are, however, still cases of family reunification that in spite of many years of efforts, have not been amenable to solution. The oldest one is that concerning the Swedish diplomat Raoul Wallenberg, whose fate remains obscure. In the general debate last week the Swedish delegation urged that renewed efforts be made to solve this tragic case. I repeat this appeal here and now. I wish also to state that the Swedish authorities have received during recent years statements of witnesses which would seem to indicate that Raoul Wallenberg might be alive".

Betty Heckel
290 Dolphin Way
Laguna Beach CA 92651
Member of the "Free Wallenberg
Committee "

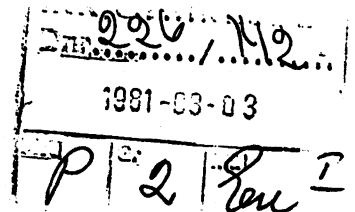
2-21-81

1981-03-09

Pol 1, Mossberg/bmTjanste

Skr tit

Utrikesdepartementet
Box 16 121
Stockholm 16

Dear Secretary of State.

Re.: Raoul Wallenberg, since 35 years in russian prisons

The announcement of our President of a tougher policy toward Soviet Russia seems to have been the cause that the russian authorities have prisoners and dissidents released from prison and more jews allowed to migrate.

I hope that with the upcoming festivities for Mr. Brezhnev 16 years tenure at the 26th congress amood can be expected to release more prisoners and take up the case of

Raoul Wallenberg.

May I suggest a letter writing campaign to achieve this goal and bring Mr. Wallenberg home after 35 years in russian prisons and mental institutions.

Enclosed some material. The appeal in russian is sent every week under a pen name to the following authorities:

Party chief Leonid Brezhnev, The Kremlin,
Vladimir S. Obidov, Chief of USSR OVIR, Ulista Ogarev 6,
Roman Rudenko, Procurator Pushinskaya Ploshchad 15,
Vladimir Ivanovich Terekhov, Minister of Justice,
Ulitsa Obukha 4, all in Moscow

Very truly

Betty Heckel

ХОДАТАЙСТВО ОБ ОСВОБОЖДЕНИИ

Рауля Валленберга и Яна Каплана

Шведский подданный Рауль Валленберг, находившийся в Венгрии по делам помощи пострадавшим от войны, был арестован 19-го января 1945 года. С тех пор он находится в заключении в Союзе Сов. Соц. Республик. Судим он не был.

Со времени его ареста его видели в разных местах заключения в Союзе ССР не менее 15-ти человек.

В 1961 г., будучи заключенным Бутырской тюрьмы в Москве, Р. Валленберг об'явил голодовку.

Позже его видели в психиатрической лечебнице.

В 1975 г. он опять оказался заключенным в Бутырках.

В 1977 г., по свидетельству бывшего сотрудника КГБ в Вене, Валленберг находился в одном из госпиталей в Сибири.

В 1978 г., бывший польский гражданин, освобожденный из заключения, видел Валленберга в тюрьме в городе Владимире.

Советский гражданин Ян Каплан был арестован в 1975 г. и отбыл 18-ти месячный срок тюремного заключения. За попытку помочь Раулю Валленбергу выйти из заключения был вновь арестован и уже три года находится в тюрьме.

Мы, нижеподписавшиеся, настоящим ходатайствуем об освобождении из заключения шведского подданного РАУЛЯ ВАЛЛЕНБЕРГА и гражданина ЯНА КАПЛАНА.

A french insurance salesman shared a cell with Mr. Wallenberg in December 1947.

Champion Science News '81
February 1981

**Soviets release activist,
one of many Jews freed**

Vienna

In an apparent goodwill gesture to the United States, the Soviet Union Wednesday released Jewish activist Joseph Mendelevich, the last of the "Leningrad 10," who were convicted of trying to hijack a plane to the West 10 years ago. Jewish negotiators said the Soviets indicated Mr. Mendelevich's release was "not an isolated case" and that the release of other Soviet dissidents has been discussed.

The release coincided with a sudden, sharp turnabout in the number of Soviet Jews allowed to emigrate. At the start of the new year, fewer than 900 Jews had arrived in Vienna, the first stop for Soviet emigrants.

A p p e a l
to Partychief Leonid B r e z b e v, Moscow.

May I respectfully ask for the release of

Raoul W a l l e n b e r g .

He was taken into protective custody in Budapest January 19, 1945. Since then he has been in your prisons. He is Swedish. He was on a rescue mission in Hungary. He never had a trial, he never did any harm to your country.

Your Government claims that he died in 1947 in a prison cell. Since then he has been seen at least by 15 persons.

In 1961 he started a hungerstrike in the Moscow Butyrka prison. Subsequently he was taken to a mental institution, where he was seen in a very poor condition.

In 1975 he was seen in Butyrka prison.

In 1977 a former KGB agent stated in Vienna that he had seen Wallenberg in a Siberian hospital.

In 1978 a former Polish citizen stated that he had seen him in a prison yard in Vladimir.

Mr. Jan K a p l a n, who was imprisoned in 1975 for 18 months, tried to help in the Wallenberg case and was reimprisoned, now since 3 years ago.

May I respectfully ask for the release of

Raoul W a l l e n b e r g and

Jan K a p l a n.

Thank you, Honorable Sir.

A French insurance salesman testified that he shared a cell with Raoul Wallenberg in December 1947.

Very truly

Avsändningsort

Pol 1, Mossberg/bm

Ärende

Datum

1981-03-03

Avd

P

Grupp

2

Mål

ENT

Adress

MESK Madrid

Text

Från Pol 1 re Wallenberg.

M Från ambassaden i Ottawa har vi fått en förfrågan om vilka kontakter som i Madrid förekommit mellan Sverige och Canada i Wallenberg-ärendet. Den kanadensiske utrikesministern lär offentligen ha utlovat att anhängiggöra frågan med ryssarna, sedan man dock diskuterat saken med Sverige. Vad vi här kan se var Canada inte bland de länder som anslöt sig till vår vädjan om Wallenberg i höstas. Tog de någonsin med Er upp frågan?

CABINET

Pol 1, Mossberg/bm

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärende	Datum 1981-03-03		Dnr
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu ^I

Pal

Adress

Svensk DUBLIN

Text

Ma 16. Ert 17. Re Wallenberg. Från Pol 1.

Med beklagande av det senkomna svaret får vi bekräfta att ni kan besvara frågor på sätt ni antyder i ert ovancit.

Per Angers bok är i färd att utges på engelska på förlaget Holocaust Library, New York. Den engelska versionens fullkomliga titel är: "With Raoul Wallenberg in Budapest, memoirs from the war years in Hungary".

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändaren <i>3/3</i>	Klockan <i>15.15</i>	Sign <i>Ch</i>
--------------------------	-------------------------	-------------------

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:
Kopia till: Kabs Stockholms Polch Pol 1 DDX	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) 1981-03-06 ds Mossberg/EH Pol Washington Washington

P L Ser

SVENSK WASHINGTON 1981 03 04

Pol

CABINET STOCKHOLM

FOER BERG POL I FRAAN BERGQUIST ANG WALLENBERG.

SOM VI TIDIGARE RAPPORTERAT HAR NYVALDE KONGRESSLEDAMOTEN TOM LANTOS (D-CAL) INTRODUCERAT LAGFOERSLAG AV INNEBOERD ATT GOERA RW TILL AMERIKANSK HEDERSMEDBORGARE. STATE DEPARTMENT FAAR NU FRAAGOR FRAAN ANDRA KONGRESSLEDAMOETER OM VAD SVERIGE HAR FOER MENING OM DENNA TANKE. MAN HAR INTE HAENVISAT FRAAGORNA TILL OSS, MEN VILL AENDAA VETA OM VI HAR NAAGON KOMMENTAR. VI SER DET VAEL SOM EN INTERN AMERIKANSK ANGELAEGENHET SOM VI INTE GAERNA KAN HA SYNPUNKTER PAA, MEN SOM GIVETVIS VORE HEDRANDE FOER VAAR LANDSMAN OCH HANS FAMILJ ?

WACHTMEISTER

Pol 1
 Handläggare:
 M. Mossberg/bm

Stockholm, March 4, 1984

Dag	Avd	Grupp	Mål
159	P	2	Eu I

E. Manson Johnson
 1123 Bay Drive
 Land O'Lakes, FL 33539
 USA

Dear E. Manson Johnson,

Thank you for your letter about Raoul Wallenberg, where you express your concern and sympathy regarding his fate. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

The relatives of Raoul Wallenberg can best be reached through The Raoul Wallenberg Association, address: Box 16076, 103 22 Stockholm.

The Swedish Government carefully examines any new relevant information that can contribute to clarify the tragic fate of Raoul Wallenberg. If, as you say, you have "some very interesting leads", we would therefore be grateful if you could write and tell us more about them.

Yours sincerely,

Ola Ullsten

Ifylles av postexp

Avsänt med

Avisändra datum

810309

Sign

hm

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS

Pol 1

Handläggare: M. Mossberg

Exp. 1981-03-04/bm

Stockholm, March 4, 1981

164
Mr. Sheldon A. Berger
65 Paerdegat Second
Brooklyn, New York 11236
USA

Dear Mr. Berger,

In a letter to the Prime Minister you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government to make two official representations to the Soviet Union about Raoul Wallenberg. In addition to this the Swedish Foreign Minister has raised the case with the Soviet Foreign Minister. Unfortunately, the Soviet authorities persist in reaffirming the previous information they have given, according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Foreign Minister likewise took up the Wallenberg case at the Madrid Meeting of the Conference on Security and Cooperation in Europe, and the Swedish Delegation to this meeting has repeatedly raised the matter.

The Prime Minister has asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

Mathias Mossberg

Mathias Mossberg
First Secretary

UTRIKESDEPARTEMENTET

BR

Ärende:

Kopia till:

Kabs/

Bitr Kabs

Polch

Pol 1 + 4

~~XXXX~~ Rättsch

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

P	2	Eu
---	---	----

SVENSK GENEVE 1981-03-05

POL

a.g.
HJ

CABINET STOCKHOLM

FOER POL IV OCH RAETTS FRAAN ANDREEN RE WALLENBERG.

EFTER SAMTAL IDAG MED LORD COLVILLE, UK, SOM AER VAESTGRUPPENS REPRESENTANT I ARBETSGRUPPEN FOER FOERSVUNNA PERSONER KAN JAG MEDDELA FOELJANDE:

COLVILLE SADE ATT DEN FORMELLA ANMAELAN BOER STAELLAS TILL ARBETSGRUPPEN, PALAIS DES NATIONS, GENEVE. HAER FINNS ATT SEKRETARIAT SOM ARBETAR AARET RUNT. DET GAAR ALLTSAA BRA ATT ANMAELA FALL NAER SOM HELST. DET MATERIAL SOM OENSKADES VAR DELS EN BESKRIVNING AV VAD SOM HAENT VID SJAELVA FOERSVINNANDET, I OEVRIGT SAADANT MATERIAL SOM FINNS FRAAN DE SENASTE AAREN. NORMALT BRUKAR GRUPPEN BEGAERA IN ALLT MATERIAL, MEN COLVILLE INSAAG ATT EN VISS SOVRING ANTAGLIGEN MAASTE GOERAS I DETTA FALL DAA AERENDET PAAGAATT SAA LAENGE OCH MATERIALET EVENTUELLT AER OEVERVAELDIGANDE STORT.

I OEVRIGT SADE COLVILLE ATT HAN SKULLE FOERBEREDA SIG "CAREFULLY" FOER ATT TA UPP AERENDET MED OEVRIGA MEDLEMMAR I GRUPPEN. HAN HAENVISADE TILL DE AASIKTER HAN UTTRYCKT TIDIGARE OCH TILLADE ATT "IT MIGHT BE CONSIDERED THAT A UNIQUE CASE IS NOT WITHIN THE MANDATE OF THE WORKING GROUP".

J

UIC 0.2042 25.000x6 1980-08 (20.000x6 på bärbara)

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 2 -

JAG FOERKLARADE ATT DEN SVENSKA REGERINGEN NATURLIGTVIS VILL ANVAENDA ALLA GODA VAEGAR SOM STAAR TILL BUDS FOER ATT FOERSOEKA FAA MER KLARHET. COLVILLE SADE SIG FOERSTAA DETTA MYCKET VAELOCH VISADE INGEN SOM HELST TVEKAN ATT TA UPP FRAAGAN MED ARBETS-GRUPPEN SAA SNART SOM ANMAELAN GJORTS.

I OEVRIGHT BAD COLVILLE ATT FAA TACKA DEN SVENSKA REGERINGEN AA DET VARMASTE FOER ''THE SPLENDID WORK DONE'' FOER ATT FAA UT ENGELSMAENNEN UR IRAN. HAN SADE ATT HAN VAR SAEKER PAA ATT DEN BRITTISKA REGERINGEN TACKAT DEN SVENSKA REGERINGEN DIREKT, MEN ATT HAN LIKVAEL VILLE UNDERSTRYKA DEN TACKSAMHET BRITTERNA KAENDE.

EWERLOEF

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1981-03-03

P 2

Departementsrådet Göran Berg

Utrikesdepartementet

(Pal)

67

FROM U.		
1981-03- 5		
IND.	GIL	DEL
P	2	En I

STRÄNGT FÖRTROLIGT

✓ Ang Raoul Wallenberg
(1 bil.)

Broder,

./.
BARTKOWSKI

Generalkonsulatet i Hamburg och jag blev den 24 februari 1981 i tur och ordning uppringda av en herr Bartkosky (?) tel. 05128/1278, som berättade att han tidigare samma dag läst en tidningsartikel om Raoul Wallenberg. B. ville berätta att han tjänstgjort i en pansardivision i Ungern i början av 1945. I närheten tjänstgjorde även en SS-bataljon. En dag hade båda förbanden stött på en bilkonvoj med vita flaggor vid Balatonsjön på vägen till Jugoslavien. Konvojen hade stoppats. En man hade stigit ur första bilen för att utverka rätt att fortsätta. Den befälhavande SS-officeren hade svarat att "dig har vi sökt länge". Officeren hade därefter givit order att skjuta ned alla personer i konvojen. Så hade också skett.

B. m.fl. hade därefter fått i uppdrag att gräva ned de skjutna. Detta hade skett i närheten av platsen för nedskjutningen.

Utseendet på mannen som stigit ur första bilen hade mejslat sig in i B:s minne. Det var identiskt med den bild han denna dag sett i tidningen. En SS-soldat hade sagt B. att mannen ifråga var en svensk diplomat. Alla medlemmar av de båda förbanden hade ålagts absolut tystnad. B. sade mig att han kunde visa på en karta var graven befann sig. Han tog dock sedan tillbaka erbjudandet. B, som kort efter den ovan beskrivna händelsen deserterat, hade av risk för repressalier av f.d. kolleger, framför allt SS-folk, aldrig vågat nämna för någon vad han varit med om. Han bad att hans uppgifter ej skulle delges andra än svenska myndigheter och familjen Wallenberg.

./...

BONN

1981-03-03

P 2

STRÄNGT FÖRTROLIGT

B. gav en tämligen sammanhängande redogörelse. Han sade sig ha hört att en större belöning utfästs åt den som kunde bringa klarhet i W:s öde. Han sade sig dock icke vara intresserad av några pengar.

*Många hälsningar på
Lingens
John W.*

John Wingstrand

CHM

Minister J Wingstrand

BONN

FÖRTROLIGT

Broder,

Åberopande vårt samtal av igår får jag överlämna en promemoria, som min sekreterare, fru Ryblom, nedtecknat vid ett direkt telefonsamtal med Bartkowski.

I det föregående telefonsamtalet med mig sade Bartkowski att han aldrig förut informerat någon om sitt, som han nu trodde, möte med Wallenberg, och att han först nu efter TV-programmet förra veckan om Wallenberg förstått vikten av att lämna upplysningar till oss.

B. underströk gång på gång att han hade en mycket klar minnesbild av händelseförloppet men att han ej säkert kunde erinra sig tiden. Det måste dock enligt honom ha varit i mars/april - maj 1945. Vagnen som besköts av pilkorsarna var en stor standardvagn, troligen en Wanderer. B. tillhörde, som jag förstod, en hjälptrupp - ej tyskar men förmodligen tyska polacker - och det framgick att B. ej hade någon sympati vare sig för nazister eller pilkorsare.

Då jag spontant framhöll att händelsen kunde vara riktig, men att det nog kunde vara fråga om identitetsförväxling från hans sida, sad han dock bestämt att pilkorsarna sagt, att det var "der Schweinehund Wallenberg".

B. uttalade sig mycket klart och lugnt men underströk samtidigt att han ej ville bli indragen i publicitet eller dylikt. B. uttalade en önskan om att vi skulle besöka honom, men jag ansåg att vi ej skulle tillmötesgå honom i detta avseende förrän efter ett noggrannare övervägande och därför bad jag fru Ryblom ta ner alla fakta..

-2-

Efter en stund ringde mig B. igen och sade att han just fått ett otrevligt telefonsamtal från en okänd person, som sagt, att han, Bartkowski, skulle låta bli att lägga sig i denna sak. Samtidigt sade han, att pressen låg över honom med begäran om uppgifter om Wallenberg och antydde, att vi skulle ha underrättat pressen. Jag lyckades lugna honom och försäkrade att vi ej hade eller skulle underrätta massmedia om hans existens.

Detta senare samtal förtryckte mitt första intryck, nämligen att B. syntes vara en normal, omdömesgill person, men att han kunde ha misstagit sig om identiteten av den "nerskjutne diplomaten" och Raoul Wallenberg.

Diin fillojuna

Sten Aminoff

GENERALKONSULATET I HAMBURG

FÖRTROLIGT

P R O M E M O R I A

1981-02-24

Ang. Raoul Wallenberg

1981-02-24 på morgonen ringde en person upp och bad att få tala med generalkonsul Aminoff i rubr ärende. Vi bad att få återkomma och ringde tillbaka, varvid denna person en herr Bartkowski med adress Elberlah 5, 3164 Hohenhameln, Ortsteil Harber - tfn 05128/1278 hade följande att förmäla (vilket jag på uppdrag av gk tog ner i stenogram):

I slutet mars/april för ca 36 år sedan var Bartkowski verksam i en specialenhet, varvid det bl a ingick i hans uppgifter att begrava döda människor. Han befann sig med denna specialenhet i Ungern, sydväst om Balathon-sjön i närheten av österrikiska gränsen. Man stötte på en konvoj bestående av många kvinnor och barn, uppenbarligen på väg mot gränsen, som anfördes av 4 utlänningar. Denna konvoj besköts av SS, varvid många civilpersoner dödades. Bilen som anförde konvojen sköts därvid i brand varvid tre personer - utlänningar - omkom medan den fjärde kom ur bilen och sköts ned.

Bartkowski hörde SS-männen säga "das ist Wallenberg". Denne beskrives av B. som civilist, välklädd, mörkhårig, mellan 30 - 40 år, "en ung man". B. fick i uppdrag och utförde även begravningen dels av tre uppräntade lik, dels av ett ihjälskjutet lik, dels ock av en tysk, som hade vågrat att skjuta mot konvojen. De finnes begravna i en 2-meters-grav sydväst om Balathon.

Hamburg, som ovan

Ingrid Ryblom
Ingrid Ryblom

Politiska avdelningen
Enhet 1

1981-03-05

Dar 5135 1981-03-05	Avd Grupp M1 P 2 Eu ^L
------------------------	-------------------------------------

 Pol

István Tasi
Filåkersvägen 7 A

217 47 MALMÖ

Raoul Wallenberg
Bäste István Tasi,

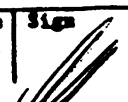
Med hänvisning till Ert brev angående Raoul Wallenberg får vi meddela att de handlingar Ni syftar på ej föreligger i utrikesdepartementets arkiv.

Vi vill därför råda Er att höra med Enskilda Banken om saken.

Med vänlig hälsning

Mathias Mossberg
departementssekreterare

Ifylles av postexp

AVSÄKT NÅR	☐ av kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☒ vanlig post	Avskickad datum	Sign
					6/3-81	

Handläggare: Mossberg/AM

Pol 1

1981-05-05

Ark Grupp M1

1306

P 2 Eu^I

Bäste Carl Frykborn

Tack för Ditt brev angående Raoul Wallenberg.

Svenska regeringen får dagligen brev från personer i Sverige och utlandet som intresserat sig för Raoul Wallenbergs öde. Mobiliseringen av svensk och internationell opinion för att förmå de sovjetiska myndigheterna att sprida ljus över denna fråga är av stor betydelse och ett viktigt komplement till svenska regeringens ansträngningar.

De senaste åren har Sverige gjort två officiella framställningar till Sovjetunionen rörande Raoul Wallenberg. Vidare tog jag vid mitt besök i Moskva förra året än en gång upp frågan om omständigheterna kring Wallenbergs försvinnande, och det direkt med utrikesminister Gromyko. Beklagligtvis upprepade Gromyko endast vad han tidigare sagt, nämligen att Wallenberg dog i fängelset 1947. Detta trots alla vittnesmål vi har om att han var i livet mycket senare.

Jag har också tagit upp Wallenberg-fallet vid ESK-konferensen i Madrid i november förra året, och den svenska delegationen där har upprepade gånger följt upp frågan.

Jag kan försäkra Dig att svenska regeringen tar varje tillfälle för att försöka få klarhet i Raoul Wallen-

Ifylles av postexp

Avskickat till

☐

av kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

Avskickad datum

Sign

4/3-81

R

bergs öde.

Vad gäller frågan om när resterande handlingar kan offentliggöras vill jag nämna att justitiekanslern fått i uppdrag att utreda vilka delar av utrikesdepartementets material som kan åtlämnas. Som ett första resultat av justitiekanslerns arbete kunde aktmaterial från åren före 1950 offentliggöras i januari 1980.

Justitiekanslern har nu avslutat en första genomgång av material från tiden efter 1950. Antalet handlingar från den tiden är flera gånger större än 1940-talsmaterialiet. En stor del utgörs av handlingar som erhållits från utländska regeringar. Dessa regeringars synpunkter på frågan om offentliggörande håller nu på att inhämtas. När så skett kommer justitiekanslern att avge sin rekommendation till regeringen, som därefter får ta ställning.

Min strävan kommer att vara att så stora delar som möjligt av detta material skall offentliggöras.

Med vänlig hälsning

Ola Ullsten